

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fill.)
Egyes szám Budapestben 8, vidéken 10 fillér.

Le- és felszerelés.

Budapest, december 12.

(v.) Ez a nap a betűrímes események napja: Berlinnek felelt Budapest és Kardorffnak felelt Kossuth. Mihelyt a német birodalomgyűlésen diadalt aratott a lex Kardorff, a magyar parlamentben a függetlenségi párt azonnal beszüntette az obstrukciót. Ez a *post hoc* olyan, hogy a *propter hoc* tüstént felismerhető benne. A budapesti esemény úgy viszonylik valóban a berlinhez, mint a vivóporondon a védő mozdulat a támadó vágáshoz. És a magyar közvélemény hazafias elismeréssel üdvözlöi a közjogi ellenzékét azért az elhatározásáért, amelylyel a saját pártambicióját a nemzeti defenzíva nagy céljának alárendelte. Az indemnity-vita hirtelen befejezését el fogják érteni Berlinben, — és bizonyára Bécsben is. Azt hirdeti világágra ez az impozáns erőnyilvánulása a magyar közéletnek, hogy amikor anyagi létérdekeink forognak a kockán, akkor belső pártusaink legott elnémulnak és uralomra jut a nemzet életöszöne, mely a különböző politikai táborokat a nemzeti védelem szolidáris munkájára szorítja.

Fontos lecke ez kifelé és örvedetesen megnyugtató befelé. Ez a mai leszerelés, amely váratlanul jött, éppoly hangosan dicséri a Kossuth-párt bölcs mértékűdségét és hazafias belátását. Tul a Lajtán és a Spree partján már-már kárörömmel nézegették, mint romlik minálunk is a parlamenti közélet egyensúlya. Talán vigasz is volt nekik, hogy bennünk cimborákra vélték akadni a politikai felfordulás malorjében. Szószó számításokban már szerepelni kezdett a gondolat, hogy milyen jó lesz a magyar zavarosban halászni. Hát ez most mind pocsékká lett. Magyarország többé nem *socius malorum* s kiaknázni való

belső meghasonlás sincs többé minálunk. A magyar parlamentben kormány és ellenzék majd elvégzi egymással a dolgát, ha a vámpolitika Hannibálja eltakarodik a küszöbünk mellől. Addiglan pedig nem egymást ütjük, hanem az ellenünk felvonuló veszélyekkel szemben sorakozunk.

A helyzet azonban még így is bolondul komoly marad. Nekünk semmi kétségünk, hogy a német szerződést Berlinből még újév előtt felmondják. Hiszen egy parlamenti államcsíny súlyos zavarait és vakmerő kockázatát talán csak nem vállalta Németország azért, hogy ne éljen a felmondás jogával. Azt, hogy hallgatagon prolongáltassék egy esztendőre minden régi vámszerződése, a német kormány és rázkódások nélkül is elérhette volna. Tehát *less* felmondás. És tehát megszűnik a *vis inertiae* hatása, mely világrészünk új vámpolitikai alakulását egy teljes esztendővel kitöltölte volna. Kimunka már, hogy miránk nézve ez a fordulat mit jelent: jelenti a magyar östermelésnek a világpiacra való hátrább szorítását. Ennélfogva a mai naptól kezdve meg kell a mi részünkről indulnia a nemzeti védekezésnek. És legelső sorban Ausztriával szemben. Ebben a vámpolitikai harcban a magyar-osztrák kiegyezés dolga körül lesz az első ütközet. Addig egy tétota sem mehetünk tovább, amíg ez a kérdés el nem dől.

A legközelebbi két hét nyilván erősen kritikus idő lesz a magyar gazdasági érdekek, sőt az egész monarchiára nézve. A kiegyezés nagy kérdőjelének közéletünk horizontjáról el kell immár pusztulnia. Az országának meg kell tudnia, hányadán van Ausztriával, mert nemsokára a küszöbünkön terem a külföld, meg tudandó, e monarchiában *kivel és meddig* lehet szerződnie. Koeber ur eddig eltaktikázhatott, mi nem zavartuk kis

játékait. De most már szint kell vallania, elfogadja-e a kiegyezést *ugy, ahogy azt Széll Kálmán proponálja*: igen, vagy nem? A magyar miniszterelnököt immár eléggé ismerhetik Bécsben. Tudják felőle, hogy meggondoltan cselekszik, a monarchia nagy érdekeit könnyelműen kockára nem teszi s a gazdasági közösség érdekében meghoz minden meghozható áldozatot. Jól mondta ma Kossuth Ferenc, hogy amikor Széll Kálmán az engedelményekben a véghatárra érkezettnek mondja magát, ezt az eltökéltséget nem csupán a magyar ellenzék veszi komolyan, hanem épp oly komolyan kell azt vennie az osztrák kabinetnek is. Mi tehát úgy véljük, hogy azokon kívül, amiket kormányunk már eddig koncedált, *Koeber urnak Széll Kálmántól nincs tovább mit remélnie*. S ezt nem csupán a magyar miniszterelnök egyéniségének lélektani analízise alapján mondjuk, hanem van erre egy konkrétum okunk is. Hiszen épp ma jelentette ki újból Széll Kálmán, hogy ő csak olyan kiegyezést fog a Ház elé hozni, melynek értéke a maga egészében teljesen meg fogja ulti az ezidőszertit viszonyossági alapon fenntartott állapot mértékét. Am ha az, amit Koeber ur idáig megadni hajlandó, megfelelné e feltételnek, akkor a kiegyezés már rég perfekt volna; abból tehát, hogy a kiegyezés még mindig nem kész, csupán azt a következtetést vonhatjuk le, hogy Koeber ur *rosszabb* kiegyezést insznuál Magyarországnak a mostani állapotnál. Hát ilyenre kaphatók nem vagyunk. Széll Kálmán e tekintetben feloldhatatlanul köti ismételtelt tett ünneplés nyilatkozata, amelyért helytállt eddig s épp ily szilárdul helyt fog állani ezentul is. És az ő utolsó szava — ezt is megmondtuk már akárhányszor — *utolsó szava egyuttal Magyarországnak is*. Széll Kálmán inkább otthagya állását,

TÁRCA

Oh szerelem...

Oh szerelem, te édes, bűnös álom,
Egyetlen üdve e szegény világnak.
Kapaszkodás sok színes napsugáron,
Mik ösmertelen messzeségbe szállnak.

Arany hazugság, önmagunk családja,
Éltünk fogytáig festett csodakép,
Mely soh'sines készen, de minden vonása
Tökéletes és mindég csodaszép.

Emlékek selymén jövendők szövése...
... Mindenkinék, vagy egyedül nekem
Árasztasz annyi keservet szivére,
Oh angyaloknak átka: szerelem?

Pásztor Árpád.

A harmadik.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Holló Márton.

Tekés, jómódu mérnök, tul a harmincon, napbarított állata-alak, egészséges, gyanuitlan lelkület.
Jolán, a felesége, nyulánk, szőke szépség, aranyoscsillámú haja frappáns ellentét az ura fekete fejében, terméret arányosan összeillenek; finom érzésű, nemesen gondolkozó asszony.

Gerendai, jeles orvos, a ház barátja, a mérnökkel körülből egykoru, kissé tátrárkép, de okos, szelid nézésű, elegendő ember, alacsony termet.

Elekne, Jolán barátója, minden feltünőbb tulajdonság nélkül.

(Szín: Jolán fogadószobája egy nagyobb vidéki város villaszerű házában.)

Jolán: Szóval, a város beszél rólam!?! ..

Elekne: Igen.

Jolán (egy kis gunnyal a hangjában): A város összesed a fejtét és suttog!?! .. Azt suttogja, hogy én... és Gerendai...

Elekne: Már hangosan is beszél.

Jolán: Ugyan!... Látod, én még soh'sem hallottam. S ha te nem szólsz...

Elekne (meglepetve): Hogy! Csak nem haragszol?!... A javadért tettem, megbocsásás.

Jolán: Ó kérlek. Csak ugy eszembe jutott éppen. Aztán, hisz te csak elmondadt, de nem hiszed.

Elekne (nehéztelő pillantással megöleli): Hogy csak gondolni is tudsz ilyesmire!... Ha ugy volna veled mindenki, mint én!... De hát nincs ugy és ezzel számolnod kell. Ez ezért tartottam kötelességemnek, hogy szóljak.

Jolán (hátravetve): Mindegy, így is jó. Majd csak elviselem valahogy.

Elekne (ámulva): Eltöröd továbbra is a mendemondát, a gyanúsításokat?! ..

Jolán: El.

Elekne: Nem tartod távol magadtól?

Jolán: Nem.

Elekne (a vállát vonogatva): Csodállak! Ilyen önfeláldozásra, bevallom, igazán nem tudnám rászánni magamat... De hát mondd csak lelkem, miért ragaszkodol hozzá ennyire?

Jolán: Egyszerűen, mert nincs okom arra, hogy elüldözsem.

Elekne: Engedd meg, de ez kevés. Ha egy asszony a jóhíret kockáztatja, akkor legalább különb ok miatt tegye.

Jolán: Vagyis, szolgáljon rá a megítélésre. Ezt akarod mondani... (Csufondósan): Hát ez-

zel, kérlek, nem szolgálhatok, a „városnak” továbbra is csak a látszattal kell megelégednie. A város gondoljon, amit akar, nekem elég, hogy Gerendai kipróbált barátunk, mindenképpen kifogástalan jellemű és nagyon művelt ember, akivel szívesen vagyok együtt. Ez csak elég ok arra, hogy el ne zavarjam.

Elekne (óvatoss puhaltólódással): Hát csakugyan annyira kifogástalan ember? Mondd csak édesem, — egyetlenegyszer sem beszélt neked szerelemtől, amióta asszony vagy?

Jolán (nyílt tekintettel): Egyetlenegyszer sem! Hisz tudod, szerettem s el is akart venni. Csak hogy az uram is akart, s mert öbele szerettem, hát az övé lettem. Gerendait pedig, épp ugy mint most is, csak kedveltem és sokra becsültem. O meg nem gyűlölködött s jó emberünk maradt.

Elekne (egy egészen picike gunnyal): Hisz ez valóságos regény, igazi dráma, amelyet csak a színpadon láthatunk! Es mindenki olyan szépen, nemesen gondolkozik benne. Talán az urad is ilyen?

Jolán (egyszerűen): Bizony ilyen. Nem félt és én azt hiszem, hogy egyszerre vége volna köztünk mindennek, mihelyt nem biznék bennem.

Elekne: Ót sem bántja az, hogy Gerendai a kezredre vágott?

Jolán: Eddig nem vettem észre.

Elekne: Pedig éppen ez az, amitől rosszakat kezdtek gondolni az emberek. Akik nem tudják elképzelni, hogy vetélytársak ne ellenségeskedjenek, s a szerelmes udvarlóból csak a szelid jóbarát maradjon meg. A világ sehogy sem hiszi ezt el.

Jolán: Pedig ha az embereknek olykor szemük volna! De persze elvárják hogy minden csalódott szerelemből botrány, vagy katasztrófa támadjon. Hát okvetlenül a világ szerint kell be rendezkedni? Hát ne élhessen az ember a maga

semhogyan olyan egyezségbe menjen bele, mely alatta marad a jelzett mértéknek; s ha ő nem vállal egy kiegyezést, akkor nem akad Magyarországon államférfi, aki azt vállalni merészkelné. És ha mégis akadna, hát nem találkozik Magyarországon se többség, amely az ilyen kormányt támogatná, sem ellenzék, mely azt csak 24 óráig is a polcon tűrné. Az osztrák kormány — nevezék azt akár Koerber-kabinetnek, akár másnak — azt a kiegyezést kell tehát elfogadnia, amelyet Koerber ur eddig elfogadni vonakodott.

S ennek is *csakhamar* kell bekövetkeznie. További halogatásokat a magyar közelemény nem engedhet meg, mert a bizonytalan állapot továbbtengetését nem tűri a kalendárium vaskönyvszere. A kiegyezés kockájának igen rövid idő múlva el kell dőlnie, ha mindjárt vakra fordulna is. Elvégre eleget morfondirozott eddig az osztrák állambölcséség e kiegyezésen. Isten tudja, hány tucazard hányták-vetették meg minden porcikáját a miniszterek és a szakelődök. Minden további tétovázás csak haszontalan és okatlan dolog lenne. Ha az osztrákoknak nem fontos és nem sürgős a kiegyezés függő kérdésének eldöntése, mivelhogy beiső perpatvaraikat mostanilag elgazitani nem tudták, hát mondják ki, hogy nem reflektálnak a vámközösségre. Magyarország nem fog ijedtében eljálni e rémhír hallatára. De minekünk igenis sürgős immár, hogy eloszoljon valahára az a homály, mely e kérdést s e réven egész gazdasági jövőnkét takarja. Meg kell tudnunk mielebb, létező-e olyan vámszövetség, mely a magunk gazdasági érdekeit is kielégíti, avagy a gazdasági különválaszra kell-e berendezkednünk. Mert semmi kedvünk ahhoz, hogy a magunk közelétre is rászabadítsuk azt a szörnyűséges khaoszt, mely az osztrák államiséget olyan végzetes erővel őrli meg.

Finále.

Budapest, december 12.

Putnoky Mór beszéde után az elnök már kimondotta, hogy több szónok nincsen följegyezve, már a vitát is be akarta rekeszteni, de az utolsó pillanatban *Kubik* Bélának eszébe jutott, hogy a tápei választáson szerzett tapasztalataiból telik egy beszédre való s ilyenformán elbeszélgetett, míg megérkezett *Visontai* Soma, aki viszont a rendőrségnek a munkásokkal szemben való mag-

izlése szerint, ha mások mindenáron titkokat, ámitást keresnek az életmódjában?

Elekné: Tudom, hogy okos vagy és gyűlölsz minden kicsinyiséget, de ne felejtse el, hogy mindenben megváltózhatsz a világ eszejárása, csak szerelem dolgában nem.

Jolán: De e miatt mégsem lehet igazságtalanságokat elkövetni. Csak nem bánom meg Gerendait, ezt igazán nem érdemelte meg.

Elekné: Jól fontold meg! Találj valami módot...

Jolán (eltűkötten): Nem fogok találni, mert nem is keresek. Ne is beszéljünk erről... *(Könyvet fordulattal):* Inkább gyere, megmutatom az almáskamrámat. Gyönyörű szüretünk volt, pompásan bevált minden fajta.

(Miközben kifelé igyekeznek, az ajtón kopogtatnak, mire Gerendai lép be virággal és csinos dobozzal a kezében. Egy kis zavar, a hölgyek, különösen Elekné arcán muló meglepés; Gerendai kellemes egyszerűséggel ödvözlí őket.)

Elekné (néhány pillanatnyi tétovázás után, hirtelen elhatározással Jolánhoz): No, az almáidat majd máskor nézem meg. Ugyis van még valami elintézni valóm, mielőtt hazamegyek.

Jolán: Ugyan, micsod meg, lelkeim.

Elekné: Nem lehet, kedvesem, sietek.

Gerendai (tréfásan): Előlem menekül!

Elekné (mosolyogva bököl): O, nem olyan féltelmes.

(Közszn s indulni készül. Gerendai kettőszája a virágokat s előbb neki nyújt néhány szálát, aztán Jolánnak.)

Elekné (kezesen bötintve): Ah! Közsznöm *(Jolánhoz):* Ez tőled rablom el. *(Még egyszer kezet nyújt s végleg távozza, magában):* Bátoran elmehettek, ezuttal bizonyosan nem rólam fognak beszélni...

Gerendai (mikor Jolán visszatér az előszobából,

tartásáról tudott még egy kis félórát elpanaszkodni s így az első óra még az obstrukció jegyében mult el. De már csak pislogott a mécs s fél-tizenkettőkor az obstrukció csöndesen elhunyt. A vitát bezárták. S mialatt az esemény híre egy-szerre megtelt az ülésterem, *Szell* Kálmán miniszterelnök fölemelkedett, de nem azért, hogy záróbeszédet mondjon, hanem azért, hogy vita végeztelét két fontos nyilatkozatot tegyen. Mind a kettő erős hatást tett a parlamentre. Az első nyilatkozatban a miniszterelnök a horvát viszonyokról incidentáliter mondott kritikával szemben mélyen átgondolt szavakat mondott arról a kapcsolatról, mely Horvátországot Magyarországhoz fűzi s a bánt és horvát nemzeti pártot éppen abból a szempontból fogja védelmébe, hogy érvényt tudnak szerezni a legfőbb gondolatnak s midőn egyfelől nagyon helyesen őrzik Horvátország autonómiáját, másfelől a lelkekbe tudják oltani, hogy Horvátország nemzeti és anyagi jóléte csak a mai kapcsolatban fejlődhetik. A második nyilatkozatban aztán a miniszterelnök egy széltiben terjesztett legendával szemben, a törvény szavaival bizonyította, hogy a kereskedelmi szerződések felmondása nincs a december 31-iki dátumhoz kötve, mert a törvény szerint azután is fölmondhat bármelyik szerződő állam s a konzekvencia az, hogy a felmondás napjától számított egy esztendeig hosszabbodik meg a szerződés. A lejáratok érvényességét azonban a felmondás kitolása nem alterálja.

E fontos nyilatkozatokkal az akták le voltak zárva s a Ház tulnyomó többsége most már általánosságban elfogadta a felhatalmazási törvényjavaslatot.

Ami a részletek körül történt, az jóformán csak az obstrukció utólagos magyarázata volt. Ez a magyarázat egy lenge indítványhoz kapcsolódott, mely indítvány szerint a Ház a felhatalmazást csak egy hónapra adná meg, nem négyre. De ez lenge indítvány volt és tulságosan komolyan talán senki sem vette. Ellenben az obstrukció magyarázata igazán érdekes volt. Mindeddig ugyanis az volt az uralkodó föltevés, hogy a szélsőbal az obstrukciótól az exlexbe akarja kergetni a kormányt, melynek helyzetét így kívánja lehetetlenné tenni. De ma *Kossuth* Ferenc, aki a részletes vita során föl szólalt, más-ként magyarázta a szélsőbal akcióját. A magyarázat (ha nem a német események hatása alatt született, és *Kossuth* Ferenc lojalitásáról föl kell tenni, hogy nemesak utólagosan formázza az obstrukció mentségét) tiszta és hazafias. Azt mondja, hogy a függetlenség párt egy percig

sem gondolt az alkotmányosság megszakítására, de igenis meg akarta mutatni Ausztriának, hogy a kisebbség egymaga is megakadályozhat olyan kísérletet, mely a nemzet érdekeit akarná érinteni. Nem a magyar kormányknak szólt a lecke, hanem a túlkövetelő Ausztriának. Hadd tudja meg, akít illet, hogy a többség nem minden, mert egy esetleg engedelmis és kapható többség sem boldogulhat a sarkkáró álló kisebbséggel szemben. Ezt magyarázta *Kossuth* s lojálisan még hozzátette, hogy obstrukciónak csak az erőszakkal szemben volna helye. Ezt a kijelentést *Szell* Kálmán őszinte elismeréssel fogadta s a maga részéről viszont hangsúlyozta, hogy a kiegyezési tárgyalásokhoz nem bizalmat kér az ellenzékől, csak türelmet. De azért kizértett a miniszterelnök szavaiból, hogy amikor türelmet kér, a tárgyalások befejezésének sürgősségét pillanatra nem akarja felejtetni és feledtetni.

Ezzel aztán a hosszúra nyult vita fináléjához jutottunk. A javaslatot részleteiben is elfogadták s holnapra már csak harmadik olvasása maradt. De holnap már a horvát provizorium is napirenden lesz, bár tizenkét órákor — korábbi határozat szerint — tárgyalni kell a kérvényeket is.

A képviselőház ülése december 12-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert. A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László báró *Ferencváry* Géza *Wlassics* Gyula, *Darányi* Ignác, *Cseh* Efvér.

Láng Lajos betérjeszt egy törvényjavaslatot a külkereskedelmi statisztikáról.

Elnök: A törvényjavaslat előzetes tárgyalás végett a közgazdasági és pénzügyi bizottságokhoz utasítatik.

(Az indemntny.)

Patnoky Mór: Nem tartja helyesnek az indemntnyvel való kormányzást. A kormányok hibája, hogy kellő időben nem tudják elintéztetni a költségvetést. Szól a 67-es alap fejlesztéséről, a nemzetiségi kérdésről, végül pedig kijelenti, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Helyeslés s a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Szintén bizalmatlan a kormányval szemben. A tegnap lefolyt tápei választáson azt látta, hogy a régi rendszer még mindig érvényben maradt. A választást az ottani fűszolgabíró vezette. A tanítókkal jegyzőkönyv alapján megjárta, hogy politikálni nem fognak. Bemutat s letesz a Ház asztalára egy iratot, amely szerint a megyesi pályahivatal németül levelez. Ezután a honvédelmi miniszterrel foglalkozik, végül pedig kijelenti, hogy *Barta* Odón határozati javaslatához csatlakozik.

Visontai Soma: Arra óhajt reflektálni, amit a miniszterelnök a munkás-elölvasások betiltására vonatkozólag mondott. A rendőrség eljárása ez ügyben helytelen volt. Különbösen az egész eljárás méltó volt ahhoz a rendszerhez, amely a szociálista ügyek brutá-

ahová *Elekné* után egy pillanatra kinezett, a doboz után nyúl, amelyet egy kis asztalra tett): *Gabiká-*nak, a születésnapjára.

Jolán (átveszi; háldsán): Maga mindig jó, mindig figyelmes. Majd örül a kis fiékó, ha megjön a sétájáról.

Gerendai: Hát Gábor?

Jolán: Minden pillanatban várom, künn van a töltésen. *(Leül egy kis pamlag sarkába, elhallgat, a hozott virágokat szagolgatja, s vagy félpercenyi tündés után váratlanul így folytatja):* Ma körülmben haragszom magára. Sokkal inkább haragszom, mint valaha!

Gerendai (álmélkóva néz rá).

Jolán (vapszodikus fordulattal): Mért nem házasodik?... *(Házasodjék meg!)*

Gerendai (még jobban ámul; tréfásan): Még ma? Rögton?...

Jolán: Nem tréfálok. Most már meg kell lenni! Az én kedvemért... én miattam...

Gerendai (figyelmessé tesz).

Jolán (habozik, aztán észrevehető töprengés után): Igen... miattam... *(Ej, beszéllek róla!... Előbb azt gondoltam, elhallgatom, de most, érzem, nem tud megmaradni bennem... Rólunk van szó, igen, magáról és rólam. Meg van lepetve, kedves barátom!?)* Hogy eddig szépen megértünk egymással, s nem került napirendre ez a kérdés — maga és én... *(Egy kevés keserűséggel):* Hát most itt van, most másodszor, s az én szerepem megint csak az, hogy rosszul bánjak magával. Akkor régen maga jó volt és nem okolt azért, amiről nem tehettem. Es olyan bölcsék tudunk lenni azután is mindannyian. Csak-hogy ez a bölcsesség nem kell az embereknek... Igen, doktor, minket megszólalnak, minket tárgyalnak. Hírül adtak ma nekem...

Gerendai (az ajtóra mutat; halk nyomtatékos-sággal): Elekné, ugy-e?

Jolán: Milyen biztos a sejtlem! Ha már el-

találta, helyben hagyom. Hát ő volt. Már adatai is vannak bőven a mendemondáról. És szólt. A jó barátok egy szép napon arra ébrednek, hogy a gyöngéd hallgatásuk vétkes mulasztás és megszólalnak, hogy megmentsenek bennünket. És az minket megsebez és amit a fülünkbe sugtak, az furja az oldalunkat.

Gerendai (elkomolyodva, arca a benne végbemenő lelki evolúciót mutatja): Pedig ennek így kell lenni, mert ez a természetes.

Jolán: Csak arra nincs semmi természetes méntesség, hogy tisztességes asszonyokat is meg-rágalmaznak. Mert hogy megteszik, ezt mi ketten most már bizonyosan tudjuk és abban csak nem kételkedhetünk, hogy rajtunk kívül még másokat is meghuroolnak igaztalanul.

Gerendai (elismérő bölintással): Milyen szin-igazság!

Jolán: Én pedig elengedném az igazamat... Elfogadtam egy helyzetet, amelyet szépekn talál-tam s egyszerre nyersen betolakodnak a benső vilá-gomba és én nem tudok elzárkózni ettől, tételő-döm. Ez bánt nagyon és sokért nem adnám, ha nem árultak volna be nálam a szapuló világot.

Gerendai: Az élet eszénálja meg ezt így az orejével, amely nem tűri a tévelygéseket. *(Beis-mérő önbírálatul.)* Felszakadt a fátvöl és én, ime, erős túrkörben látom elalattott önzésemet. Nincs is most bátorságom arra biztatni, hogy vessük meg a fecsegő világot.

Jolán: Hát azt hiszi, meghátrálok?

Gerendai: Nem igen tudok más megoldást... És nekem ebbe bele kell nyugodnom és csak azt kívánhatom magamnak, hogy az a fullánk, amely-et a lelkiismeretembe kaptam, minél jobban égessen. Ez lehet minden vezeklésem.

Jolán (a kezét nyújtja feléje; elszomorodva): Nem kellett volna szólanom! Minek is vettem komolyan a dolgot!?

Gerendai: Ennek így kellett lennie! Így világo-

lis vezetésében meghonosodott. Példákat sorol fel, amelyek szerint a közigazgatási hatóságok most is úgy sűrűn a gyülekezési szabadságot, mint azelőtt. Egy újszolgabíró megexekvál egy polgárt azon költéségek miatt, amelyeket egy négygyűlés alkalmával költött el. Az indemnitást nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kovács Gyula: Azt hiszi, hogy a miniszterelnök nem alkotott sokat. Belügyi kérdésekben is csak részletezés a működése s a sok apró-cseprő dolog helyett okosabban tette volna, ha a választókerületek megváltoztatásáról nyújtott volna be véleményjavaslát. Barta Ödön határozati javaslatát fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök a vitát bezárja.

Szóll Kálmán miniszterelnök: (Halljuk! Halljuk! Mozsás. Elnök osenget.) T. képviselőház! A vita folyamán — és talán ezáltal nem is olyan gyorsan, mint ahogy máskor szoktam — felvettem a vitát az ellenzéki tisztelet szónokkal azon kérdések felelt, amelyek addig ezt az ugynevezett indemnitátvitát dominálták, amelyeket ök ebbe a vitába hoztak. Azokra, amiket addig fölül hallottam és amiket a vitához tartozóknak véltem, gondolom, a magam részéről elég behatóan és érdemlegesen megadtam a választ és így tulajdonképpen feleslegesnek tartottam azt, hogy ebben a vitában az azóta történtek és hallottak folytán még egyszer felszólaljak. Nem is hosszasan vessem igénybe a t. Ház figyelmét, inkább csak pár kijelentést akarok tenni, amelyeknek megtétele, gondolom, erről a helyről most helyes és szükséges. Pedig hát bizonyos csabéróvel bírná reám annak a kérdésnek a vizsgálata, mi haszna és mi eredménye van annak az azóta folyó és alig véget érő tárgyalásnak. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kossuth Ferenc: Majd megmondjuk!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Egy eredmény tisztán áll előttem, s ez az, hogy itt oly általánosságokban mozgó, mindenre kiterjedő megbeszélés történt a közállapotokról és a költségvetésnek, hogy anticiplátott az, a mi minden időben igen sok ideig szokott tartani ebben a Házban, de legalább mégis csak egyszer szokott történni, t. i. az általános költségvetési vita. Most két általános költségvetési vitát vagyunk szerencsések hallani, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és én tartok félre, hogy ez az anticiplátója a költségvetési vitának nem éppen válik előnyére mindazon kérdések és mindazon eszmék jelentőségének és fontosságának, amelyek a vita keretében csak úgy általánosan megbeszélés tárgyává tétettek, mert igen sok kérdés elközpontban került ki ebből a vitából, olyan kérdés, amely talán nagyobb elevenségre nagyobb hatással, nagyobb aktualitással, érdemlegesebben és nyugodtabban lett volna megvitatható a költségvetés általános tárgyalásánál. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hiszen oda talán még se kellett volna jutni — én csak megszívlelésre adom a tudóknak, mert hisz látják, hogy nem erőszakkal semmit — hogy ez a Ház egész esztendőn keresztül a költségvetési vitával foglalkozzék. (Élénk helyeslés, tetszés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Tessék a javaslatot benyújtani erre vonatkozólag!) S mikor onnan figyelmeztetek engem arra, hogy mikor váltom be ígéreteimet e tekintetben, hogy javaslatot nyújtok be, amely a Ház költségvetési vitát talán redukálja, megmondotam, hogy az házszabályvizsgáló fog járni és igenis meg fog történni az a javaslat arról a helyről. De az a tény, hogy most két költségvetési vitát kell keresztül állani, nem nagyon biztat arra, hogy a Ház

sodtunk meg egyszerre a világ szája révén egy nagy tévedésünkben. Ahol egy emberpár egymásra talál, onnan a vesztes harmadiknak kemény lélekkel el kell vonulnia. Az együttmaradás erőszakos és időnk múltán a sok lappangva rejtőzködő gondolatnak elkerülhetetlen ösztönsgámlen kell kifelekednie.

Jólan (fájdalmas aggodalommal): Istenem, csak nem kell azért elszakadnunk?...
Gerendai (lemondóan): De alighanem.
Jólan (daccal): Miért adjuk meg magunkat? Miért ne maradhatna meg minden a régiben, mikor a világnak ezentúl sincs több joga belénk kötni.

Gerendai (ézelmes melegséggel): Nem is egészen a világ miatt. Másért. Egy vallomás miatt, amelyet el nem hallgathatok. (Csendes ünnepességel): Szerettem most is, épp úgy, mint mikor először vallottam meg szerelmemet. Ezt most ki kellett mondanom, mikor így ránk következtek az ösztönös pérci. (Fájdó mosolygal): Es ez éppen elég arra, hogy ne maradjon minden úgy, mint eddig volt.

Jólan (széln pir önti el, egy ideig csak hallgatni tud, aztán meghatottan susogja): Miért is van ez így?!

(Ugyanakkor kocsizörgés hallatszik, amely a ház előtt megszűnik. Takács jött meg, Jólan és Gerendai nagyjából erővel megindulásán.)

Takács (az ősi hívősségtől kicsipített arccal, jókedűven toppan be, boldogan összeeskülvén Jólan és melegen megrázza Gerendai kezét): De jó íthton lenni, gyerekek! Ugyanancsak hidegre fordult kűnn az idő!

Jólan (egy-két pillanati az jár az eszébe, hogy az ura elít is feltárja rögtön a dolgot, de meggondolja magát; derült hangon): Eppen kapóra jösz! Házasítani akarom a doktort, de csak ma-kacsodik megint, nem bírok vele...

olyan határozatokat fog hozni, amelyek szükségesek abból a célból, hogy az egész esztendőn keresztül ne a költségvetés tárgyalással, hanem egyéb reformmunkálatok foglalkoztassák a Házat. De az önköltségesége és az önköltséges joga így akarta; am legyen. Csak egy vád ellen kell magamat védenem és védeni a kormányt, oly vád ellen, mely ma is elhangzott és amely úgy szól, hogy ha ezt az általános vitát, ezt az indemnitátvitát — különben ez is csak általánosságban folyt még és csak ezután jön a részletes tárgyalás — ilyen soká nem folytatnánk az ellenzék, akkor nem volna most mit csinálna a törvényhozásnak. Ez a vád nagyon igazságtalan és egészen alaptalan. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Itt fekszik előttem az a ízet, amely itt minden nap ki szokott osztani, mely a Ház tárgyszerűségét tartalmazza, amely mindennap megújírt és most már iz oldalból áll. Csak egy tekintet reá mutatja azt, hogy a Háznak nem volna alkama magát elunni, mert volna elég tárgy. It van, eletekinto vagy 40 jelentéstől, 16 törvényjavaslattól, melyet tárgyalni kell. (Ugy van! Ugy van! jobbról.) amely készen van, a bizottságok előtt van. Azután még azt hiszik, a bizottságok urak odaát, hogy nem kell hagyni a bizottságoknak a maguk érdemleges tárgyalását céljából időt? Hát ez a Ház nem akkor teljesíti feladatát, ha mindennap üllést tart és itt beszélnek. (Ugy van! Ugy van! a jobboldal.) hanem akkor, hogy ha a tárgyak komoly előkészítésére és megvitatására a bizottságokban is működést tejt ki. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Es, aki ismeri az én módszeromat, pedig most már ismerhetik...

Kukuk Béla: Ismerjük!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Nos, hát ha ismerik, a bizottságban megismerték, mint hallgatók: akkor tudják, hogy én ott a bizottságokban a legérdemlegebb és leghatékonyabb tárgyalást nemcsak nem perhorreszkálom. (Mozsás és felkiáltások a szélsőbaloldalon.) Hiszen az ellenzék csinálja! Az ellenzék tárgyal! Halljuk! a jobboldalon.) hanem önnkel együtt veszem bonckés alá a javaslatot minden egyes részét. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) és igyekezem önnkel együtt javítani azokat. De hát erre idő is kell és így a Ház kell, hogy időt adjon a bizottságok tárgyalásához számára is és ha azok még mindig nem készültek el tárgyalásaikkal: éppen azért nem készülhetek el, mert mindennap ülés van. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Mozsás a szélsőbaloldalon.) Emlékeztetem a t. képviselőházat a 35 esztendőn át követeit gyakorlatára, hogy tudniillik, amikor a kormány beadja a költségvetést, akkor a Ház egy ideig mindig szünetelni szokott, hogy a pénzügyi bizottságnak alkalmat adjon arra, hogy a költségvetést tárgyalja és az ugyanakkor beérkezett javaslatokat tárgyalhatassa céljából alkalmat és időt ad a többi bizottságoknak is, hogy összeülhessenek és tárgyalhassanak. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Mozsás a szélsőbaloldalon.) Hiszen nem is helyes és nem is emberi dolog, sőt a munka minőségének rovására megy az, ha itt a bizottságok örökiesen este 9 óráig dolgoznak, nagy melegen és világítás mellett; hiszen ez lehetetlen dolog; (Ugy van! Ugy van! jobbról.) így azután odajutunk, hogy a bizottságok, amelyekbe a Háznak igen sok tagja kívánkozott, a t. ellenzék tagjai is mindig arra kérnek engem az ülésszak elején, hogy minél többet válasszunk be közülük a bizottságokba és ninos is panaszuk...

Kossuth Ferenc: Igaz! Ugy van!

Szóll Kálmán miniszterelnök: ... mert minden ülésszak alkalmával szaporítottam a tagok számát, de azért néha mégis alig tudunk annyian összejönni, hogy legalább szembejussunk a határozatképeseknek tart-hassuk magunkat. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Mondom, így a bizottságok nem fogják munkájukat megfelelően elvégezhetni. Hiszen, kérem, nem irtoda vagy gyár a képviselőház, hogy annak január elsejétől december 31-ig mindennap kelljen üllést tartania. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.) a törvényhozási munkának ökonómiaja nem így van helyesen megállapítva (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Mozsás a szélsőbaloldalon.) hanem úgy, ha az országgyűlés egy összetűrtötől időközben: késő öszöl, vagy az ősz közepeitől, második részétől kezdve tavaszig tartja üllését; a bizottságok munkájára is ad megfelelő időt és akkor azután a nyárán át nem dolgozik, hogy arra, ami tulajdonképpen eteti ezt a gépezetet, tudniillik a miniszteriumok munkálkodására legyen idő. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mert az már még sem lehetséges ám, — ambr hiszen egy ideig csak ki lehet bírni, mert elvígve ki kell bírni, de nem természetes állapot, — hogy itt ül a miniszter január elsejétől június közepéig, majd szeptembertől december 31-ig egész nap akkor is, amikor a t. Ház igen sok tagja atól elmentve érzi magát. (Mozgás és felkiáltások a szélsőbaloldalon.) Dehogy nem! Hiszen a költéségre! Azért fizetik! Halljuk! Halljuk! jobboldal.) hogy itt ülljön mindig, mert önök kívánják, hogy ha pedig kűnn van akkor azt kérdezzék, miért ninos itt; hogy azonkívül ülljön egész délután a bizottságokban és a mellett a reformmunkákat csak úgy rázza ki a kabátja újjaból és adjon a Háznak állandóan munkát. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozsás és zaj a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Semmiféle racionális és helyes ökonómia bármely téren ezt így be nem osztaná. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Amit tehát más téren, más alkalommal és más foglalkozási ágnál mindenki elítélne: azt ne tegyük meg az általi élet kicsinosodásánál, a törvényhozásnál sem, amely az ország minden érdeke, minden joga és egzisztenciális kérdése felett határoz. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ne osszunk be munkánkat ilyen rosszul, mert akkor az a munka nem lesz jó és gyűlöletös. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozsás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Két kijelentést kell csak tennem, t. Ház, a vita folyamán hallottakra, amelyeket nem hallgathatok el.

Az egyik az, hogy nem osztanom azokban, amiket a kritikának a kiéleltésével a tudoldal egyenmély szó-noka és különösen Barta Ödön t. képviselőtársam a horvát állapotokra, a Horvát-Szlovon-Dalmátországgal Magyarország között létező viszonyokra vonatkozólag elmondott. Barta Ödön t. képviselőt ur az ottani nemzeti pártnak, és a bannak viselkedését és kormány-zatát a maga részéről oly élesen támadta, hogy ezekre nyilatkozni akarok. (Helyeslés a jobboldalon.) Én azt gondolom, hogy ezáltal kevésbé volt helytálló és kevésbé volt elzárult az a kritika, mint a minót ezen kérdésekben szem előtt kell tartani és hogy azon vádakat, amelyeket a bán személye ellen felhozott, éppen nincsenek bebizonyítva, a miért is kénytelen vagyok azokat ezennel elhárítani. Nem is tudom, miért tartotta szükségesnek a t. képviselő ur kérdést a vitába behozni, mert hiszen nemcsak a elő fog fordulni egy pár olyan tárgyú törvényjavaslát és budgettellet, amelyről a vonatkozás költéségnél fogva talán alkalmasabb lett volna a horvát viszonyokat megbeszélni. De hát ő teite. Én nem habozom kijelenteni amint a pénzügyi bizottságban is ezen kérdé-sék felvetésénél kijelentettem, hogy ilyen típuszár-sokkal, hogy úgy mondjam, talán nem mindenben alapos és nem mindenben objektív, sok helytelen tel-terítésen alapuló kritikával kár azt a viszonyt, amelynek folytonosan javítására és erősítésére kell töreked-nünk, bizonyos olyan tereunuara vinni, amely egyikünknek nincsen érdekében. A horvát nemzeti párt szorosan és szigorúan a törvény alapján áll és hiva a közötlünk tennélő kapcsolnak. Es ezen kapocs minden következésének és elsősorban a magyar államészmeének a hiva, a magyar államészme szol-gálatában álló hiva az a férfi, aki ma a horvát kormányban élén áll. (Ugy van! Ugy van! jobbo-lól.) Ötlet nem illeti gáncs, de elismerés. Ö volt az, — ezt vallom és elismerem — aki Horvátországban a magyar államészme iránti jó-galmat inkább tisztázta, rendszeresen, öntudato-san és helyes utakon jelesztette. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Es előtte való regime-nek és az előtálló állapotoknak igen sok kompli-kációja aminek hatása mind rászakadt, sok tére-értése és sok tévedése származott. Nehéz munka ju-tott östályrészeül. (Ö ebben a munkában, amelyben elejétől fogva fáradságtalanul és elismerésremélő tö-rekvéssel működött elejétől fogva, két szempontot tar-tott szem előtt. Az egyik, hogy a magyar állam-észme, a magyar állam keretében találhatja csak tel Horvátország boldogulását, sehol másutt. A másik az hogy Horvátország a neki törvényileg biztosított autonóm jogokhoz, Horvátországnak, mint társorszá-gnak és mint nemzetenek történeti fejlődéséből fojzó jogaihoz, amiket az 1888. XXX. törvényükben letettünk, igenis a maga részéről ragaszkodik. A hogy másrésztől minékünk is erre az állápontra kell mindig helyezkednünk. Egyelőül követelni kell, hogy horvát-szlovon testvéreink átértsék azt, hogy nincsen számukra egybe hely, mint a Szent István koronája alatti magyar állam és sem anyagi, sem szellemi, sem nemzeti érdekek másutt kielégítést nem nyerhetnek, mint az egységes magyar államban. Kell, hogy átértsék és minél inkább és minél jobban és mindenben, mindig úgy járjanak el. Es ezt kell be-vinni ott minden embernek agyába és szívébe, hogy úgy járjanak el, hogy felkelték és mindinkább me-gerősíték itt Magyarországon mindenkinen azt a tudatot, hogy az közmegyőződéssé válják ott is, itt is, hogy ök a kapcsolatot és a hozzánk való ragaszkodást igazán átérzik. Annál inkább el fogják azt érti, hogy mi meg viszont azt valljuk, hogy csak egy megéléget, egy nyugodt, egy ebben a kaposo-latban magát jól érző Horvát-Szlovonországgal akarunk élti. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Az érzésüknek, az öntudatnak ez az összhangzása kell, hogy közlünk meglegyen és mindenki Horvát-országban, ha jó hazafi, kell, hogy azt vallja és a mai horvát nemzeti párt vezető elemei ezt vallják, ezen dolgoznak és ellenzék elvet valót embert repudálnak, hogy minekünk szükségünk van az állam egysége és integrátása szempontjából Horvát-Szlovonországra és nincsen névleg, nin-csak jogilag, de benső kapcsolatkal, az érdekek kapásával is oda szorítva, de nekik is erre szük-ségük van olyannyira, mint horvátoknak, mint társ-oroszágoknak és a magyar állam integrátás részor-észme, amelynek üdre, léte, nemzeti, gazdasági és kulturális érdekei, minden a magyar államban van csak egye-dül biztosítva. (Élénk helyeslés és tetszés jobboldal.) Ezen érzésnek a mértéke legyen erős és minél erő-sőbb ez Horvátországban, annál nagyobb lesz a magyar államnak ereje és minél közvetlenebb ez az érzelem és minél nagyobb tért foglal el ott Horvát-országban az a meggyőződés, hogy a magyar állam-észme minden konkvenonciaja a maguk jogainak és érdekeinek is egyedül biiztosítékát jelenti. Annál erősebb lesz a magyar állam, annál háborítatla-nabb, annál jobb, annál természetesebb és melegebb lesz a viszony közötlünk, akkor háiba minden törekvés és agitáció ott is, itt is, a kapocs lazítására: a centriguális törekvés nem találnak tajaia semmi irány-ban ott, hanem visszataszítottanak, innen viszont tes-tvéri meleg érzéssel, de követelve az öszszetartozás konkvenonciáinak levonását minden irányban fognak kezeltetni a viszonyok közötlünk és közötlünk. (Élénk helyeslés és élénzés a jobb- és baloldalon. Ellentmondás-ök a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: Frázis ez, mert 35 évig más történet!

Bákosk Viktor: Rosszabb a viszony, mint valaha!

Szóll Kálmán miniszterelnök: T. Ház bizo-nyára nem várja, hogy Barta Ödön t. képviselőtársam határozati javaslatát elgondajam, nem fogadhatom el nincsen azért, mert hiszen ez a bizalmatlanság nyil-vánításának oly mérve és oly éles megköltés, hogy a t. képviselő ur alig számíthatott arra, hogy ezt én

vagy a párt bármely tagja, mely párt a kormányt a maga támogatásával megviseli, a maga részéről elfogadhatónak tartaná. De nem fogadhatom el egyéb tartalmánál fogva sem. A gazdasági kérdéskör, a kiegyezésről és felmondásokról nyilatkozom már többször. Az a két kiemelt pont, amely a határozati javaslatban utasítást tartalmaz a szerződés felbontásának kérdésére, másrészt az autonóm vámtarifa azonnali való előterjesztésére, nem olyan. (Halljuk! Halljuk!) amelyet magamévá tehetek. En a gazdasági kérdésekre vonatkozólag a vita által tartott hosszú beszédemben és különösen a felmondásokkal illetőleg a múlt évek egyik évén voltam szerencsés nyilatkozni Kossuth Ferenc t. képviselő ur egy kérdésére. Az én nyilatkozatom nem volt érdemleges válasz minderre, ezt ismét ismétlem, de kifejttem, hogy miért nem adhatok érdemleges választ minderre. Ezekről a kérdésekről sokszorosan nyilatkozni erről a helyről nem tanácsos. Meg fogja engedni a t. Ház, hogy fenntartsam magamnak, hogy más alkalommal nyilatkozzam érdemlegesebben, mint ahogy azt ma teszem és ne tulajdonítsák ezt annak, hogy valmit titkolni, valmit palástolni akarok, de nem kész dolgotról és még nem érvényesített álláspontokról, nemzetközi kérdésekben végleges nyilatkozatot tenni erről a helyről előt nem lehet. Már a nemzetközi udvariasság is azt igényli, hogy követlenül tudja meg a külföld szándékunkat. (Helyesítés a bal és jobb oldalon.) E felmondások ügye is olyan. Már multkor mondtam Kossuth Ferenc t. barátomnak és szíves figyelmét kértam ki arra, hogy gondolja meg, hogy ezek bilaterális dolgok, nagyon komplikált kérdések és egyelőre-egyre internacionális vonatkozásuk. A felmondások idejének kérdése sem áll ugy, mint ahogy némely képviselő ur a tudalóidra a t. maga beszédében csak úgy hamarosan odaállította. A december 31-iki terminusra nézve figyelemzetnem kell azokat a t. képviselő urakat, hogy nem olyan terminus, hogy ha december 31-én bármelyike a szerződő feleknek, akár a külföld, akár mi be nem tartjuk ezt a napot, akkor a felmondási jog már nem gyakorolható. Vannak szerződések, amelyeknél a december 31-iki határnap elmulasztása, akár a külföld teszi, akár mi, vagyis akár a külföld nem mond le, akár mi nem mondunk le december 31-ike előtt. — És a szerződés legnagyob része ilyen, talán egy kivétellel valamennyi ilyen, — ez csak annyit jelent, hogy december 31-ike előtt nem mondatványt fel a szerződés, az valamivel tovább tart, mint atól számitva tizenkét hónapig, de nem teszi azt, hogy nem mondható fel januárban vagy februárban; felmondható december 31-ike után is mindenkor, azzal a joggal, hogy egy évig tart azon naptól fogva, amelyen felmondatik. Ne méltóztassék a t. képviselő uraknak azt binni, hogy a december 31-ike — én most akadémia beszéllek, lehet, hogy a nélkül el se mulik — ha elmulik felmondás nélkül akár a külföld részéről, akár részünkről, hogy ez azt teszi, hogy nem lehet lejárvó tenni a szerződést.

Kossuth Ferenc: Ilyent senki sem mondott!
Széll Kálmán miniszterelnök: Én csak konstatálom, hogy a december 31-iki határidőnek, mint abszolút végső határidőnek peremptórium odaállítása igen sok beszédben benn volt. A szerződésnek szövege mit mond? Előlváram a francia szöveget, mint egyik előttem fekvő szerződés eredetjét. (Olvasa): „Le présent traité... restera exécutoire jusqu'au 31 Décembre...”

Kossuth Ferenc: Itt van, ezért emlegetjük!
Széll Kálmán miniszterelnök: De most folytatódik: (Olvasa): „Dans le cas où aucune des Hautes Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de la dite période, son intention d'eu faire cesser les effets, le dit traité demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'un an à partir du jour où l'une ou l'autre des Hautes Parties contractantes l'aura dénoncée”. Magyarul: „Ha azonban a szerződő felek egyike sem nyilvánítaná a szerződés hatályának megszüntetése iránti szándékát, az emített szerződés érvényben marad egy év lejárótól, azon naptól számítva, amelyen azt a szerződő felek egyike felmondja”. Ezt azért kellett konstatálnom, mert igen sokszor hallom ugy a szurnalisztikában és itt a Házban is, hogy csak egy pár hétről van szó, és ha ezen idő alatt nem jönnek tisztába ezen kérdések, mi védelem nélkül, fegyvertelenségben olyan állapotban állunk, mely kétszáz mondható.

Már most vannak olyan szerződéses is, amelyekre igenis a január 4-iki terminus, vonatkozással levén más egyéb következtetésekre, nagy fontossággal bír és hogy ebből baj és hátrány ne származzék, a mi elhatározásainkban ezt is szem előtt fogjuk tartani. A legelsősebb szüksegsnek tartom a köztünk és Ausztria közt fennálló viszony végleges tisztázását mindezen kérdésekben is ennek meg kell történni. Különben lesz még alkalom ezen kérdésben érdemleges nyilatkozatot is tenni a t. Ház előtt. (Élénk és zajos helyeslés jobboldalon.)

A Ház ezután egyszerű szavazással, nagy többséggel elfogadta a törvényjavaslatot általánosságban s elveti Baria Ödön, Kossuth Ferenc és Nessi Pál határozati javaslatát.
Előlk az ülést 10 percre felfüggesztette.
Szünet után:

(A részletes tárgyalás.)

Kossuth Ferenc: Egy pár megjegyzést tesz a miniszterelnök beszédére. Nem fogadja el azt a szemrehányást, mintha a vezérlő alatt álló párt tevékenysége miatt késkedne egy pár fontos törvényjavaslat elintézésére. Fajdalommal konstatálta, hogy Horvátországban 35 év óta üvekedtek az ellenük való gyűlölet. Azokra, amit a miniszterelnök az ellenük szóló szerződésekre vonatkozólag mondott, megjegyzi, hogy december 31-ike ily terminus, amelynek a felmondási jogunk kezdődik s ezzel a külföld is élhet. Partija nevezetesen határozati javaslatot nyújt be, amelyvel bizonyítani akarja azt is, hogy a függetlenségi párt nem obstruál. Nem akarták a

kormány lemondani, vagy törvényen kívüli állapotba kergetni. Készséggel elismeri hogy a miniszterelnök eléget igények tenni szanalási igereitnek. Ez a becsületes szándék nem érvényesül mindentük, de hát az is igaz, hogy Augiasz-istállóval van dolga, amelyet a bukoit rendszerek teremtettek. A függetlenségi párt erős parlamentáris akcióra határozta el magát s ezt a célját el is érte, a nélkül, hogy a parlament nivóját sérítette volna. A függetlenségi párt nemzeti érdekeiktől küzd, nem pedig a hatalomért. A kormány simulazója felvilágosítani az országot a kiegyezési kérdéseket illetőleg, tehát a függetlenségi párt azt hiszi, hogy baj van valahol.

Széll Kálmán miniszterelnök: Egészen jól hiszik!

Kossuth Ferenc: Ausztriában azt tétélezzik fel a Széll-kormányról, hogy mindent keresztül képes vinni. Szóll is teljes elismeréssel viseltetik a miniszterelnök személye iránt, tudva azt, hogy Széll Kálmán kiváló államférfi. (Zajos éljenezés jobboldalon.) De Ausztriában azt hiszik, hogy Széll Kálmán kiváló tulajdonságaival s többségével mindent keresztül képes vinni. A függetlenségi párt az osztrákokkal szemben éppen azt akarta bizonyítani, hogy igenis képes, ha akarja, megakasztani a kormány működését. De másrészt azért is bizalmatlan a kormányban szemben, mert fel akarja emelni az unjonclétszámot s a civillistát, most, amidőn az ország anyagi helyzet a tűnk szélén áll. Szóll megkísérelte a miniszterelnököt kapatelni, hogy a nemzetre nézve oly erőlmis javaslatokat visszavonja. Sajnos, ez nem sikerült. Mert Bécs nem enged. Ausztriában felhatalmazza a császár miniszterelnökét hogy tárgyaljon az ellenzékkel. A koronának a magyar viszonyokra is tekintettel kellene lennie s a miniszterelnöknek a koronától felhatalmazást kellene kapni nyilatkozatfelére egy s más kérdésben. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Molnar Jenő: Még csak nem is igér!
Széll Kálmán miniszterelnök: Önnek nem. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Majd goromba politikát fogunk követni.

Rákosi Viktor: Tudunk mi csehl is.
Krasznay Ferenc: Majd igazi ellenzékét csinálunk.

Kossuth Ferenc azt indítványozza, hogy az indenitit csak egy hónapra adják meg s ne négy hónapra. (Ellenmondás jobboldalon.) A mai viszonyok között nem tanácsos lekötni magát a képviselőháznak. Lehetséges, hogy a kormány súlyos viszonyok közepebe le jog mondani s más kormány, más elvekkel fogja követni. A következő határozati javaslatot nyújtja be: „Határozza el a képviselőház, hogy a törvényjavaslaton e helyett, hogy 1903. év eső négy hónapja, 1903. év első hónapja tétessék”.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Én mindenekelőtt őszinte és meleg köszönetet mondok Kossuth Ferenc t. barátomnak azért a tárgyilagoss felfogásért, amelyet inasított. (Tetszés jobboldalon.) De nemcsak ezért. hanem azért a meleg hangért és azokért a szives elismerő szavakért is, amelyekkel rólam megemlékezni kegyes volt. Nemcsak a jóindulat látom benne, amelyvel engem megüzelt és amelyivel én, amióta csak politikai pályának összekérült — ámbár szemben állunk egy mással mindíg — dícekedni szerencsés vagyok, de látom belőle az intencióknak azt a tisztaságot, hazafias báterét és komolyságot, amely az ő sajátja és az én t. barátomat minden téiszoldáiban jellemzi. (Élénk tetszés és felkiáltások a jobboldalon: Elsen Kossuth Ferenc!) Én mindíg a legteljesebb elismeréssel adótam az ő egyéniségének és iránta igaz nagybarbecsülemeknek adtam kifejezést — és ebből soha tükre nem csináltam sehoh és kifejezésre hoztam nyilvánosan is — most is ezen őszinte érzéstől áthatva mondom egész ünnepélyesen. (Tetszés.) hogy őt mindíg a tiszta, komoly, hazafias feltezés vezet; és hogyha a mi utunkunk nem futnak parallel és ha a mi nézetünk eltérőnek is: azoknak az eltérő elveknek szilárdsága és erőssége ütözködik össze egymással, (Tetszés a jobboldalon.) de nem személyes okok — ez melles — sőt nem is pusztán párt-motívumok, hanem mindíg a nagy előköböl merített indokok a mérvadóik. (Tetszés és helyeslés.)

Krasznay Ferenc: Másnál is!

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát én így is veszem és ha mindamellet, dacára az ő szives téiszoldásának, nem fogadatom el javaslatát, arra alapos és nagy oraim vannak. (Halljuk! Halljuk!) Örülök, hogy t. képviselőházam vigyáz arra, hogy az az akció, amelyet kifejt a vezérlő alatt álló függetlenségi párt, ne csapjon azon a határon túl, amelyet ő sem tartana legumennek; örülök az ő kijelentésének és csak elismeréssel akarom ezt az orvendetes kijelentést itten fixozni és konstatálni, hogy ez visszhangja annak, amit én teijelítettem, nemrég ebben a Házban, hogy az erőszakos eljárás nem tartom sem törvényesnek, sem megengedetnek sem többség, sem kisebbség részéről. Örülök hogy t. barátom ezt magává teszi s maga is elismeri, hogy csak egy esetben van az megengedve, akkor, ha erőszakkal találkozik. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.) Ezt én fixozni önajom és örülök, hogy egy nézetben vagyunk. (Helyeslés.) Az örvédellemnek a végszükség esetében törvénytelen, erőszakos eljárással szemben vannak néha fegyverei, melyek nem a rendes megengedet fegyverek raktárából vétettek; de akkor, amikor nem arról van szó, — mert ez csak az erőszakos eljárásban állhat fenn, — akkor, amikor az ellenzék egyik arnyalatának sincs oka arról szólni és nem is lehet, nem is lesz oka, amíg én itt ülök, hogy erőszakkal kelljen küzdeni: akkor én az én igen t. barátommal, Kossuth Ferencel együtt hirdetem, hogy az ellenzék részéről sincs helye az erőszakos eljárásnak, mert az a parlamentáris elvnek a feje-tetejére állítása és tönkretetele volna, amive az alkotmányt, a szabadságot veszélyez-

teti és teszi tönkre. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)
Barabás Béla: A katonai javaslat is erőszak! A civillista is erőszak! (Zaj a baloldalon.)
Krasznay Ferenc: Majd arról még beszélünk! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)
Széll Kálmán miniszterelnök: Legyen szabad a t. képviselő urnak megjegyeznem, hogy majd beszélünk még arról, de az nem erőszak, mert semmiféle olyan eszme vagy indítvány, amely a kormány részéről törvényen alapon a parlament elé kerül, erőszak lépésnek nem deklarálható. Az képtelenség. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ne tessék tehát az elvet helyesen teijelíteni és azután az applikációját a nyakat kitekerni; mert nem lehet a kisebbség felfogása szerint semmiféle javaslatot, amit a kormány idehoz, hogy az ország a felett szabadon határozzon, erőszaknak deklarálni. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Krasznay Ferenc: A tudományos definícióval ne várjunk elébe. (Zaj a baloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Én nem definiálom; csak azt konstátálom ami természet és egyedül helyes józan okoskodással áll. Önöknek joguk van ez ellen küzdeni, a Háznak joga van azt elvetni, de az erőszaknak nyilvánítani nem lehet. (Helyeslés a jobboldalon.) Azt mondom t. barátom, hogy én vak bizalmat követlek ettől a párttól, amely engem támogatásával megtesztelt s mondja, hogy én ne követeljek őt tőltük vak bizalmat. Hát ne tartson tőle az én t. barátom, nem követlek vak bizalmat ettől a párttól; önköki a legkevésbé. Nem követlek azért, mert mindaddig, amíg nem fogok idehalntani annak a kiegyezésnek és a gazdasági kérdés minden részére vonatkozó egyezkedésnek és előterjesztésnek az érdemével én addig nem kérek egyebet, mint szives várakozást. (Tetszés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ezt pedig jogom van kérni önköki is. (Zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Igenis jogom van kérni azért, mert engem erre a törvény utasított és azért, mert azt az állam érdekében folytatott fáradságos munkásságot és keserűs tárgyalást nem lehet előré gáncozni és nem lehet azt már előré is jeddéssel illetni. Nem lehet már előré teijelni azt, amit az ember nem is látott. (Tetszés jobboldalon.) Hát nem kérek egyebet, mint várakozást addig. Akkor aztán méltótlak lelettem itélkezni és igenis akkor fogok előállni azzal, hogy azok akik bíznak és akiknek bizalma megokolható, nyilvánítsák azt, akik pedig annak dacára sem bízunk, azok ellene forduljanak nemcsak a javaslatoknak, hanem nekem is. Nem azért nem hozom azt ide, mert valami okom van tükoln, nem, hanem egyszerűen azért, mert még nincs ide e előterjesztésnek addig, amíg egy kérdés végleg tisztázva és a mig teljesen elkezvete minden. (Helyeslés jobboldalon.) Azt mondja az én t. barátom, hogy hiszen már megjelene a dolog, ha azt nem hinnék azok, akikkel tárgyalok, hogy majd mi engedni fogunk. Hát Kossuth Ferenc t. barátom (Halljuk! Halljuk!) legyen nyugodt. Ismernek engem jól. Olyan teijelvére vonatkozó indutálak is, amelyek a végén és személyemre vonatkozólag egészen lekötőezők, de a miknek az érdemét megvilágítani nem lehet, amíg én abban a helyzetben nem leszek, hogy azoknak az előterjesztéseknek tartalmát, genezist és egész tárgyalásuknak mikéntjét a Ház elé terjesztsem.

Holló Lajos: Mikor lesz ez a szabad kérdésen?

Széll Kálmán miniszterelnök: Majd meglesz, csak tessék várni. Ha pedig meg nem lesz, amint mondtam, előterjesztést teszek arra nézve, miért nem lesz meg és mik a következtetései. (Helyeslés a jobboldalon.)

Holló Lajos: De még december 31-ike előtt!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az én t. barátom azt mondja, hogy ő sajátja, (Halljuk! Halljuk!) hogy igereit nem kapott tőlem bizonyos dolgokra, amikkel szives volt engem a közelmúlt napokban teijelresni. Egy érdekes beszélgetésben (Halljuk! Halljuk!) az én t. barátom bizonyos kérdéseket tettett fel, eszméket hozott szóba, amikre nézve elismerem, hogy azok törvényen alapulók. Az én t. barátom engem teijelresett és én igen szivesen folytattam vele egy igen érdekes politikai pábeszedet, (Halljuk! Halljuk!) de arra nem voltam eikészítve, hogy t. barátom ezt a beszélgetést ide hozza a Házba és a nélkül, hogy jogosítva éreznem magamat beszélgetésünk egész tartalmát itt teijelgetni — mert az nem tartozik ide — hiszen magabeszélgetés nem lehet diskuzió tárgya. Nekem eszemágbán sem volt azt gondolni, vagy binni — nem is hiszem — hogy az én t. barátom valami akudozási tárgyalást akart volna velem folytatni, ez eszemben sem volt, ez ki van zárva. Én mindenféle kérdésben — kijelentem itt, a t. Ház előtt — azt teszem, amit saját meggyőződésből és saját impulzusomból tenni bírok az ország érdekében és amivel itt nyíltan beszámolni tudok és akarok (Helyeslés jobboldalon.) és semmiféle igereit vagy kijelentést amit itt nem ismételnék, nem fogok tenni. (Helyeslés és tetszés jobboldalon) mert azt kizártnak tartom. Soha titokban én semmiféle megállapodást közügyekben nem tartok létesítelnék. Nem is azt akarta Kossuth Ferenc t. barátom, nem is e célból jött hozzám és azt hittem hogy arról itt a Házban említett sem fog tenni. De ha már említett tett itt róla, kénytelen vagyok kijelenteni annyit, hogy én is megmondottam barátomnak ezen magabeszélgetésünkben, hogy azok közül a kérdések közül, amiket teijelhozott, nem egy olyan ami nemcsak, hogy törvénybe nem ütözködik, de minnek megoldását magam intendálom és amit teijelvünk a magunk programjába, ami kiegészítő részét képezi egyik vagy másik kérdésnek, amely teijel tárgyalunk, amelyet igényekünk megoldani. De kizikartva egyiket vagy másikat abból a komplexusából a kérdéseknél, nem bírom, nem tehetem, nem is lehet a kérdéseknek természeténél fogva megszakítani az összekötötését egy kérdésnek, például

kiszakítani a gazdasági kérdések keretéből és más-hova helyezni, izoláltan kiragadni. Ezeknek a kérdéseknek a jövő rendezéséről akadémie beszélgetni lehet, de semmiféle nyilatkozatot addig nem tehetek, és a maguk érdeme szerint ide nem kerülnek és itt a Házban nem tárgyalhatnak. (Helyeslés jobbról.) En azokat nem köthetem össze semmiféle előzetes kijelentésekkel itt a Házban — mert hiszen többet nem is akart tőlem Kossuth Ferenc t. barátom, csak azt, hogy kérte, hogy tegyek kijelentést egyik-másik kérdésben. Arra én azt mondtam: En kijelentéseket nem tehetek addig, míg annak ideje el nem jő, míg a kérdés maga elő nem jő, amelybe tartozik, addig én semmiféle kijelentést nem tehetek. Hát én azt hiszem, így egészen tisztán áll a kérdés. En tisztelem és méltánylom egyes kérdéseket illető azon chajtatásokat és félrevezetéseket, amelyet t. barátom felhozott és azokra vonatkozólag kijelentem itt a Házban is, hogy ezek közül nem egy olyan, amelynek a megoldását én annak idején egész erővel igyekeztem létesíteni. De előre való kijelentéseket nem tehetek.

Kossuth Ferenc: De Koeber tehet, ugy-e?

Szél Kálmán miniszterelnök: Különben is semmiféle privát tárgyalást, vagy alkudozást nem folytathok, amint azt nekem Kossuth Ferenc t. barátom nem is impultálta. O csak kérdést tett hozzám, hogy mi nézetben vagyok az egyik vagy másik kérdésben; erre én azt mondtam, hogy erre nézve majd annak idején nyilatkozom a Házban.

Kossuth Ferenc: De Koeber teli ígéreteket!

Szél Kálmán miniszterelnök: Koeber olyan ígéretet tett, amelyről én nagyobb tettem: ő azt az ígéretet tette, hogy igyekszik megóvni az osztrák államnak érdekeit velem szemben. Hát én meg nem azt mondottam-e, hogy az ország gazdasági érdekei egyelőre az egész komplexumának kérdéseit igyekszem minden sorba nélkül úgy megóvni, hogy annak az egyezkedésnek lényege, amely a viszonyosság alapján életbe nem léptetve, habár egyes tételeiben módosul is, a végülbenbe nem eszorboljon. Hát ez nem ér annyit, mint az az ígéret? Engedelmet kérek, tessék igazságosan ítélni. Ez épp oly erős ígéret, mert pozitív tartalommal bír és nem csupán elvi kijelentés.

Vész József: Megvan benne a mérték!

Szél Kálmán miniszterelnök: Benne van az anyag benne van a határ, benne van a mérték. És azért az én tisztelt barátom nézete szerint nem igazságos amikor azt mondja, hogy mert én és ő öhajtatási ellenére nem teszék itt előzetesen ide nem tartozó kijelentéseket, ez az egyik oka annak az erőes akciónak. Hát, kérem, lehet, hogy úgy méltóztatnak lefogyni; hát legyen így; akár oka, akár nem, ez, gondolom, olyan dolog, amely a kérdés lényegét sem nem emeli, sem nem süllyeszti. Mert vagy olyan kérdések azok, amelyek megoldása az ország érdekében van és amelyek megoldása meggyőződéssel meggyőző és lehetséges és akkor meg lesznek oldva az adott viszonyok és a lehetőeség keretében, vagy nem olyan kérdések és akkor azokat nem köthetem össze semmiféle más akcionális kérdésekkel. Ez előttem egészen tiszta és egészen világos. És azért, bár t. barátom álláspontja szerint beismertem eddigi eljárásuknak megokolt voltát, — mindenesetre olyannak tarom, amely teljesen legítim, amely az akció-szabadságnak a hatáskörét túl nem lépte — mégis kénytelen vagyok a t. Házát a magam részéről arra kérni, hogy az ő javaslatát el ne fogadja. Mert az mit jelent? Azt jelenti, hogy hónapról hónapra megismételjük ezt az indemnity-vitát. (Ugy van! jobbról.) T. Ház! Ennek indoklására elég volna annyit felhoznom, hogy talán nem is lenne a t. barátomnak ez az egy havi idő elégséges arra, hogy azon indemnity-vitát még egyszer abszolválják; de ettől eltekintve, méltóztatásuk csak megnevezni, mi lenne akkor a helyzet? Akkor a helyzet az lenne, hogy esetleg ez a Ház minden hónapban ugyanazt megismételte, amit nagy nehezen ütheti vita után befejezett. Ez kissé túlmenne a normális kormányzási állapotra vonatkozó legszerűsége kívánásokon is. (Igaz! Ugy van! jobbról.) Mert hiszen az indemnity mire való? Nagyon csalódnak ám azok a képviselő-házi tagok, akik azt tartják, hogy az indemnity arra való, hogy költségvetés nélkül kormányozzon a kormány. Hát hiszen nem költségvetés nélkül kormányoz, hanem kormányoz egyszerűen a tavalyi költségvetés határában belül. Tisztán csak az eltérésekre nincs feljogosítva, de egyebekben nincs különbség, holott sokan a t. képviselő urak közül, kik hosszú lélegzettel magyarázták ezt, azt mondják, hogy milyen nagy felelősség ez a kormány számára. Hát nem tehet semmit az a kormány, mert a tavalyi költségvetés keretében kell, hogy mozdogjon. (Helyeslés a jobboldalon.) Azt mondtam t. barátom, ne ragaszkodj a hatalomhoz, ne vezessen a hatalom hűségére, hanem az ország érdeke és fogadjam el a javaslatát. En megfogadtam a kérdést és azt mondom, hogy ez nem fogható fel így. Mert amely kormányzat az a Ház csak azt a vétumát adja a rendelkezésére, amely vétum csak harminc napon át való budget-jogot ad a kezébe az a kormány, mielőtt az a határozat meghozatik, vagy abban a peroben menjen el innét. Azt mondtam t. barátom, engedjem a kezemet egy időre békába verni az ország érdekében. Ez egészen téves feljóság. Ez annak a kormánynak — amely azt elhagyja — nem az erejét nevelné, hanem azt a kormányt valóban pályába tenné, ahol azután nem tud semmivel sem megküzdeni. A herkulusi mesék ideje már elmúlt. A mesebeli Herkules tudta csak a pályában megfoglani a kígyókat és a vadállatokat. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ja a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Koeber és Herkules! Készönm az elismerést. En azonban azt a próbát, hogy pályában is tudok-e valamit kiküzdeni az ország számára, nem szándékozom megkísérteni és bár

nagyon köszönöm ezt a megtisztelő és hízélgő hasonlatot, de a magam részéről abból nem kérek. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Azt mondja továbbá t. barátom a többséghez fordulva, hogy: Széllnek még csak jó, ha mekszavazzák, — nagyon köszönöm kegyes elismerését — az talán nem megy túl az egyezségben az ország érdekei szempontjából megengedett határon túl, de talán éppen ezért távozik és jöhet egy másik kormány. Hát mondják önköz és sokszor és mindig igaztalanul. En azt a kormányt és azt a programot, amelynek alapján ez a kormány támogatására ez a többség megalakult nem személyes, hanem elvi alapokon állónak ismerem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) És tökéletesen mindegy, ki van a kormányon, csak ezt az elvet és ezt a programot kövesse. Az elv a fő és nem a személy. (Helyeslés a jobboldalon.) Zaj. Elmentmondás a szélsőbaloldalon.) De ha ettől eltekinthet is, annak a kormánynak, amely azután jön, többséggel kell bírnia. Vagy van többsége, vagy nincsen. Ha van, akkor meg tudja magát szerezni időjártaul a budget-jogot, vagyis azt, hogy a budget alapján kormányozzon; ha pedig nincsen többsége, akkor nincs szüksége arra sem, hogy egy hónapra terjesztjük ki a felhatalmazást. Ez előttem olyan tiszta és világos, hogy ahhoz kétség nem fér. (Helyeslés a jobboldalon.)

Mindenekelőtt fogva kérem a t. Házát, méltóztatásuk azt a javaslatot mellőzni. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

A szakaszt, valamint a teteit változatlanul fogadta el a Ház.

(A holnapi ülés napirendje.)

Élnök: A holnap délelőtti 10 órakor kezdődő ülés napirendjé — szombati nap lévén — elsősorban az indítvány- és interpellációs-könyvek felolvasása képezzék. Azután következzen az imént részleteiben is eltagadott törvényjavaslat harmadszori felolvasása. Továbbá javaslom a holnapi ülés napirendjére kitűzni a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországok között létrejött pénzügyi egyezmény beiktatásáról szóló 1885. XL. törvények hatályának újabb meghosszabbításáról szóló javaslatot. Ezután következzen a kérvények tárgyalása.

Műnchik Aurél előadó: Előterjeszti a pénzügyi bizottságnak és a véderő-bizottságnak két-két rendbeli jelentését.

Élnök: A jelentések az osztályok mellőzésével napirendre tűzettek.

Szél Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Van szerencsem egy jelentést előterjeszteni a rendőri bejelentési intézményeknek az 1879. XXVIII. t. o. 23. cikk 8-a alapján több törvényhatósági joggal felruházott, valamint több rendezett tanácsu városban történt életbeletétele tárgyában. Ez a törvény értelmében a Háznak bejelentendő és kérem ezen jelentést tárgyalás és jelentéstétel végett a közigazgatási bizottsághoz utasítani.

A Ház ilyenformán határoz.

Élnök az ülést bezárja.

BELFÖLD

Fogas kérdés. Uray Imre nem kazar, sőt nem is kazarbarát. Valahányszor felszólal, mindannyiszor út egy nagyot az ő vaskos öklével a Galiciából bevándorolt zsidókon. A kazar-barátosság gyanujának tehát magasan fölötte áll. Azok a leleplezések ható kritikái megjegyzések tehát, amelyek tegnap beszédében tett a rutén-akció-ról, legalább olyanokul fogadandók el, amelyek nem fakadtak abból a gyanus forrásból, ahová agrárius részen a rutén-akció minden eddigi kritikáját visszavezeteni szokták. Nem kazar és nem kazarbarát mondja, hogy a hegyvidéki szegény nép fölségítése voltaképpen gróf Schönbornnak, a dungszagd bevándorolt fúrának a fölségítése volt, aki pénzt kapott a magyar államtól olyan területért, amely „sohasem hozott egy vak garast sem.” Ezt mondta Uray és azt is elmondta, hogy a kormány gróf Schönbornnak épített a havasokon majorokat, a melyeket harminc esztendő muiva ingyen fog a gróf megkapni. Így van-e ez? Legalább is olyan kérdés, amely megérdemli, hogy alapos feleletet kapjunk reá. Hát az igaz-e, hogy az ugynevezett segítő-akció nem is segítő-akció már, hanem valóságos elkényeztetése egy népnek, amely azelőtt szegény volt, de dolgozott, ha volt munkája, most pedig nem megy munkába, mert mindent készen kap az állam jóvoltából. Nem mi állítjuk ezt, hanem Uray Imre, aki szóról-szóra ezeket mondta egyebek közt:

Öt-hat esztendővel ezelőtt, amidőn még a minisztérium ezen akciójáról szó sem volt, négy-öt ezer orosz is elhaladt a kapum előtt, aratásra menve; most, ha csak butáran nem mennék el utána, hogy lehozják, nem jönne de minek is jönne, hiszen akkor örülnek legjobban, ha éhsétség támad közöttük, mert akkor extravonatokon hordják nekik az extravanszókat és más egyéb jókat.

És nem mi vontuk le, hanem Uray Imre ezt a sújtó következtetést:

És méltóztatásuk elhinni, hogy annál rosszabb politika, mint aminőt most folytatnak, nincs, mert egy egész nemzetiség, egy nemzetet ilyenformán dajkaságba adni, hogy az önállóan a saját lábán ne tudjon járni, hogy azután egy pár ember, egy pár svindler itt felültesen egy egész minisztériumot és olyan dolgokat csináljanak, amelyek milliókba kerülnek ugyan, de nem fizetik ki magukat: ez a képzelhető legszerencsétlenebb politika.

Nem mondtuk mi kritikát erről a kritikáról. Nem kutatjuk, mennyire jogos, mennyire alapos. Hanem ajánljuk figyelmükbe az agráriusoknak, akik idáig minden kritikára gyanusítással feleltek. Ugy érezzük, hogy ez a kritika másféle feleletet vár. Fogas kérdés ez nagyon. Kivánsiaki vagyunk, hogyan intézik el egymás közt Uray és az agráriusok.

Széchenyi miniszter a királlyal. Bécsből telegrafialják a Bud. Tud.-nak, hogy gróf Széchenyi Gyulát, a személye körüli minisztert a király Schönbrunnban ma hosszabb kibálgatáson fogadta.

Pestvármegyei monstre-küldöttsége a Házban. Pestvármegyeinek kétszáz tagu küldöttsége tisztelgett ma délelben a képviselőházban Beniczky Ferenc főispán vezetésével Széll Kálmán, Lukács László és Darányi Ignác minisztereknél. A küldöttséghez csatlakoztak Beniczky Lajos alispán, Hegedűs Károly és Várady Károly képviselők.

A küldöttség elsősorban Széll Kálmán miniszterelnöknel tisztelgett, ahol Beniczky főispán a küldöttség memorandumát nyújtotta át s néhány szóval elmondta küldetésük előját.

A soroksári holt Dunaág dolgában kéri a miniszterelnököt, hasson oda, hogy az a nagy terület termékenyvé tétessék. A Dunaág körül levő községek lakói közt állandó betegség a mocsárszáz, a lakók nem tudják kiadni nyaralásra házaikat, mert a kiigazítás miatt nem megy senki e községekbe nyaralni. A Duna kereskedelme teljesen megszűnt. Több mint huszoneg község érdeke továbbá hogy itt egy teli kilitő létesüljön. Csatornázás által 40-60 ezer holdnyi terület termékeny talajjává tétessék, a mi most parlagon lekszik. Nagy iontságú gazdasági kérdés ez, a küldöttség bizalommal fordul a kormányhoz, hogy az, belátva kérésük nagy iontságát, teljesíti az egész vidék jogos kéréimét. Széll Kálmán miniszterelnök jele, hogy a napokban szintén e kérdésben itt járt fővárosi küldöttségeknek kijelentette, hogy kérésüket meigen fog a pártom. Most sem mondat mást, mint azt, hogy ismeri a kérdés nagy iontságát minden tekintetben, de éppen, mert a kérdés olyan iontságossal bír, szükséges, hogy előtanulmányok törtéjenek, azonkívül a pénzügyi szempontok elől sem lehet elzárkózni, de igéri, hogy rajta nem fog mujni, hogy a küldöttség kérése teljesedése menjen.

A küldöttség ezután Lukács pénzügyi és Darányi földmívelésügyi miniszternél tisztelgett, átnyújtva a küldöttség elabouratúmat. Mindkét miniszter jóindulattal bizosította a küldöttséget.

A nyugdíjtörvény revizója. Újabbán ismételve szóba került a képviselőházi tárgyalások során az állami tisztviselők, altisztek és szolgák nyugdíjazásáról szóló 1885. évi XI. t. o. revizójának kérdése. A törvénynek némely rendelkezése olyan világos, hogy azoknak gyakorlati alkalmazása több esetben visszasságokra vezetett, melyek a törvény rendelkezéseinek precizozását, sőt szigorítását megköttá teszik. Viszont más egyenlővel rendelkezése a törvénynek rideg. Ilyen például az, hogy a törvény az ellátásra igényyel nem bíró családtagok részére, valamint a nőtlen alkalmazottak után temetési járulékot nem állapít meg, mely visszass helyzetben a törvényhozás és a kormány temetkezési segélyek engedélyezésével igyekszik segíteni. Ehhez járul, hogy a nyugdíjtörvény rendelkezéseit más későbbi törvények is érintik például a főispánok nyugdíjazásáról vagy a közigazgatási bíróság hatásköréről szóló törvények, a nélkül, hogy mindezeknek a törvényeknek rendelkezései között megvolna a kellő összhang. Így azután a végrehajtás során hasonló esetekben különböző fellegások érvényesülnek. Mindez természetesen megnehezítette az állami számvényszék ellenőrző feladatát is. Ilyen körülmények között Rakovszky István, az állami számvényszék elnöke indítatva érezte magát arra, hogy a törvénynek azokat a pótlásra szoruló hiányait rendezésen összehozatlattassa. Az egész munkálatot, mely az egyes kérdésekre nézve indokolt javaslatokat is tartalmaz, a napokban a miniszterelnöknek küldötte meg, hogy az abban foglaltak a kormány részéről kiállításba helyezett revizionális akciónál figyelembe vehetők legyenek.

Kereskedelmi statisztika. *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter a képviselőház mai ülésén törvényjavaslatot nyújtott be a *külföldi kereskedelmi statisztikáról*. A törvényjavaslat 15 szakaszból áll és 1903. január 1-én lép életbe. Főbb intézkedései a következők:

A magyar korona országainak területére vasúti, hajózási és postaforgalomban behozott, vagy innen kivitt áruk a bejelentés kötelezettsége alá esnek. Hogy mely körülményekre nézve van kivétel, azt a kereskedelmi miniszter rendelteti uton állapítja meg. A bejelentés irásban áru-nyilatkozati űrlapokon teljesítendő. A nyilatkozatban meg kell jelölni a feladást és a rendelkezési állomás nevét, az áruk darabszámát, a külcsomagolás nemét. A kivitt árukról a feladó, a külföldről behozott árukról a címzett tartozik nyilatkozatot adni. Hajózási és vasúti vállalatnak nyilatkozatot nélkül áru kiadni tilos. Ha valamely áru-nyilatkozaton foglalt bovallás helyességére nézve gyanu merül fel, a vasúti és hajózási vállalatok alkalmazottjai kötelesek a küldemény tartalmát a feladó, illetve a címzett, vagy azok meghatalmazottjainak szükség esetén két tanúnak jelenlétében az áru-nyilatkozattal összehasonlítani és hitetlen megállapítani. A m. kir. központi statisztikai hivatal időnkint kiküldetések és állandó kirendeltségek útján meggyőződést szerez arról, hogy a vasúti és hajózási vállalatok, illetőleg ezek alkalmazottjai a törvényt s az ennek alapján kibocsátandó rendeleteket és utasításokat betartják-e. A vállalatok kötelesek a m. kir. központi statisztikai hivatal kirendeltségeinek felvilágosításokat adni és az ellenőrzéshez szükséges könyveiket és okmányokat előmutatni. E kiküldöttök helyettesíthetik a vasúti és hajózási vállalatok alkalmazottait a törvényben kijelölt ténykedésekben. A közlekedési vállalatok időnkint kötelesek az áru-nyilatkozatokat a statisztikai hivatalnak elküldeni. A feladók és címzettek is kötelesek a statisztikai hivatalnak felvilágosítást nyújtani. Aki valótlan adatokat tartalmazó áru-nyilatkozatot ad, az az illetékes másodfokú iparhatóság 100 koronáig terjedhető, statisztikai célokra fordítandó rendbírsággal büntethető. Az iparhatóság határozata ellen a kereskedelmi miniszterhez lehet fellebbezéssel fordulni. A vasúti és hajózási forgalomban szállított küldemények feladói és címzettjei az általuk beszoállításított áru-nyilatkozatokon statisztikai illetékeket tartoznak leróni. A statisztikai illeték külön statisztikai bélyegekre felragasztása által rovadók le. A statisztikai illeték 10 fillér, kocsivagy hajórakomány gyanánt szállított áruk után 80 fillér, a szállítmányosok által feladott, illetőleg azok címére érkezett gyűjtőúras kocsik és hajón szállított gyűjtőúrasok után pedig a súlyra való tekintet nélkül 1 korona. A postai forgalomban beszállított áru-nyilatkozatok bélyegmentesek. Csomaggyűjtő szolgálatot iparszerűleg foglalkozó vállalatoknak a miniszter megengedheti, hogy a statisztikai illetéket évi általánösszegben rövidekessék le.

Összeérhetetlenségi tárgyalás. A képviselőház összeérhetetlenségi bizottsága ma délután 5 órakor gróf *Andrássy* Tivadar elnöklele alatt folytatta *Beck* Marcel képviselő összeérhetetlenségi ügyének tárgyalását. A bejelentés szerint *Beck* képviselő összeérhetetlen, mert a *Leszámitoló Bank* igazgatósági tagja és mint ilyenek a *fiumei Forgalmi Bankkal*, amely tarilakdevizeményt élvez, relációj van. *Beck* Marcel képviselő kijelenti, hogy a *Forgalmi Bank* naranaskivitel üzlete megszűnt és csak jelentéktelen kedvezmény maradt, amelyről azonban neki tudomása sem volt és amint ezt megtudta, nyomban intézkedés történt, hogy a kereskedelmi miniszter bontsa fel azonnal a jegyzőkönyvi megállapodást. A kereskedelmi miniszter július 9-én kelt leirata szerint ez az állapot tényleg fennállott. *Beck* Marcel konstatálni kéri, hogy ez a jegyzőkönyvi megállapodás már szeptember havában megszűnt.

A bizottság zárt ülésben az előkészítő eljárás befejezettnek jelentette ki és felkérte *Beck* Marcolt, hogy a jegyzőkönyvi megállapodás megszüntetésére vonatkozó miniszteri leiratot nyolc nap alatt mutassa be.

E után a második bejelentést tárgyalták, amely abban talán inkompatibilitást, hogy a *Leszámitoló Bank* is résztvevő a legutóbbi konverzióban. A bejelentőt megdéztek az ülésre, ámde az idézés nem volt kézbesíthető, mert a bejelentő nyomtalanul eltűnt abból a községből, ahol lakott. A pénzügyminiszter leiratban tudatja, hogy a *Leszámitoló Bankkal* a konverzió ügyében nem szerződött. *Beck* Marcel a maga részéről is konstatálja, hogy a dolog így van. Nehogy azonban a legkisebb részlet is felderítetlen maradjon, tudatja, hogy miután a konverziós szerződés megkötött, a Hitebank csak azután juttatott részeselet egyes számottevő bankoknak, ezek között a *Leszámitoló Banknak* is mintegy 1 3/4% erejéig.

Vertán Endre kérésére a bizottság konstatálta, hogy erre a részeseletre a kormány abszolúte semmi befolyást nem gyakorol. Ezzel az ügy tárgyalása befejezett nyert s a bizottság zárt tanácskozás után kijelentette, hogy a bejelentési ügyben is befejezte az előkészítő vizsgálatot és az ügy előadásával *Heints* Hugó képviselőt bízta meg.

A rendőri bejelentési intézmény kiterjesztése. *Szeil* Kálmán minisztereinek a képviselőház mai ülésének végén jelentést nyújtott be a rendőri bejelentési intézménynek több törvényhatósági joggal föl-

ruházott, valamint több rendezett tanácsú városban való életléptételéről. E szerint az 1879: XXVIII. törvény cikk életbe lépett óta az ebben körülírt bejelentési kötelezettség a helyi viszonyoknak megfelelő módosításokkal kiterjesztett s a bejelentési intézményt már életbe is léptette a következő városokban: Arad, Debreczen, Győr, Kassa, Marosvásárhely, Pancsova, Pozsony, Sopron, Szatmár-Németi, Székesfehérvár, Újvidék, Versecz, Bazin, Brassó, Kaposvár, Losoncz, Nagyszombat, Nagyszében, Szentgyörgy, Szombathely, Újbánya és Zilah.

Az obstrukció vége. A félhivatalos *Budapesti Tudósító* a következőket írja:

Azzal a híreszteléssel szemben, mintha az indemnity-törvényjavaslat feletti képviselőházi vitának mai befejezése a függetlenségi párttal történt előzetes megállapodásnak volna az eredménye, elég utainunk a miniszterelnök mai képviselőházi második beszédére, akinek *Kossuth* Ferenc szemrehányón felvilágosítást kérő beszédére adott nyílt, világos és határozott válasza bármint ilyen megállapodásnak feltevését is kizárja.

A függetlenségi párt maga, egy mai értekezletéről kiadott kommunikéje szerint, az indemnity-vita megszaki-tását az okolja meg, hogy az ex-lex állapottal semmi szin alatt sem akarta viszonylatba hozni az országot. Ezen álláspontjának megfelelőleg, mondja a kommuniké, szükségesnek tartotta a párt az általános vita befejezésénél megállani és nem vinni át részletekre a hosszas és beható tárgyalást, mert ezzel a párt állás-foglalása obstrukció színezetét öltötte volna, másrészt pedig, minthogy a horvát provizorium, az a nemzet-közi szerződés folytán időhöz kötött cukortörvény-javaslat még ez évben letárgyalandó és ebben az évben törvényerőre emelendő. Ennek következtében már elérkezett az utolsó óra, hogy a hathetes vita abbahagyassék, bár a pártnak még további vitaközása sem merítette volna ki szűkni erejét.

A szabadelpárt tagjai felkértek, hogy a holnap ülés elején, lehetőleg teljes számban, szíveskedjenek a képviselőházban megjelenni.

A horvát pénzügyi provizorium. A horvát országgyűlés, egy zágrábi távirat, szerint ma megkezdte és be is fejezte a horvát pénzügyi provizorium tárgyalását. A vitát *Egersdorfer* előadó nyitotta meg, aki hosszabb beszédben cáfolta meg az ellenzék ismert kifakadásait. Az országgyűlés ezután elfogadta általánosságban a törvényjavaslatot és a részletes tárgyalás-nál *Khuen-Hédervary* bán is felszólt. Sajnálja, — ugy-mond — hogy most olyan kérdéseket tárgyalnak, amelyeket tulajdonképpen a regnikoláris küldöttség jelentésének előterjesztésekor kellene tárgyalni. Mér-sékletre inti a képviselőket és védelmébe veszi *Szeil* Kálmán minisztereinköt a baloldali támadásai ellen, hivatkozva a minisztereinköt arra a kijelentésére, hogy a Horvátországgal való viszonyt az igazság és a méltányosság elve szerint fogják rendezni. A tartománygyűlés erre részleteiben is elfogadja a törvény-javaslatot.

A Gyóffy-ügy.

Budapest, december 12.

A képviselőház összeérhetetlenségi bizottsága ma egész délelőtt folytatta *Gyóffy* Gyula országgyűlési képviselő ügyének tárgyalását. Határozathozatalra ma sem került a sor. A mai tárgyalás lefolyása a következő volt:

Gróf *Andrássy* Tivadar elnök jelenti, hogy *Csöke* Ferenc miniszteri tanácsos megjelent és elhozta a fegyelmi eljárás iratait.

Vertán Endre konstatálja, hogy a bizottság a főnögpér iratainak beszerzését is elhatározta, tehát azok is beszerzendők.

Gróf *Andrássy* elnök kijelenti, hogy a főnögpér iratai is be tognak szerzetetni.

Saterényi József miniszteri tanácsos folytató-lagos kiballagása következtet ezután. A tanu mindenekelőtt kijelenti, hogy a tegnapi ü ésről szóló tudósítások félremagyarázásokra adhatnak alkalmat abban a részben, mintha ó a bizottság elé vádakat terjesztett volna *Gyóffy* Gyulával szemben. Minthogy a peres viszonynál fogva, amelyben ó nevezett képviselővel áll, inkompatibilitásnak tartaná a bizottság előtt vádakkal lépéni kéri annak a konstatálását, hogy ó ezt egyáltalában nem tette, hanem kizárólag azt a jelentést terjesztette be és kérte az ügy tényállása gyanánt elfogadandó, amelyt még ez évi július hó 8-iki kelettel a kereskedelemügyi miniszter urhoz hivatalosan betérjesztett, mely minden személyi momentum mellőzésevel, akták nyomán ismereti az ügy fejleményeit kezdettől 1902. július 8-áig. A bizottság *Saterényi* nyilatkozatát jegyzőkönyvbe ioglalta.

Vertán Endre: Tegnapi előadás a kaposin a tanu ur említtete, hogy nála *Gondos* Sándor hírlapíró je-

lent meg és azt adta tudomására, hogy *Sebest* Dénes képviselő interpellálni fog és *Gyóffy* vehemens új-ságtámadásokat fog ellene intézni. Meggyőződött-e a tanu ur, hogy *Gondos* Sándor ezeket *Gyóffy* megbízásából mondta-e vagy sem? És mikor történt ez?

Rakovszky István: Ez iontos. *Saterényi* József: Közvetlenül nem győződtem meg arról, hogy *Gondos* Sándor *Gyóffy* megbízásából járt-e nálam s azokat a kijelentéseket csakugyan *Gyóffy* mondatta-e vele? Nem is kutattam utána. De mivel a *Magyarság* *Gyóffy* lapja volt, valészínű-nek tartottam. Ez az eset körülbelül *Horánszky* halálát megelőző időben történt.

Rakovszky István: Tényleg je entek meg táma-dások a „Magyarság”-ban?

Saterényi József: Egész hosszu sora a támadá-soknak jelent meg elemem.

Gyóffy Gyula: *Gondos* Sándor megjelenése előtt jelent-e meg támadás a *Magyarságban* és hány?

Saterényi: Jelent meg azelőtt is egy, körülbelül áprilisban. Ugyanakkor, midőn a *Hazánkban* is jelent meg támadó cikk.

Gyóffy Gyula: Ugyanakkor a *Magyarországban* is je-lent-e meg támadás tanu ur ellen?

Saterényi: Jelent meg, de az inkább a Kereske-delmi Részvénytársulat ellen ebből az ügyből ki-folyólag.

Gyóffy Gyula: Annak előrebocsátásával, hogy a tanu által említett és más lapokkal együtt a *Magyarországban* is megjelent egyetlen támadó cikk óta a *Magyarságban* egyetlen cikk sem jelent meg, a bizottság előtt levő ügyre vonatkozólag és annak megállapítása vé-get, hogy ez igaz, be fogom csatolni a *Magyarság* összes vonatkozó lapellányait. Kérdem már most: van-e tudomása tanunak arról, hogy az első támadó cikk mikor jelent meg a *Magyarságban*?

Saterényi: Ugy emlékszem, augusztus 14., vagy 15-ikén.

Gyóffy Gyula: Igaz-e, hogy a miniszterhez július 3-án kizárólag a tanu ellen intézett ajánlott levelemről már július 5-én tudomása volt és azt is tudta, hogy a miniszternek bejelenttem az ellene teendő tenyitő fejleltésemet?

Saterényi: Ez való. A miniszter közölte velem július 5-én vagy 6-án hogy a képviselő ur a főnögpér ügyéből kiolyólag elemem tenyitő fejleltését tesz.

Gyóffy Gyula: Tudja-e tanu, hogy az augusztus 14-iki cikkre a „Magyarság”-ban okot a „Magyar Szó”-nak augusztus 12. vagy 13-ikán elemem megjelent gyanu-sító cikke adott?

Saterényi: Tudni nem tudom. De a *M-g* cikkéből ezt lehet következtetni. De én ekkor alatt álltom, hogy sem a *Magyar Szó*nak, sem semmi más lapnak adatokat nem szolgáltattam, sem nem informáltam.

Ffeifer bejelentő: Amikor először *Gyóffy* a tanuhoz jött a főnögpérral, emlegette akkor a székely-akciót?

Saterényi: Nem. De a valósághoz híven ki kell jelentenem, hogy én mondtam neki, miszerint ez a gép ha beválik, a székely-akció és egyáltalában a székelység érdekében rendkívül hasznos volna.

A tárgyalás további során az egyik bejelentő kérdéseire felel a tanu. A kérdések jobbra terminu-sok körül forogtak. *Gyóffy* Gyula több kérdést formulázott és kérte, hogy a kérdéseket tegyék tel *Sze-rényinek*. Miután a kérdések, amelyek a tárgyalások során felmerültek, a tárgyalás anyagát nagyon kiszé-lesítették. A bizottság *Vertán* Endre indítványára zárt ülésben döntött arról, hogy vajjon elfogadják-e *Gyóffy* kérdéseit. Egy óráig tartó zárt tárgyalás után gróf *Andrássy* Tivadar elnök kihirdette a határozatot, hogy *Gyóffy* kérdéseit föl fog ák tenni. Azután a tárgyalás folytatását holnap délelőtt tizenegy órára halasztották.

KÜLFÖLD

A Reichsrath ülése. A Reichsrath mai üése interpellációk felolvasásával kezdődött. Ezek között volt *Weisskirchner* és társai interpellációja a vasutügyi miniszterhez a mödling-hinterbrihli villamos vasut átalakítása tárgyában, amelyet a déli vasutársaság a *budapesti Ganz és társa cégre* bízott. A beérkezett irom-nányok között van továbbá *Berger* és társai interpellációja a nyilvános pénzintézetek és bankok állami ellenőrzése tárgyában.

Lecher a mezőgazdasági bizottság elnökéhez intézett kérdés alakjában tiltakozik az ellen, hogy az olasz, illetőleg szerb kereskedelmi szerződés felmondására vonatkozó indítványokat rövid uon a mezőgazdasági bizottsághoz utasították és hogy a bizottság elnöke kedre kiützte ennek a kérdésnek a bizottságban való tárgyalását. Szóól elismeri a *borvármáradék* jelentősé-gét, de megjegyzi, hogy itt ipari, kereskedelmi és politikai érdekekről van szó. Az agráriusok jól fel-logott érdeke is azt kívánja, hogy a szerződéseket ne

mondják fel elbarnokodva, mert a felmondás kikerülhetetlen következménye volna más szerződések, nevezetesen a német birodalommal fennálló szerződés felmondása is, pedig ennek megtámasztása áldás volna a mezőgazdaságra.

Mintán *Koerber* miniszterelnök felett *Dvorák* és *Novák* interpellációjára a cseh helytartónak a tanítói fizetések rendezésére vonatkozó rendelete tárgyában, a ház tolytatta a hálókereskedésről szóló javaslat részletes tárgyalását.

Bécs, december 12.

A képviselőház hétfőn ismét ülést tart. E hó 18-án elnapolják az üléseket január második hetének kezdetéig. December 18-ig a háló kereskedésről, a gabona-határidőüzléről és az iparszövetkezetekről szóló törvényjavaslatok tárgyalását be akarják jelezni. A kiegyezési kérdés rendezését a 14. §. alapján biztosra veszik.

Svájci új elnöke. A svájci szövetségelnök új elnökévé a jövő évre dr. *Deucher* választották meg. *Deucher* 1881-ben született Steckborban és a jogot Bécsben végezte. 1888 óta tagja a szövetségelnöknek és most harmadizban választották meg.

A francia flotta. A mai világban, mikor minden nap váratlan meglepetést hozhat, nem feltűnő, ha Franciaország, mely a Földközi-tengeren s különösen Afrika északi részén annyira érdekelve van, fokozott figyelmet fordít tengerészetére. A kamara költségvetési bizottsága egyhangúlag elhatározta, hogy a földközi-tengeri hajóraj legénységének létszáma, ideiként a haditengerészeti miniszter jelentékenyen leszállított, ismét előbbi nagyságára emeltessék és egy éven át mozgósításra alkalmas állapotban tartassák. Az előadót utasították, hogy a haditengerészeti miniszterrel állapodják meg az ezen határozat következtében módosítandó számokra nézve. Azt hiszik, hogy a miniszter a bizottságnak ezt a határozatot el fogja fogadni.

Harc Venezuelában.

Budapest, december 12.

Angliának és Németországnak konfliktusa Venezuelával szerény kezdetből igen kritikus stádiumba fejtett. Két-három nap alatt teljesen megváltozott a kép, a szövetségesek fegyveres beavatkozása megtörtént s ezzel kilátásunk lehet rá, hogy ebből nagy nemzetközi bonyodalom lesz. A Venezuelából érkezett hírek óráról-óra aggasztóbbak, mert *Castro* makacsul nemzetközi bonyodalom felé tereli az ügyeket. Kezdetben megtörtént rendszabályokat rendelt el az idegenek ellen, azután fenyegette a szövetségeseket, végre pedig fegyverbe szólította az egész országot.

Vizont a szövetségesek az ügy komoly fordulatára érélyes, szinte barbár rendszabályokhoz nyúltak. Nem is annyira az angolok, mint inkább a németek, kik ebben az ügyben a vezérszerepet játszzák. Ez az oka, hogy a venezuelaiak lángoló gyűlölete szinte kizárólag a németek ellen fordul.

(Az akció hatása az Egyesült-Államokban.)

Washingtonban az angolok és németek szabadonbocsátásának híre kormánykörökben megkönnyebbülés okozott, mert azt hiszik, hogy ezzel elejét vették annak, hogy az angol-német haderő Caracas ellen eljárjon. Meglepetéssel fogadták a venezuelai hajók esülyesztését, de nem érik okát. Sajnálják ezt a dolgot, mert az ilyen tisztgató eljárás és a hadiállapot között már nem igen lehet különbséget tenni. Elismerek azonban, hogy Németországnak és Angliának követeléseik behajtására és erre az eljárásra ultimátumuk alapján nagyon szabad terük van. Az amerikai közvélemény azonban, amely eleinte közömbös volt, határozottan a szövetségesek ellen kezd állást foglalni; különösen a venezuelai torpedó-naszádok esülyesztése, amire semmi ok sem volt, nagy ekeseredést szül. Roosevelt elnök tegnap nagyon sokáig tanácskozott Hay külügyi államtitkárral s azután a kongresszus külügyi bizottságának elnökét fogadta. E tanácskozás után az alsóház ellogadott egy határozatot, amelyvel fölhatalmazta az elnököt, hogy Németországtól és Angliától a venezuelai konfliktusnak választott bírósági elintézését követelje.

Washington, december 12.

A külügyi hivatal még nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy elismerje-e azokat a korlátozásokat, amelyeknek az amerikai kereskedelem a venezuelai partvidék elzárása esetén alávetni lehet. Németország tavaly december 20-ikán a külügyi hivatalhoz fordult, hogy vele erre nézve megegyezésre jusson. A külügyi hivatal azonban Németország nézetét egyszerűen tudomásul vette és sem hozzá nem járult, sem vissza nem utasította.

Washington, december 12.

Az Unió tengerészeti körei nagy megelégedéssel fogadják, hogy a Karibi-tengerben jelenleg hatalmas amerikai hajóraj cirkál. Bár ezt hivatalosan pusztá véletlenségnek mondják, azt azonban nem hiszi el senki. A hajóraj az Unió legújabb, legjobb hajóiból áll s *Dewey* tengerenagy a parancsnoka, akinek Culebróban van a főhadiszállása.

(A hatás Angliában.)

Az angol közvélemény csak most kezd élelben érdeklődni a venezuelai dolgok iránt, a mióta megérkezett az a hír, hogy a szövetségesek megsemmisítették a venezuelai flottát. Ezt az eljárást az öszszes lapok a legkeményebben elítélik és hasztalanul keresnek rá valami elogadható magyarázatot. Csak az a kifejezésük van rá, hogy esztelen vandalizmus volt. Azt hiszik itt, hogy a venezuelának flottáját megsemmisítésében kihívást látnak s nagyon megkönnyítette *Castro*nak, hogy az öszszes lakosságot ellenállásra bírja. A newyorki újságok nyugtalanokdani kezdenek és azt kérdezik, vajon néhány ezer dollár miatt szükség volt-e az európaiknak ily nagy apparátussal föllépniük s hogy talán legjobb volna, ha az Egyesült-Államok garanciát vállalnának Venezuela adósságáért.

(A venezuelaiak védekezése.)

A *Daily Mail* értesülése szerint *Castro* ellenállásra készül. *Puerto Capellonban*, La Guayrától hetven mérföldnyire, minden készen van az öszszetűközésre.

La Guayra december 12.

(Reuter.) A város mögött emelkedő hegyek között lévő stratégiai pontokat megszállva tartják a venezuelai kormány csapatai. Az ellentállásra való előkészületek serényen folynak. A lakosság között nagy a lelkesedés. A férfiak sürgetve kérik, hogy felfegyverezzék őket. A kikötőben szünetel a rakodás.

Caracas, december 12.

(Reuter.) A kormány elrendelte, hogy az öszszes 18-50 éves férfiakat besorozzák a milíciaiba. A rendeletet végrehajtották. Jó forrásból híre jár, hogy a venezuelai kormány megkérte az Egyesült Államok követét, *Bowent*, hogy vállalja el a békebíró tisztét Venezuelának Anglia és Németország ellen támadt viszállyában.

London, december 12.

A külügyi hivatal közzétette *Herbert* washingtoni nagykövet táviratait, amelyek közt van *Bowennek* egy távira is, melyben ez jelenti, hogy meglátogatta a foglyokat, akik közt 44 német és 10 angol ember volt és hogy az elfogottakat végül szabadon bocsátották.

(A szövetségesek akciója.)

Willemstad, december 12.

A *Vineta* és *Panther* német hadihajók és a *Retribution* angol cirkálóhajó ma La Guayra előtt elkobostak három venezuelai hajót, egyet pedig hasznavehetetlenné tettek.

London, december 12.

A dewonporti 1. számú tartalékhajóraj azt a parancsot kapta, hogy 24 órával belül indulásra készen legyen. A *Hogue* cirkálóhajónak adott utasítást, hogy Vigóba menjen, visszavonták.

London, december 12.

Jellemző a helyzetre, mint az esztalpok kiemelik, hogy *Deventportba* parancs érkezett, hogy a flotta első tartalékosztálya 24 óra alatt készenlétbe helyezkedjék. Ez már azért is föltűnő, mert eddig 48 óra volt a készenlétbe helyezésre szokásos idő.

Berlin, december 12.

A *Vossische Zeitung* megáfolja azt a londoni jelentést, mintha a szövetségesek *Castro* elnök elfogását terveznék. *Nem szándékoznak hadjáratot folytatni az ország belsejében*, amit tenni kellene, ha *Castrot* el akarják fogni. Egy ily expedíció nemcsak, hogy nagy nehézséggel volna öszszekötve, hanem vérontásra is vezetne, amit el akarnak kerülni. Ezért az akció a tengerpartra korlátozzák.

La Guayra, december 12.

Pilgrim német ügyvivő ezidőszent La Guayra előtt egy angol hadihajón tartózkodik. A német hadihajók a part mentén cirkálnak.

(Választott bíróság.)

Washington, december 12.

Bowen venezuelai amerikai követ távira jelenti, hogy Caracas felkérte őt, hogy javasolja Angliának és Németországnak a vitás kérdések választott bírói döntés alá terjesztését.

Washington, december 12.

A venezuelai kormánynak *Bowen* által tol-

mácsolt kérését, hogy a fennforgó vizsállyoknak választott bíróság utján vessenek véget, a *Herbert* angol nagykövettel és *Holleben* német nagykövettel e részben folytatott eszmecsere folyamányaképpen a német és angol kormányok elé terjesztik. A külügyi hivatal csupán közvetítő szerepet visz, de nem reméli, hogy a javaslatot kedvezően fogadják, mert érzik, hogy a nehézségek sokkal tovább fejldöttek, minisembegy választott bírói döntés által elintézhettek volna.

Róma, december 12.

Mint a *Fatria* jelenti az *Elba* hadihajó, melynek *Puglia* hadihajót kellett volna felváltani a kínai vizeken, rendeletet kapott, hogy a lehető leggyorvábban Venezuelába induljon.

HIREK

Budapest, december 12.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** December 15-én új előfizetést nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** *Eötvös* Károly országgyűlési képviselő, mint résztvevő értesülünk megújítás következtében beteg leiskzik jaiusi birtokán. — *Dr. Néményi Imre* kultuszminiszeri osztálytanácsos hatnapi szabadságot utas a külföldről hazakereszt és újra megkezdte hivatalos működését.

— **A belga királyné hagyatéka.** *Brüsszelből* táviratozzák: Az óvadalek lapok jelentése szerint a nemrég elhunyt *Henriette* belga királyné új becsülte vagyónának értékét s ezért a magánszemélyeknek tett hagyományait egy harmadrészesre redukálni kellett.

— **A császár és a munkások.** *Berlinből* jelenti: A marienburgi *Krupp*-féle gyártól elbocsátottak két munkást, aki vonakodott a császárhoz intézett bódoló feliratot aláírni. Az egyik munkás már huszonkét év óta, a másik tizenhat év óta dolgozik a *Krupp*-féle gyárakban. Elbocsátásuk hírében eleintén kétkeltek, de valóságát a *Vorwärts* távirati tudakozására megerősítették. A *Vorwärts* ezt az eljárást példátlan gyalázatnak mondja és azt írja, hogy a német munkás már most úgy nézhet a kínai kulira és az indiai páriára, mint szabad emberre.

— **Kinövezés a renörösgen.** A helygymnizster *Kunz Ervin* segédszisztet pénztári tiszté nevezte ki.

— **A csehek halála.** *Bécsből* táviratozzák, hogy a cseh klub a 70 éves *Björnsonnak* üdvözlő táviratot küldött. A táviratban megemlékezik a klub arról a meleg szimpátiáról, melyet *Björnson* a krisztianiai békekongresszus alkalmával a cseh nemzetnek függetlenségi törekvéseit kísérte és a legmegeőbb szenecekívánatait jejezi ki egy nem nagyszámú, de derek erős és erényekben gazdag nép költőjének és gondolkodójának.

— **Köburg Fülöp herceg a hírlapíróknak.** *Köburg Fülöp* herceg a következő levelet intéztette dr. *Falk Miksához*, a Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének elnökéhez:

Méltóságos ur! *Köburg Fülöp* herceg ó fenése megbízásából bátor vagyok méltóságod nagybecsű tudomására hozni, hogy ó fenése a napokban olvasta a megjelent kimutatást, hogy mennyien és mily szöles körök érdeklődnek a hírlapírók nyugdíjintézete iránt. Ó fenése sem akarván hátramaradni magas megbízásból bátorodom a mellékel: 600 koronát a hírlapírók nyugdíjintézete javára azon kérelemmel megküldeni hogy azt rendelkezési helyére juttatni kegyeskedjék.

Kitűnő tiszteletlem nyílvánításával méltóságodnak alázatos szolgálja, *Allmann Ignác* ügyvéd.

— **Csak magyar felirat.** *Trencsénből* jelenti: *Kossza* Mihály királyi tanle ügyelő öster,eszletése következtében *Baltik* Frigyes evangélikus püspök szigoruan elrendelte, hogy a felekezeti evangélikus iskolaépületeken csak magyar felirat alkalmazható, ahol pedig töl felirat van, azt magyarral kell fölcserélni.

— **Az egyetemi tandíjmentesség.** *Dr. Kéthy* Károly udvari tanácsos, a tudomány-egyetem rektora, mint a Magyar Távirati Irodának jelenti, a mai napon intézte el a hozzá beérkezett 791 tandíjmentességi kérvényt, 374 folyamodónak engedvén el a tandíjat 17.887 korona öszszegben. 114 jog- és államtudományi hallgató 4800 korona, 66 orvostudományi 4425 korona erejéig részestült ily módon tandíjmentességben. Az 1901/02. tanév I. felében 11.839 korona, az 1900/01. tanév I. felében pedig 6000 korona fordítottat utólagos tandíjmentesítésre. A joió tanévben tehát 6048 koronával több engedtetett el, mint az 1901/02- és 12.887 koronával több, mint az 1900/01. tanévben.

— **Zsufok iskolák.** A főváros iskoláiban olyan nagy a zsufoltság, hogy az országos közoktatási tanács panasszal járul a közoktatásiügyi miniszter elé. Szomorú pedig a dologban, hogy a panasz hiábavaló, mert a bajon nem lehet segíteni. Nincs pénz és nem lehet új iskolákat építeni, sem a meglévőket szükség szerint kibővíteni. Merőben akadémikus értékű így a közoktatási tanács mindenképpen igazgóságot kívánása. A fővárosi iskolák zsufoltságát dr. Riedl Frigyes tette szóvá a közoktatási tanács legutóbbi ülésén. Riedl hiteles adatai szerint hatvan középiskolai osztályban több tanuló van a maximális létszámnál. Vannak olyan osztályok, amelyekben a miniszter rendkívüli engedelmével 68 diákot befogadtak és ahol még ezt a számot is meghaladták. Ezzel szemben Poroszországban az alacsonyabb osztályokban 50 és 40 és a magasabb osztályokban 30 a diákok létszáma, Dániában 25, Norvégiában 30, Franciaországban a legújabb oktatási törvény szerint a nyelvtani órákon csak 25 diák van egy iskolateremben. A tanárok tevékenységét roppant módon megnövekedti ez az egészségtelen állapot. Lehetetlen az írásbeli dolgozatok figyelmes javítása, az egyes tanítókkal való foglalkozás, a tanítási idő nagy részét a felgyelmezés veszi el. Ezenkívül egészségtelen a tanterem levegője. A zsufoltság oka az a demokratikus irányzat, amely Európaszerte arra ösztönzi az alsóbb társadalmat, hogy gyermekeit a középiskolába küldje és így emelkedjék. A fölveteli vizsgálói hiánya és a helyi-vel-közeli tapasztalható enyhe klaszifikáció is növeli a tolongást. Riedl azt javasolta, hogy írjon föl a tanács a kultuszminiszterhez és kérje, hogy semmi körülmények közt se engedje meg a közoktatási kormány, hogy a középiskolák egyes osztályait hatvánnál több tanuló lehessen. Az előadás után keletkezett vitában egyes tanácsotagok azt fejtették ki, hogy a zsufoltság kérdése nagyon egyszerű: buktatni kell mindenkit, aki nem odaválik és mindjárt nem lesz zsufoltság. A vita végén Riedl hevesen válaszolt az ellenzőknek. Emlékeztette a tanácsot Vilmos császár ama szavaira, hogy „iskolára és ágyura mindig kell lenni pénznek”. Magyarországon pedig csak ágyura van pénz. *Boncz* Odón kultuszminiszteri tanácsos mindez igazságok után pedig az állambudget igazságára hivatkozott. A miniszter — ugymond — ismeri a szomorú állapotokat, de nincs pénz. Ami éppen olyan szomorú, mint az iskolák zsufoltsága.

— **Jubiláns miniszteri tanácsos.** *Lakatos* Aladár miniszteri tanácsos, a magyar királyi kereskedelmi múzeum igazgatója ma töltötte be állami tisztviselői működésének harmincadik évét. A kereskedelmi múzeum tisztikara ebből az alkalmából tisztelettel tiszteletet az ünneplésnek, akinek dr. *Kovács* Gyula királyi tanácsos, aligazgató üdvözölő beszéd a szeretettel diszes emlékbünet nyújtott át. A jubiléus megatva köszöntö a szíves megemlékezést. Csikszentsimoni *Lakatos* Aladár 1872 december 12-én lépett be a honvédelmi minisztériumba, 1873 óta pedig a közmunka- és közlekedési-, utóbb a kereskedelmi minisztériumban szolgált. A király 1899-ben nevezte ki miniszteri tanácsossá és az akkor államossított magyar királyi kereskedelmi múzeum igazgatójává.

— **Miskolc város új polgármestere.** *Miskolc*-ről táviratozzák, hogy a város képviselőtestülete *Tarnay* Gyula alispán elnökle alatt tartott mai ülésén *Szentpály* Istvánt, a miskolci kereskedelmi és iparkamara titkárt választotta polgármesterrel. Három pályázta a polgármesteri állásra: dr. *Szentpály* István kereskedelmi kamarai titkár, dr. *Kun József* városi főjegyző és *Petró József* ügyvéd. Az első választás eredménytelen volt, mivel az abszolút többséget nem kapta meg egyik pályázó sem. Ugyanis 216 szavazó közül tényleg lezavazott 200. Ebből *Szentpályra* 86, *Kun József*re 62, *Petró József*re 52 szavazatot esett. Az alispán ezután szűkebb választást rendelt el dr. *Szentpály* István és dr. *Kun József* között. Szavaztak 196-an. *Szentpályra* 115, dr. *Kun József*re 80 szavazatot esett. I szavazólap üres volt. E szerint dr. *Szentpály* István lett Miskolc város új polgármestere. Az eredmény kihirdetését óriási lelkesedéssel fogadták. Az új polgármesterrel küldött üggyel és megérdemelt kezesek lelkes ovációkban részesítették. Dr. *Szentpály* azonnal letette az esküt. *Tarnay* alispán meleghangú beszédében üdvözölte az új polgármestert, mire *Szentpály* hosszabb beszédében válaszolt.

Miskolc város határán kívül is bizonyára nagy örömmel fogadják a polgármester-választás eredményét. Dr. *Szentpály* István még fiatal ember, de máris egy érdemes, kötelességtudó, munkában elitöltött múlt van mögötte. Mint kamarai titkár, lépten-nyomon kivált széles közgazdasági ismereteivel és időképp az ő kezdeményező erejének, ügybuzgalmának köszönhetette a miskolci kereskedelmi kamara, hogy az ország ilyen intézményei közt az ő sorban áll, népszerűséget

szerezvén magának a nagyközönség és tekintélyt a kamarák közt és a kereskedő-világban. Miskolc városának méltán gratulálni lehet a szerencsés választáshoz, mert oly férfit emelt polgárai elére, akinek működésétől, nagy tehetségétől a magyar kereskedelem és ipar e jelentékeny vidéki gócopontja sok üdvöset és hasznosat várhat.

— **Korodi Lajos becsületbeli ügye.** A képviselőház pénteki ülésén *Kubik* Béla országgyűlési képviselő, miután már több sőt megjegyzéssel kísérte *Korodi* Lajos vakmerő elszólásait, felállt és személyes kérdésben felszólalt, odavágtá a szász képviselőnek!

— **Fogajja megvételem!**

Korodi még az ülés folyamán provokáltatta *Kubik* Bélát, de az segédei útján kijelentette, hogy előbb becsületbeli ügyet döntését kívánja. *Kubik*knak ugyanis olyan ügyekről van tudomása, amelyek a magyarföld szász képviselő jellemét érintik. *Korodi* segédei maguk is elfogadták a becsületbírószék döntését, de ma, többnap haborozás után, *Korodi* Lajos egy segédjéhez intézett nyilatkozatban kijelenté, hogy a becsületbírószék döntésének magát alávetni nem hajlandó és ilyen feltétel mellett elégtételt nem kíván. *Korodi* e nyilatkozata, amely politikai körökben érthető megdöbbenést okozott, így szól:

Dr. *Schmidt* Károly országgyűlési képviselő és dr. *Landgraf* Lőrinc uraknak.

Igen tisztelt uraim! Választókerületemből nyert szóbeli és írásbeli közlések útján értesültem, hogy a választókerületben lévő köztestületben álló politikai elvtársak azon véleményét hangoztatták, hogy *Kubik* Béla képviselő urnak általam történt feltétlen kihívása után, nincsen semmiféle okom arra, hogy magamat a becsületbírószék döntésének alávessem, amely becsületbírószék tagjai személyes tiszteletreméltóságuknak tartózkodás nélküli elismerése mellett, már csak azon okból is, mivel az illető viszonyokat saját tapasztalatukból nem ismerik, nem fognak abban a helyzetben lenni, hogy a kérdéses hatóidő esztendővel ezelőtti történet esetét, amelyben „Mégis huncut a német” nótá szerepet játszott, teljesen elfogulatlanul bírálják el.

Ilyen körülmények közt, bár magában véve én is szívesen látnám a tényállás tárgyilagosa előterjesztését, nem határozhatom el magamat az önökre nézve kötelező párbaj-kodex értelmében önök által nekem aláírás végett átadott nyilatkozat aláírására, amely nyilatkozat szerint az alakulandó becsületbírószéknek feltétlenül, tehát döntésének netáni utólagos bírálhatóságról való lemondás mellett, alá kellene vetnem magamat.

Ennek következtében kinyilatkoztatom, hogy arról az elégtételtől, amelyet nekem *Kubik* képviselő ur az általam el nem fogadható feltétel mellett felajánlott, lemondok.

Eddigi írárodásaimkért hálás köszönetemet fejezve ki, maradtam teljes tisztelettel, alázatos szolgálójuk
Korodi Lajos
országgyűlési képviselő.

— **Krüger haza vágyik.** Ez az öreg ember, ugylátszik, gyöngébb, a mi nagy öreg emberünké; nem bírja a hontalanság kínjait olyan szétsérges erejével. Londonból írják, hogy *Krüger* annak az óhajának adott kifejezést, hogy élte utolsó éveit Pretoriában szeretné eltölteni, sőt két barátja már szívesen font biztosítékot is ajánlott föl az angol kormányának, ha *Krüger* hazakeresztenék. Az angol kormány valószínűleg utját fogja állani *Krüger* vágyainak, mert nincs kizárva, hogy pusztá megjelenése Pretoriában új anyagot ad a fázadára.

— **Reáliskola és egyetem.** Bécsben, a technikai főiskolán tegnap tanácskozásra gyűltek össze főiskolai és középiskolai tanárok, továbbá megjelent nagyszámúban a diákság is egy vezetes kérdés tárgyalására. *Mozz* Alom indult meg ugyanis, hogy a reáliskolai tanulókat is becsássák az egyetemre. Eddig a helyzet ugyanis az, hogy a reáliskolai tanulóknak, ha az egyetemre akar menni, gimnáziumi érettségit kell szereznie. *Kick* politéchnikai tanár elnöki, megnyitójában bőven kifejtette ennek a rendszernek a helytelen voltát skimitatta hogy sok esetben reáliskolai előképzettség biztosabb alap az egyetemi tanulmányokra. A nyelvismeret kérdésén mulik egyébként a mostani rendszer fenntartása, pedig a nyelv éppenséggel nem az egyetlen eszköze a megértésnek. Egy sikerült kép vagy géptervrajz sokat tud beszélni. Az értekezleten többen felszólaltak és végül az elnök megállapította, hogy általános a vágy arra, hogy a reáliskolai tanulókat könnyebben juttassanak az egyetemre.

— **A Fészek estjeje.** A *Fészek* művészársaság december 18-án este 9 órákor rendezti előadásokkal egybekötött első művészeti éjszakai kertész-utcai helyiségben.

— **A tisztviselők javadalmazása és Fáy Szeréna.** Ez egy vezércikk címe. A vezércikk a marosvásárhelyi *Szekely Lapok* mai számában jelent meg. Szó van pedig ez érdekes címmel ékeskedő cikkben: az állami tisztviselők javadalmazásáról, a mostoha viszonyokról, a minősítési törvényről, az állami és köztörvényhatóságok alkalmazottak főkategóriáiról, az 1883: I. törvényekkel összefüggő ügyekről és — itt a csoda — *Fáy Szerénáról* is. Hogy mi köze a tisztviselők alapjában igaz panaszainak részleteihez *Fáy Szerénának*, a Nemzeti Színház művészjónak, erre is megfelel a vezércikk. Csak végig kell olvasni türelemmel a panaszos írást, a végén aztán esztan az ostor. A vezércikk pontje ugyanis így hangzik:

Hogy pedig a magyar tisztviselők anyagi helyzete elviselhetetlen, azt legjobban igazolják azok az élvezetes estvék, amelyeket a *Fáy Szeréna* vendégszerzése szerzett művelő közönségünknek, amelynek sorában a társadalom minden osztálya szép számmal volt képviselve, *csupán a tisztviselői kar maradt távol*. Távolmaradásának oka pedig nem abban keresendő, mintha szintén nem vágyott volna élvezni a *Fáy Szeréna* művészetét, hanem igenis abban, hogy a tisztviselő javadalmazása, amely annyi társadalmi kötelezettség által van igénybe véve, nem engedi meg, hogy a tisztviselő azt az élvezetekre is elforgassa akkor, amidőn az a család fenntartására, a megélhetésre is alig elég. E réven került össze *Fáy Szeréna* fényes neve a tisztviselők javadalmazásával. Ezért kiáltunk azokhoz, akiknek megadatott a sors kerékét forgatni: tegyék lehetővé, hogy a magyar tisztviselői kar is élvezhesse, habár ritkán is a *Fáy*-féle esteket.

Ha nem is ez a legnyomósabb argumentuma a tisztviselők igazainak, kétségkívül ez a legérdekesebb és legkedvesebb támogatása a fizetésjavítás ügyének. Az ügy jelentős kérdése a magyar politikának és államkormányzásnak, talán használ a dolognak, hogy női protekciója támadt. A lovgias magyar költségvetés csak nem lesz ridég egy nő pártfogásával szemben? Es akkor a marosvásárhelyi vezércikkirő megnyugodva viselheti a nevezetességet, hogy ő adta az új század legérdekesebb vezércikk-címét.

— **Áruló olasz katonák.** *Speziából* írják: Két hónappal ezelőtti letartóztatott ott *Aterano* és *Steno* volt altiszteket, azzal vádolván őket, hogy a még tényleges állományban szolgáló *Rossi* nevű tengerészaltiszteket, ki a várparancsnoksághoz volt beosztva, loptassa és haditerveknek eladására akarták rábírní. *Rossi* fejelentette őket és ekkor történt elfogatásuk. A vizsgálóbíró tagnapelőtt fejezte be a vizsgálatot s az iratok atette a genouai főügyészséghez. A per januárban kerül a szerzani eskütök elé. Az elfogatásnál már hangsúlyozták, hogy *Anglia* és *Ausztria* Magyarország részéről kémkedési szándék nem forgott fenn, most azonban az olaszok szomorúságára kiderült, hogy az indikrélt kívánósság a franciák lelkiismeretét terheli.

— **Házasság.** *Petrik* Elemér kolozsvári banktisztviselő eljegyezte özvegy *Klein* Arpádne leányát Ilonkát Szentesen.
Vadász Jenő eljegyezte *Tauszig* Juliska kisaszonyt Budapesten.
Königstein Pál Pécsről eljegyezte *Zukermann* Adolf leányát, Gizellát, Budapesten.

— **Pénzhamisító detektív.** *Aradról* táviratozzák: A rendőrség nagyszabású pénzhamisító bandát fedezett fel, melynek vezetője *Pintye* György volt detektív. *Pintye* ma megszökött. Büntetésait, négy asszonyt, köztük *Pintye* György nagynénjét, letartóztatták.

— **Ingyen kenyér.** A *Podmaniczky*-utcai kenyérszósított intézmény javára újabb a következő adományok érkeztek: A tegnapi adakozók sorát herceg *Lobkovitz* Rezső nyitotta meg 20 koronás adománnyal. Rajta kívül adakoztak még: *Pollák* Miksa 10 korona, *Bleyer* Erzsike 22 korona. *Szonán* Antal 10 korona, *Eckermayer* Ede 5 korona, összesen: 62 korona. A kenyérszósított boltban december 9-én 5128 adag kenyert osztottak ki.

— **Pánzlavók kudarcra.** Mint *Turócsemtárn*-ból írják, a belügyminiszter több tíz turócsemtárnai bizottsági tagnak a választását megsemmisítette a választások alkalmával előfordult különböző szabálytalanságok miatt s új választásokat rendelt el. Mind a tíz bizottsági tag a tulzok pártjához tartozik, melyeknek körében nagy az elkeseredés e miatt.

— **Elfogott sikkasztók.** Megirtuk a minap, hogy *Fekü* Károly, a Ferenciek-töre 1. szám alatt lakó kereskedő jelentést tett a rendőrségnek, hogy *Tóth* Lajos érsekújvári születésű 27 éves boltiszlója 680 koronát sikkasztott és megszökött. A sikkasztó s olgát a rendőrség tegnap letartóztatta. — *Elfogta* a rendőrség *Bernát* István topolczi születésű 22 éves kocsiist is, aki gadjától, *Felbert* Miksa szénkereskedőtől 120 koronát sikkasztott.

Főfájást,

mely bármitől ered is, pár perc alatt meggyógyít a „Fortuna-Migrain-Pastilla” 1 drb 30 fillér, 6 drb 150 fillér, 12 darab 280 fillér. Kapható **SCHUBERT ARNOLD** gyógyszerárban Budapest, VII. Csengery- és Dob-utca sarkán.

— **A második mérnök-doktor.** Tegnap délelőtt avatták fel a mérnöki tudományok doktorává Weill Leont, a Danubius-gyár főmérnökét. Mint Zselinski Szilárd doktorává avatásán, tegnap is nagy közönség került együvé a Műegyetem nagy előadó-termében. Illosvay Lajos rektor beszédet intézett az új mérnök-doktorhoz, aki a maga részéről megfogadta, hogy továbbra is buzgó művelője marad a műszaki tudományoknak. Majd Rados Gusztáv dékán jelentette ki, hogy az ő felsége által adományozott jogánál fogva doktorrá avatja a fiatal tudóst, aki a doktori vizsgát kitüntetéssel tette le. A közönség soraiban számos hölgy is jelen volt, továbbá a Műegyetem teljes tanári kara, Thalys Zsigmond, Asbóth Emil, Tolnai Lajos Palota Rezső, Lichtenberg Kornél és még számosan; a második magyar mérnök-doktor lelkesen megjelenezte a díszes gyűlekezet.

— **Szivtelen apa.** Borzalmas esetről ad hírt temesvári levelezőnk. Delina György erdőőr a nagykövérési erdőben Dézsa Miklós hétéves fiút dróttal és kötelekkel egy fához köve eszméletlenül, félig megfagyott állapotban találta. A fiu magához térve, elmondta, hogy apja négy nap előtt kötötte a fához. Dézsa tagadja és azt állítja, hogy fia e hó 2-ikan állítógag nagypajához akart menni és azóta eltűnt. A vizsgálatot megindították.

— **Szélahamos állhatatlaprók.** A nyilvánosság előtt már többször intézték az újságírók egyesületei a nagyközönséghez azt a figyelmeztetést, hogy semmi hírt se adjon oly utazó újgököknek, akik irodalmi műveket azzal a csalárd állítással igyekeznek elhelyezni, hogy ezeknek tiszta jövedelméből a sajtó jóalkony alapjai számára valami haszonrészesedést nyújtanak. A süri figyelmeztetés dacára is érkeznek panaszok az újságírók nyugdíjintézetéhez, az utolsó időben különösen a Budapesti Újságírók Egyesületéhez, hogy egy a vidéken, mint a fővárosban egyes könyvárusok utazó újgökei ugyanolyan ürügyek alatt házalgatnak a polgárság előkelőbb köreiben és legelőbb előszeretettel a köztisztviselőknél, mindenütt mint újságírók és az újságírók egyesületének hivatalos kiküldöttei szerepelnek és a sajtó iránt érzelt közrokonszvet a maguk és vállalkozójuk privát hasznára veszik per abusus igénybe. E természet panaszszal szemben az újságírók egyesületének vezetősége és választmánya újból figyelmezteti a közönséget, hogy az egyesület semmiféle irodalmi vállalatot semmiféle üzleti viszonyban nincs, semmiféle irodalmi vállalatból haszonrészesedést nem kap, az ily hamis jogcímen szereplő újgökökhöz semmi köze sincsen, valamint hogy ezeket újságíróknak nem is lehet tekinteni. A közönséghez ezen ismételt figyelmeztetés mellett azt a kérést intézi, hogy aki az újságíró-egyesület vagy testület nevében bárhol próbál irodalmi művek számára bevételt toborozni, azt mint közönséges szélahamost sziveskedjük a rendőrségnek átadni.

— **Halálzás.** Epstein Mór fővárosi kereskedő ma délután 52 éves korában meghalt.

— **Elopott bérkocsis.** Laca Mihály bérkocsis tegnap a nagy hideg el az a kocsmába tért melegezni. Egyogatn bérkocsija ezalatt felügyelet nélkül maradt a külső kerepesi-úti bérkocsis-állomáson. Mikor kijött a kocsmából, kocsijának hült helyét találta. Valaki elhajtotta. A bérkocsis száma 1102 és sötét peji volt elébe fogva.

— **Kathreiner-naptár.** A Kathreiner naptár 1902-ra mint esinos és elegáns fali naptár jelent meg. A Kathreiner-féle kávéknak minden barátja bizonyára szivesen akasztja majd az dolgozó asztala közélebe. A művészies kivitelű kép, amely e naptárt díszíti, esinos, virgkedélyű parasztleány, egy fincsa Kathreiner-kávé tart a kezében. Mintha azt akarná mondani: „Egy fincsával a legjavából!” Ez az invitáló felhívás mottója is a képek. A Kathreiner-cég ezeket a esinos naptárakat minden üzletben, ahol világhírű eikke, a Kathreiner-féle Kneipp-malátá kávé árusítják, a bevönetek ingyen osztogatják.

— **Halált okozó robbanás.** Saalfeldről fávira-lozzák, hogy Redl állomásfőnök házánál nagy szeren-sötétség történt. Redl neje viaszolvasztás közben a felt üstbe terpentint öntött, mire a gyulekony folyadék felrobbant. A szétröccsenő ferró viasz nagy Redlnét, mint a közelben álló hároméves leányát, valamint a szobaleányt csaknem teljesen összeégette. Az állomás-főnök neje időközben belehalt sebeibe, míg a másik két szerencsétlen súlyos betegen fekszik. Eletbenmaradásukhoz kevés remény van.

— **Kabátlopás.** Dr. Arányi Zsigmond Lipót-kört 21-ik számú orvosi rendelőtermének előszobájából ma délután két kabátot ellopokt.

— **Elhalasztott sorshúzás.** Az országos színész-egyesület igazgatóságnácsához sok kérdészkütdés érkezik a tárgysorsjáték dolgában. A tanács tudatja ismétellen, hogy a pénzügyminisztérium engedelmével az e hó 10-ára hírdelt sorsosát május 16-ére halasztotta.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bővebb felvilágosítást Lichtblau A. debreczenikatlonai előkészítő-tanfolyamának hirdetése ad.

A céhrendszer az ügyvédségnél.

— A budapesti ügyvédi kamara értekezlete. —

Budapest, december 12.

A budapesti ügyvédi kamara mai 6szi értekezletén dr. Baracs Marcell, az ügyvédi karnak e szimpatikus tagja csakugyan megtartotta bejelentett előadását, amely tudvaleg az egyetemi joghallgatók elől el akarja zárni a ügyvédi irodákat. Az előadót e könyörtelen eszme megpendítésénél az ügyvédi kar megélhetésének szempontja vezette, amely kétségtelenül elég fontos arra, hogy ezen a téren maga az ügyvédség keresse az orvoslás bajait. De más kérdés, vajjon szabad-e a humanizmus elveinek legázósításával gyögyítani a bajokat éppen az ügyvédi testületnek, amely mindenkor a szabadelvűség és a humanizmus zászlóvivője volt. Még lesz mó-dunkban dr. Baracs előadásához hozzászól-nunk, most csak örömmel konstatáljuk, hogy már a mai értekezleten megoszolt vélemény-nyel fogadták Baracs eszméjét az ügyvédek és hogy a szegény egyetemi ifjuságnak lelkes védője akadt a kamara köztisztelőben álló elnö-kében, Szivák Imrénben, aki kijelentette már ma, hogy ő sohasem járulhatna hozzá olyan indít-ványhoz, amely végcéljában nem eredményezhet mást, mint hogy az ügyvédi pálya és minden magasabb hivatal a gazdag fiatalság kizárólagos monopoliuma legyen.

Az ügyvédi kamara értekezletéről a követ-kező tudósítást adjuk:

A budapesti ügyvédi kamara csütörtökön este 7 órákor tartotta meg a budapesti ügyvédi kamara nagy-teremben szokásos ösziértekezletét. Dr. Szivák Imre elnök üdvözlő szavai után dr. Pap József előterjesztette jelentését a választmány működéséről, kiemelve abban, hogy a kamara rendkívüli ünnepi közgyűléssel ünne-pelte Kossuth Lajos 100 éves születésnapját és hogy az igazságügyminiszter az e közgyűlésről felterjesz-tett jegyzőkönyv tartalmát tudomásul vette. (Elnök eljénés és taps.)

Résztvett a kamara Cserepi Károly és Koza Sándor siromlékei leleplezési ünnepélyén, küldöttséget menesztett Mátyás király emlékének kolozsvári ünne-pére. Üdvözlő iratot intézett dr. Székely Ferenc korona-ügyészhez kinevezetése alkalmából. Dr. Krátik Lajos ügyvéd vállalkozott az ügyvédség történetének meg-írására. Az első kötetben, amely 1903. május havában fogja a sajtót elhagyni, az ügyvédek kötelességeit fogja megírni a féllal, az ellenfél ügyvédjével és a bírósággal szemben. A második kötet az ügyvédek Pantheonjának tekintendő. Elerajzi adatai lesznek itt egybegyűjtve azoknak az ügyvédeknek, akik érdeme-ket szereztek a jogirodalom, a jogszolgáltatás, a filantropia és közélet bármely egyéb terén. Meg-alkotta a kamara véleménye jelentését a polgári perrendtartási törvényjavaslatról, amely az igazságügyi bizottság tárgyalásainál is közképen forog. A választ-mány az emeleti jog és államtudományi államvizsga és a jogi szakoktatás kérdésében memorandumot ter-jesztett fel az igazságügyi kormányhoz, amelyben állást foglalt a közoktatásügyi miniszter javaslatával szemben és ragaszkodik ahhoz, hogy a kötelező dok-torok továbbra is minősítő jeleggel bírjon. Az ügyvédi nyugdíj kérdésben közlekedés észlelhető az igaz-ságügyminiszter véleménye és a kamara jelo-gása között. Remélhető, hogy a megoldás meg lesz található. Az 1903-ik évben Budapestten tar-tandó nemzetközi börtönügyi kongresszus részére a választmány az igazságügyminiszter felszólítása foly-tán hat kérdést dolgozott ki. Végül bejelentette a titkár, hogy a legközelebbi jövőben a következő közérdekű kérdések fogják foglalkoztatni a kamara választmányát: díjszerződés; közjegyzők ügyvédi ténykedésének korátózása, az ügyvédi képviselő ki-terjesztése; ipari minták oltalma; horvát jogsegély; tömeggondnokságok aránylagos kiosztása; zugrászat; progressív adó; üzletek átruházása; jogászgyűlés elő-készítése; referé-rendszer és a katonai büntető eljárás.

Dr. Pap József titkári jelentését tetszéssel fogadták. Ezután dr. Baracs Marcell ismertette mint elő-adó a kérdést: *előszérő-e egyetemi hallgatókat tanul-mányuk ideje alatt ügyvédi irodákban alkalmazni és ameny-nyiben ez akár tanügyi, akár ügyvédi szempontból nem kívánatos, mi módon kelene ez ellen állást foglalni?*

Előadó rámutat arra, hogy a joghallgatóknál merő fikcióval devalválódot az egyetemi tanulás. Vét-kesek ebben a fővárosban székelő állami és egyéb közigazgatási hatóságok, melyek díjnek és egyéb segédessémenyzetük nagyrészt joghallgatókból akvirál-ják és vetkes az ügyvédi kar is, mely őket az iro-dákban alkalmazza. Minden humanizmus mellett sem szabad e zárkörni az elől, hogy nem forog lenni kü-löndös indok, amelynél fogva a jogi pályára lépő rossz sorsban lovőknek kenyérkeresete az egyéb pályára lépőkével szemben aránytalanul megkönynyitessék. Megerősíti ezt az a sajnálatos jelenség, hogy még a jobbmódu szülőknek is, elsősorban az állami tisztviselőknél szokássá fault el, hogy joghallgató fiaikat különböző hivatokban és irodákban helyezték el és épen ezek a felülről jövő rossz példák teremteték meg azt a közfelőgást, hogy elégséges a jogi szakra

beiratkozni és könyvekből készülni a vizsgákra, de az előadásokat látogatni nem kell. Ez az oka annak a feltűnő körülménynek, hogy az utóbbi 15 évben az orvos növendékek száma 30%-al csökkent, addig a joghallgatóké 100%-al szaporodott. Az ügyvédi kart ezen kóros jelenség létfeltételeiben támadja meg és nem csupán általános kulturális, hanem sajátos kari érdekből is közzeműködni kell a kór alapokának megszüntetésében. Az orvoslást azonban nemcsak a jogi szakoktatás reformjától kell várni, hanem azon az ügyvédségnek is kell segíteni. Ehhez nagy lépéssel jutnánk közelebb, ha a joghallgatóknak az ügyvédi iro-dákban alkalmazása kiküszöbölhető, még pedig kény-szer után olyformán, hogy joghallgatók alkalmazásamint jegyeimi vétség legyen büntendő, akár a karársak szolidaris akciója s ezáltal az egyes ügyvédre gyakorlott erkölcsi nyomás után. Szólv a jegyeimi tya-lom mellett van, amelynek az ügyvédi rendtartás re-formájában kell helyet találni.

Eljénés hangzott föl e merész indítványra, mire dr. Pap József titkár ténybeili felvilágosításként a kö-vetkezőket jegyezte meg: Anélkül, hogy a tudomány-egyetem részéről mandátummal bírna erre, kijelenti, hogy a budapesti tudományegyetem jogi karához, a protékán dr. Concha Győző részéről indítvány adottt be, mely szerint kimondandó lenne, hogy egyetemi hallgató nem lehet egyuttal közhivatali és társulati alkalmazott, avagy ügyvédi gyakornok, hogy a kar keresse meg az ügyvédi kamarákat az iránt, hogy az egyetemen beirt hallgatókat irodákban ne alkalmaz-zanak és hogy a kar kimondja, hogy az egyetemi hallgatói minőség az ügyvédi gyakornoksággal össze-ferhetetlen. E felvetett kérdés fontosságát igazolja már magában véve az a tény, hogy két oly előkelő testü-let, mint akár a tudományegyetem, akár az ügyvédi kamara egyidejűleg tűzi ki tárgyalásra az ügyet. A kérdés ügyvédi szempontból — nézete szerint — még nincsen kellően elkészítve s alaposan megfontolandó.

Dr. Balog Arnold, dr. Stern Sámuel és Polák Illés hozzászólásai után az elnök, igen helyesen, kijel-entette, hogy e kérdésnél szociális és humanisztikus szem-pontok előtérbe nyominak. A szegény fiatalság a tuda-mányos pályárról le nem szorítható, s ő maga részéről nem járulhatna hozzá soha dr. Baracs indítványához és nem látja szintén kellően előkészítettnek ezt a kérdést. Az idő előrehaladottsága miatt dr. Teller Miksa előadása a jövő kamarai értekezletre maradt.

A sah és a könyvelő.

— Mogható történet. —

A sah elkergette háremhölgyei hetven századkát, mert igen soknak találta gyermekei számát.

A sah: Hát most hány fiam van?
A nagyvezér: Majd behivatom a könyvelőt.

(Csöngtet.)

A könyvelő (velép): Parancsol?
A nagyvezér: Bitte, Goldstein, schauen Sie nach ... azaz, kérem, nézze meg a lókönyvben, hány fia van ő felségének.

A könyvelő: Igenis.
(Távozik, majd visszatér és a következő elszámolási nyugtja át):

Elszámolás

ő felsége gyermekeiről.

	F i u k	L e a n y o k
Áthozat	14.804	16.522
Elhunyt	1.480	2.164
Eltűnt	15	21
Elzúllott	4	1.302
Kitagadta-tott	820	314
Összeg:	2.319	3.801
Marad:	12.485	12.721

A sah: Nahát ez tőrhetetlen.
A nagyvezér: Mars ki, Goldstein. Ön kegyvesz-tett. Holnap le fog hullani a feje.
A könyvelő: Kegyelem, kegyelem!
A sah: Ninos kegyelem, Mars ki!
A könyvelő: Felség! Vegye tekintetbe, hogy nyolc gyermekem van!
A sah: Nekem mondja ezt? Nekem akar nyolc gyerekkel impónálni? Mondja ezt a szerb királynak, ott talán boldogul vele ... Mars!

(A könyvelőt elhurcolják.)

FŐVÁROS

(*) **A vásárpénztár szerződése.** A vásárpénztár aggodalmas ügyével a főváros szerdai közgyűlése nem foglalkozik még, mert a tanács jónak látta az ügyet egyelőre levenni a tárgyszorozatról. Van idejük így a főváros intézőinek meggyőződniük ama súlyos panaszok valóságáról, amelyek a vásárpénztár ellen felhozandók. A vásárpénztár megkéríti a fővároshoz szállított termelőköt, megkéríti a termelőanyagok közvetítő kereskedőt és végeztetőt a legérdekenyebben megkéríti a fogyasztóközösséget. Ez valóban olyan hivatás, amelynek végzéséért nem érdemes az ártalmas spekulációt támogatni. Hogy a közgazdasági és közlelendézési bizottság tiltakozik a vásárpénztár szerződésének újból megkötése ellen és határozottan kívánja a szerződés felbontását, azzal a tanácsnak végre is csak törőnie kell. Vagy nem törődik azzal, hogy a vásárpénztár megkopasztja a vidéki termelőt és megdrágítja a főváros piacát, szóval jogosulatlan járadékok élvez, miközben mind szövegényesebbek és drágább teszi a termelőt és fogyasztót között az érintkezést. A legelőmbb megsértése ez a józan gazdálkodásnak. Joggal várható tehát, hogy a főváros közgyűlése a fogyasztóközösség érdekeit fogja tekintetbe venni és megszünteti a vásárpénztár káros tevékenységét, ami különben — a busás haszonnal szemben álló haszontalan közvetítést tekintve — inkább télenységnek mondható. Az még éppen kész rontás és merő képtelenség, hogy a vásárpénztár is a vásárpénztár urai kezében egyesítkessék. Eljeget megánsítta a főváros élelméze a vásárpénztár uralmát, nem szabad a destruktív célzatu hatásörköket még jobban tágitani. De szabad és elengedhetetlen szükség, a vásárpénztár szerződésének felbontása, ezt kívánja a közönség érdeke, a gazdaságos belátás, az okosság és a célszerűség.

(*) **Adómentesség.** A Ferenovárosi polgári kör választmányja az idén újabb beadványt intézett a fővároshoz az íránt, hogy a Mester-utóban tíz éven belül épülő új házaknak 25—30 éves adómentesség adassék. Ugyanilyen természetű indítványt tett *Szabó M.* Ferenovárosi bizottsági tag a budai rész több utvonárára nézve. A középítési ügyosztály — a mérnöki hivatal elutasító javaslatát szemben — mindkét kérelmet teljesítéssel mellett foglal állást úgy városrendezési mint szépművészeti szempontból és főképp az építkezés föllendítése érdekében. A középítési bizottság mai ülésén *Szabó M.* Ferenovárosi adómentesség kiterjesztését az irgalmasok rendjének a Margitbirtónél felvő telkere is kérte, míg *Boros Soma* a belváros új házak adómentességét ajánlotta a bizottság figyelmébe. A bizottság túlnyomó többséggel hozzájárult az ügyosztály javaslatához.

(*) **Írány Dániel szobra.** Az Írány Dánielnek közadakozásból emelt síremlék-alapból fennmaradt összeget a bizottság tudvalehetőleg Írány Dániel mellszobrára szánta. Ez a mellszobor már el is készült s *Neményi Ambrus*, a szoborbizottság egyik tagja folyamodott a fővároshoz a szobor részére való hely kijelölésére íránt. A mérnöki hivatal az öt méter magas mellszobor helyéül a gyár-utcai parknak az Andrassy-ut és Szerecsen-utca közti részét javasolta, amibe ma a középítési bizottság is hozzájárult.

(*) **A tőzkarbiztosítás.** A pénzügyi ügyosztály megtette jelentését a fővárosi épületek tűzkarbiztosítására nézve beérkezett ajánlatokról. Együtttes ajánlatot tettek: az Első Magyar Általános Biztosító Társaság, az Adria, a Generali és a Fonciere, ugy, hogy három évre 13.905 koronát kérnek, hat évre 11.486 koronát; együtttes ajánlatot tett az Osztrák Elemi és a bécsi Cs. kir. Kölesönös Tűzkarbiztosító Társaság, mely pedig egy évre 11.044 koronáért, három évre 9989 koronáért és hat évre 8885 koronáért.

A pénzügyi bizottság mai ülésén *Polányi Géza* indítványozta, szólítsák föl a magyar vállalatokat, eljogadják-e a biztosítást a külföldiek olcsóbb feltételeivel. Ha ezt a javaslatát a bizottság el nem fogadná, *Polányi* egyenest amellott van, hogy a biztosítást hazai intézetnek adják. *Herzog Péter* akkor, amidein nyílt pályázattal állunk szemben, nem helyesi *Polányi* javaslatát, hanem jogadják el a bécsi biztosító-társaságoknak hat évre szóló ajánlatát. A tárgyhöz többen szóltak még, mire a többség ahhoz járult hozzá, hogy a két osztrák biztosító-társaságnak adak a vállalatot, az egyetemes kötelezettség kimondásával. Ha azonban ezt a föltételt el nem fogadják a társulatok, akkor a bizottság a os. és kir. kölcsönös tűzkarbiztosító-társaság ajánlatát kívánja eljogadni.

SZÍNHÁZ, ZENE

** A doktor ur ma tizenegyszer ment a Vig-színházban telt ház előtt és az előadásokint ismétlődő óriás derültségek középette. A darab legközelebbi előadása vasárnap este lesz.

** **Francia a Magyar Színházban.** Francia vendégeinkkel ma a budapesti közönség azt a tapasztalást tette, amit a vendégekkel már sürin tett, hogy sokkal, sokkal kevesebbet érnek a mieinknél. *Acharé* ur társulata ma mutatkozott be a *Louise*-ban és megtanított rá bennünket, ha különben még nem tudtuk volna, hogy a *Vig-színház* együttese, játéka, szenariója páratlan. A francia urak és hölgyek sok igyekkezettel játszottak. A főszereplők határozott tehetség sem vitatható el, mindenképpen pedig a gondos betanulással meglátászik ennek a vándortársulatnak bemutatójából is, de nagyon megkívántatták velünk a mi vig-színház-beli művészeink gyönyörű előadását. Talán fordul a dolog a későbbi előadások során. Holnap a franciák *A szöbét* adják, amely a budapesti közönség egyik legkedveltebb műsordarabja. A bohóság női főszerepeit *Damoury*, *Dion* kasszonyok, a férfiszerepeket *Acharé*, *Munie*, *Bahier* és *Barbier* urak játsszák.

** **A Nemzeti Zenede hangversenye.** A Nemzeti Zenede ma tartotta a Vigadóban idelelső zenekari hangversenyét. A hangversenyt Beethoven örökösös *Egmont* nyitányával kezdték meg. Utána egy fiatal leánka. *Schüch Adrienne* adta elő korához képest meglepő technikával és jelöggással *Franck Cézár* *Simphonikus változatait*. *Ladányi Béláné* pedig két dalt énekelt csengő aithaugon, mely azonban a felsőbb regiszterekben kissé fénytelen. Egy érdekes újdonságot is adtak elő a növendékek: *Bloch Jószef* tanárnak a gróf *Zichy Géza*-lele pályadiját megnyert *Suite idyllique*-t. A mü gyönyörű motívummal kezdődik, mely később többször föl-fölbukkan. A 11-dik rész (az erdőben) azonban meglehetősen járt uton halad, obligát passirta- és kakuk-szóval. Az utolsó két részben (*Hazelé*, *A kocsma-ban*) kissé ellaposodik s nem sok érdeklődést kelt. Az est lényegpontját *Pécsei Károly* hegedűjátéka képezte, aki szép technikával és ritka finom intelligenciával interpretálta *Goldmark* hegedűversenyt, melyet a zenekar dicszkrétén kísért. A jól sikerült hangversenyt *Csanáky Kornélia* ügyes zongorajátéka fejezte be. (Y—n.)

** **A Vig-színház most Schönthán és Schlicht Hapták!** című énekes bohózatára készül. Az újdonságot *Hazai Hugó* dolgozta át.

** **Eredeti opera-premier, Pozsonyban.** A *pozsonyi* színházban ma este nagyon érdekes bemutatót volt. Előadták *Feleté József*nek, a társulat karmesterének, aki a *Magyar Színházban* is volt karmester, *Elsőudjé város* című háromfelvonásos dalművét. A műnek nagy sikere volt. A dalmű női főszerepeit *Payer M grät*, a *M. kir. Opera* nagytehetségű, fiatal művésznője énekelte és egy művészi énekelte, mint játékkával zajos tetszést aratott.

** **A győri színház új igazgatója.** *Balla Kálmán*, a győri színház igazgatója, visszalépett az igazgatói pályáról és arra kérte *Győr várost*, hogy mentselek le szerződése aól. A város teljesítette kérését és a színházat *Mezey Bélának*, a *pécsei színház* helyettes igazgatójának adta.

Az utolsó levél.

— Repriz a Nemzeti Színházban. —

Budapest, december 12.

Mintha nem negyvenegy év, hanem egy század választan el az *Utolsó levél* a mai francia vigjátéktól. De nemcsak a mások műveitől, hanem magától *Sardout*! is. Ki mern állítani — ha nem tudnám bizonyosan — hogy az *Utolsó levél* az írta, aki a *Toscat*, a *Teodorát*, a *Termodort* és a *Spiritizmust*?

A hajmeresztő bolondságok, a pornografiába csapó vakmerőségek, arcátlanságok és meztelenségek mellett ez a finom kis enyelgés a szerelemmel, ez a szemérmes, ártatlan, iebér és lilaszínű kacorkodás egy apró papírdarabkával, amire valamikor gyönyörű szavakat írt egy erényes kisasszony és utóbb a legerényesebb feleség és háziaszony, akit francia darabban valaha láttunk! És Vanhórné szelid, idilli megkínzatása után a csontok recsegése *Toscaban*, a *Teodora* vérengzése és az a mindenféle szenzációs martirium amit *Sardou* mester utólráhetetlenül ravasz technikával kiesztel és a világyáró Sarah Bernhard kofferébe rakott! És ez a Block Prosper, aki azért, mert ideálisan szeretőt egy kisasszonykát és azt hitte, hogy ez a kisasszony nem viszonozza kellőképpen a vonalmát: három esztendeig folytonosan utazott Indiában, Japánban, Kínában és Kokinkínában; és amikor visszatért Franciaországba, nem arra gondolt hogy férjhez ment ideálját előcsábítva, hanem arra, hogy ennek az asszonynak bakfis hugocskáját a legnagyobb tisztességgel feleségül vegye! Az ideális szerelem glob trotere tisztán, fénytől gondolkozás nélkül került vissza Kelet-Ázsiából; csak egy félelmes mánia lett ettől rajta: a kinézert tartja a világ legokosabb emberének!

Es ez a kis Paul, ez a husz éves diák, aki boldog együgyűséggel udvarol a bakfis Mártának és

a jövendő papusbós egész szeretetlemléséigval ósintalankodik előttünk!... És ez a Brue Suzanne, ez a bájos osnagó, ez a nagylelkű barátó, akinek az a szenvedélye, hogy olyan asszonyokat ment meg, akik semmiféle veszélyben nem forognak! És ez a kedves jámbor Thirion, a burzsoá-tisztességnek ez a megtestesítése ez a dilettáns természetű, aki álmodozva megy keresztül ezen a bűnös világon és hajlott koru feleségén kívül csak a szarvasbogarakba szerelmes!.. Istenem, milyen tiszta, édes világ; milyen messze áll az Osztrigás Miclettól, a Három gráciától és mindazoktól a gráciától, akikben semmi grácia sincs, csak a szemérmelenség bátorsága és a buja vér rafinált érzékisége!...

A darab végtelenül kedves és ártatlan. Csak az a ba'a, hogy a levéllel fűzött szelid játék a mai közönségnek mintha már nem érdekelné; mintha ennek a finoman köpült vajnak már avas íze volna. Az alakok rajza csinos, de az igazi, nagy jellemzés örökké tartó vonásából semmi sincs bennük; a vigjátéklónusa elmés, de a párbeszédekből nem szól hozzánk az élet soha el nem avuló igazsága. Gyöngyök csilognak előttünk, de ha közelebbről vizsgáljuk őket, akkor látjuk, hogy ezek a gyöngyök hamisak. A fiatal *Sardou* szól ebből a vigjátékból, aki az *Utolsó levél*-ben adja első bizonyosságát roppant technikai ügyességének. Látszik, hogy ez a fiatal szerző mestere lesz a színpadnak. De a jellemzés nagy kvalifikációját nem látjuk benne. Minden arra mutat, hogy a *Patte des mouches* írójából olyan virtuóz lesz, aki Scribet túliceltálja. De a nagy ember-festő, a mély pillantású poétát semmi nem árulja el. Ilyen poétává nem is fejlődött *Sardou* Viktor hosszú és tényes karrierjén. Csak a technika vált tökéletesebbé; csak a drámaírás mesterségében vitte rendkívül magasra. Emberismeretünket, az életéről való jelöggésünket, igazságra szomjazó elménket nem gazdagította semmivel.

Az *Utolsó levél* 1861-ben került színe először a nemzeti színpadon. Negyvenegy év óta nem tűnt el végképp a játékréndről. Mai felújítása már a harmadik. Először 1861-ben veték elő új betanulással. Másodszor 1899-ben. A második repriz után három évig maradt műsoron. 1899 óta nem játszották. Tíz év múlva megint föltámadt, teljesen új szereplőkkel. Sejem: ha most újra elalszik, többé nem ébred föl. A tetszalhot végképp meghal, mert nincs benne halhatatlan élet, mint a Molière vigjátékaiban.

A hatvanas években *Szerdahelyi* játszotta Block Prosper, *Prielle* Kornélia Brue Surannet. Csevegésük a finom társalgásnak igazi diadafa volt. Ezt a duót sohasem fogják utólni. Két ilyen ragyogó művész ma is megaranyozhatná a kopánscán indult matériát. A kedélynek a szellemes iróniának, a beszélgetés művészetének olyan gazdagsága, mint az óvek: külön élvézet ad. Olyan önálló gyönyörűségeit, hogy szinte nem is törődünk a darabbal. Két ilyen művész ereje és varzása nélkül a galvanizálásnak nem lehet sikere.

Block Prosper Szerdahelyi halála után *Halmi* vette át, Halmi után *Nádai*nak jutott a szerep Suzanne *Prielle* Kornélia után *Helvey* Laura játszotta. A bakfis Mártában negyvenegy év óta egész sor kitűnő színésznő szerepeit. A hosszú névsorban *Rákosi* Szidit és *Szacsvayné*-Boér Emmát is ott találjuk a 70-es évek elején. Játsszotta *Dulka Sarolta* (ki emlékszik már erre a névre?) és *Gábor* Irma, akit Vité Imre vet föl. Cs. *Alszeghy* Irma és *Csüllag* Teréz sem hiányoznak a listából. Vanhóvot (ki hinné?) a premiéren nem kisebb művész mutatta be, mint a nagy *Egryess* Gábor. Később *Feleki*, *Bercsényi* és *Szacsvay* lépett *Egryess* örökeibe. Thirionban *Szigeti* József remekelt. Colombát, a katonás asszonyt, Thirion feleségét *Sathmáryné* adta, szintén remekül. *Nádai*, mint egészen kezdő színész, pompás figurát tudott csinálni Pauból. Érdekes, hogy ebben a szerepben ma *Nádai Béla* lépett tel és kedvesen, ügyesen, szimpatikus fiatalisággal játszotta a kiváló papa egykori szerepét.

A mai reprizen a közönség szíves tapssal üdvözölte *Ladányi* Ilkát, aki hosszas betegség után ma lépett először a színpadra. Brue Suzanne kedves és finom cselszövéséhez megvett a kellő könnyűsége. Jól és gondosan játszót. Kegyetelenség volna, ha valaki azzal vádolná, hogy a hangjában nincs meg az az édes báj és melegség, a beszédeben nincs meg az az csodulatos bravur, amit annak idején *Prielle* Kornéliában bámultunk. Kit lehet összemérni *Prielle* Kornéliával? Ugyanezt a méltányos kíméletet kell alkalmaznunk Block Prosper mai alakítójával, *Császár* szemben is, akit nem szabad összehasonlítani Szerdahelyivel, a szalon-bonvivantok ideáljával, a társalgásnak olyan mesterével, amilyen Párisban sem termelt. *Császár* egészen véve érdekes és elegáns Prosper s ma egy pár kedves jelenete is volt azon kívül, hogy a világlátott ember higgadt, ironikus hangján nagyon jól beszélt. — A többi szerepben *Gyemes*, *Gabányi*, *V. J.*

varyné, K. Gerő Lina, V. Molnár Rózi és Hetényi igyekezett mulattatni azokat, akik ma este a színház nézőterén összegyűltek.

A darab új fordítása Fáy J. Béla kollegánk jeles tollát dícsöri.

A. E.

MŰVÉSZET

□ **A karácsonyi kiállítás megnyitása.** A Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása holnap, szombaton este hat órakor nyílik meg az Iparművészeti Múzeum üllői-úti palotájában. A megnyitáson jelen lesznek *Wlassics Gyula* és *Láng Lajos* miniszterek, akiket a társulat választmányára élén, mivel *Ráth György* elnök betegsége miatt akadályozva van a megjelenésben, *Szalay Imre* és *Czigler Győző* alelnökök, *Radács Jenő* és *Semrecsányi Miklós* miniszteri tanácsosok fognak fogadni. A kiállítás művészi plakátját *Vesztróczy Manó*, katalógusát pedig *Czakó Elemér* készítette. A kiállítás megtekintésével reggel 9 órától este 8 óráig. Vasárnapon és csütörtökön a kiállítás ingyenes, a többi napokon a belépődíj 50 fillér. A társulat tagjai bármikor díjmentesen megtekinthetik a kiállítást.

□ **Művészeti előadás a Nemzeti Szalonban.** Vasárnap délelőtt a Nemzeti Szalonban, ahol most Paál László remekei láthatók, művészeti előadást tart dr. *László Béla* tanár. Dr. *László* a külföldön nagy sikerrel megbonosított múzeumvezetések mintájára magyarra fogja a tájképfestést és jelenen Paál műveit. Az előadás délelőtt 11 órakor kezdődik, s minden külön belépődíj nélkül meg lehet hallgatni. Felhívjuk a közönség figyelmét ez érdekesnek ígérkező előadásra.

□ **A magyar építőművészek szövetsége** legnap egyetemes ülést tartott *Quilner Zsigmond* igazgató elnöke alatt. *Pálinka Zoltán* tükár bemutatja *Wetisch* Alred építész levélét, amelyben a szövetségnek három éven át 600—600 koronát bocsát rendelkezésére, azzal a céllal, hogy ez összeget valamely közérdekű építőművészeti kérdés megoldására tüzze ki pályadíjjal. A szövetség, nagy lelkesedéssel fogadta az alapítványt s úgy határozott, hogy minden éven két 300—300 koronás díjat tüz ki, egyiket a szövetség fiatalabb tagjai részére, a másikat pedig oly negyedéves műépítésztechnikus részére, aki a szövetség által hirdetett építőművészeti feladatot a legsikerültebben oldja meg. A pályázatot legközelebb már kihirdetik. Ezután elhatározta az egyesület, hogy átír Pécs városához az új városába pályázati feltételeinek méltányos megváltoztatása végett.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Új táblai bírák.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király dr. *Gyurkovich László* elnöki tükárt és dr. *Pap Gyula* kálosai törvényszéki bírót a budapesti ítélőtáblához bíróvá nevezte ki.

§§ **Az újult pénztáros.** Tavaly *Oszszel Hofer* Adolf, a városi villamos vasut volt pénztárosa ötvenezer koronát sikkasztott. Tul akart járni a rendőrség eszén, azért furfangos tervet eszelt ki, melybe bevatta két brassói atyafit, *Rosner Jakab* kereskedőt és *Wolffinger Samu* magánót. Szeptember 19-én az angol bank pénztáránál ötvenezer koronát vett föl s egyenesen a *Ferenc József-térre* ment, ahol *Rosner* már várta. Annak átadta a pénzt, ő maga pedig ajánlatot színel. A menők állították talpra s akkor rémülten kapkodott táskája után, melyből a pénz elűnt. A rendőrség nem hitte el *Hofer* meséit, aki harmadnap már bevallotta, hogy az ajánlat jelenet csak komédia volt s a pénz a büntársainál van. *Hofer* és társai börtönbe kerültek. A villamos társaság még a vizsgálattal alatt állott a panaszától, mert kára teljesen megtérült. Ennek a perletételnek csak *Hofer* látta a hasznát, míg két társa a vádlottak padjára került. A tárgyaláson *Rosner* szintén mesét mondott. A képviselőválasztások küszöbén feljött Budapestre, hogy egy száz kerüllet számára pénzes jelöltet keresse, *Hofer* azzal biztatta, hogy ha nem akar jelölt, ő is hajlandó állépn. Át is adott neki ötvenezer koronát azzal meghagyással, hogy siessen haza Brassóba s majd utólagosan tudatja vele, hogy mire szánta a pénzt. Azt hitte, hogy *Hofer* komoly jelölt s a pénz alkotmányos költiségre van szánva. A törvényszék *Rosner* sikkasztásában való bűnrészeségért két hónapi börtönre, *Wolffinger* pedig egy hónapi fogházra ítélte. A királyi tábla *Devich László* bíró előadásában ma foglalkozott ezzel a bűnüggyel s a vádlottak büntetését megerősítette.

§§ **Gondatlan szűk.** A pestvidéki kir. törvényszék eldött ma két hasonló bűnpörben egy apa és egy anya állottak törvényt a miatt, hogy gondatlanságuk folytán mindenkiük a gyermekét veszítette el. Az

egyik esetben *Galik János* pilisi erdőőr volt a vádlott, aki erdei körútjából hazatérve, töltött legyverést a szögére akasztotta. Mialatt néhány percig kint járt, a kis fia hozzáfért a legyverhez, egyik hirtelen elsült, s a szerencsétlen kis gyermeket szíven találta. Tüszént kiszívenvett. A törvényszék az enyhítő körülmények tekintetbe vételével a gyermeke elvesztésével amegy is eléggé megbűnhődött apát *husz korona* pénzbüntetésre ítélte. A másik bűnpörben *Fazekas Sándorné*, egy mouiri vasutas felesége került a vádlottak padjára. Az asszony ugyanis a mosáshoz marólugot hozatott s a veszedelmes folyadékot a mosópadkára tette, ő maga kiment a kuthoz vizet meríteni. Eközben kéteves kis leánykája megszomjazott s tudatlanságában megitta a marólugot. A szerencsétlen gyermek másnapra kiszívenvett. A bíróság a gyermeket veszített anyát gondatlanságból okozott emberölés vétségéért *háromnapos fogházra* ítélte. Mindkét ítélet jogerős.

Nyíltér.

A LEGJOBB
PÖTKÁVÉ A VÖRÖS KERESZT MALÁTA
KÁVÉ

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

A cukor-kérdés Ausztriában.

Bécs, december 12. *Acukorügyi bizottság* mai második ülésén *Bernatzik* miniszteri tanácsos, a kormány képviselője jelenlétében a gyarmati cukornak Angliában való vámkezelésével és Oroszországnak a cukoregyezményen szemben való állásfoglalásával foglalkozott. Abban a kérdésben, vajjon a kormány által előterjesztett törvényjavaslat tartalma szerint a *Magyarországra* termelt *cukor csak a magyarországi fogyasztásra* és az Ausztriában termelt *cukor csak az ausztriai fogyasztásra* van-e szánva, a kormány képviselője azt a felvilágosítást adta, hogy a megállapított mennyiségben belül magyar cukor Ausztriába és ausztriai cukor Magyarországra vihető, de a két kormány feladatának fogja tekinteni, hogy a mostani karter eljárásához hasonlóan hónapról-hónapra itt is, Magyarországon is szabadalmazzon annyit, amennyit a fogyasztás megkövetel. A cukoradó leszállításának kérdését illetőleg több oldalról természetesen találtak, hogy a Németországban és Franciaországban követelt eljárásra való tekintettel nálunk is megfelelően leszállítsák az adót. A kormány képviselője azonban óva int attól, hogy a fogyasztás emelkedése tekintetében nagyon vérmes reményeket tápláljanak.

A német vámtarifa javaslat.

Berlin, december 12. A birodalmi gyűlésen a vámtarifa-javaslat holnap harmadik tárgyalásához *Herold, Bassermann, Kardoff* és *Limbürg-Stirum* indítványt nyújtottak be, amely szerint az 1. §. első bekezdése következőképp szövegezendő: A vámtetelek szerződéses megállapodásokkal nem szállíthatók le a következő tételeken alul: rozs 5, buza és tönköly 5/4, sörápra 4 és zab 5 márká métermásszánként.

A szerzői jog Dániában.

Köpenhága, december 12. A folkething végleg elfogadta a szerzői jogról szóló törvényjavaslatot. Ezzel biztosítva van Dániának a berni szerződéshez való csatlakozása.

Balkáni kongresszusa.

Bécs, december 12. Tegnapelőtt és tegnap azok a Balkán-államok, amelyek *Törökország* nyomása alól óhajtanának szabadulni, kongresszust tartottak Bécsben. Miután a nyilvános megtagartás elé akadályok gürdültek, a rendezők lemondtak a nyilvánosság jellegéről. A kongresszuson képviselve volt Macedónia, Albánia és Arménia. Oly irányú akció megindítását határozták el, amelylyel egész Nyugat-Európa élének érdeklődését vélik felkeltetheti a Balkán-államok bajai, kivánságai és törekvései iránt.

A marseillei sztrájk.

Marseille, december 12. A pékek 260 szavazattal 134 ellenében elhatározták, hogy ma estől fogva sztrájkolnak. A sztrájkoló kikötői munkások ma délután a *Place Joliette* en feltartóztattak egy szzenecsköcsit. A közbelépett rendőrököt fölűhöz vágták és megverték. Egy rendőrbiztos arcán megsebesült. Végre osendörök léptek közbe, akik a tüntetőket elkergatték és 15 kessel felegyvertett embert letartóztattak. A kikötői munkások egyesületének Manquett letartóztatták.

Marseille, december 12. 8000 tengerész-tartalékos és rakparti munkás a munkástörszón gyűlést tartott és elfogadott egy határozatot, amelyben rossz-szalásúnak adnak kijejeztést a kormány iránt és esküvel fogadják, hogy a *harcot folytatják* és a rendőrség erőszakos eljárása ellen *erőszakot alkalmaznak*. A sztrájkbizottság tükára *Combes* miniszterelnökhöz táviratot intézett, melyben azt mondja, hogy a marseillei sztrájkolóknak felháborodással tiltakoznak a rendőrség erőszakos eljárása ellen és követelik a csapatok visszavonását, mert különben minden feloléséget visszautasítanak.

Marseille, december 12. Az összes hajógyárak ma reggel elő tudták teremteni a gyűléses személyzetet. Mintegy száz sztrájkoló a rakodópartokhoz vonult és néhány munkást megakadályozott a munkában. Az összes szénmunkások sztrájkolnak. A rakodópartokat, ahova a sztrájkolóknak menniük tilos, rendőrség és katonaság tartja elzárva. Rendzavarás eddig nem történt.

Közgazdasági táviratok.

New-York, december 12. *(Ternénytörszede. Zárlat.)*
Gyapot: New-Yorkban nyíven 8 55 8 55, Decembebrre 8 31 (8 35), Márciusra 8 26 (8 20). New-Oreanban helyben 8 1/2 (8 1/2), — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8 20 (8 20), Stand white Philadelphianban 8 15 (8 15), Refined in Cases 9 20 (9 20). *Credit Balances at Oil City* 154.— (148.—). — *Zsír:* Western steam 11.— (11.20), Rone és Brothers 11 25 (11.40). — *Tengeri irányzata engedő.* Decembebr 02.— (61 1/2). Januárra 5 1/2 (55 1/2). — *Májusra* 49 1/2 (49 1/2). *Buza irányzata gyenge.* — *Piros* 652 helyben 70 1/2 (70 1/2), Decembebr 83 — (84 1/2), Januárra — (—). Májusra 81 1/2 (81 1/2), Jul-ra 78 1/2 (78.—). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé:* Iair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2), — Dec-re 4 55 (4 55), Márc-ra 4 50 (4 50). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3 05—3 10 (8 05—8 10), *Cukor:* 3 1/2 (3 1/2), On: 4 35—24 45 (23 95—24 12). — *Riz:* 11 65 — (11 65 —). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, december 12. *(Ternénytörszede. Zárlat.)*
Buza irányzata gyenge. — Dec-re 75 1/2 (75 1/2), Jan-ra — (—). — *Tengeri irányzata engedő.* — Dec-re 57 1/2 (57 1/2), — *Zsír:* Jan-ra 10 22 (10 22), Máj-ra 9 70 (9 70). — *Szalonna short* clear 8 57 (8 57). — *Sertésús:* Jan-ra 16 57 (16 55). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK

+ **A „Szegény Henrik” története.** Egy berlini kritikus érdekes és új dolgokat beszél arról, hogy mi indította *Gerhardt Hauptmann* a *Szegény Henrik* című drámája megírására. Ot évvel ezelőtt *Gerhardt Hauptmann* elmondta, hogy mennyire kétségbeesett, amikor egy éjszaka arra ébredt egy olasz fogadóban, mintha megsejtült volna. Röggtől lellármázta az egész házat, ököltette a fogadóst és ekküide orvost. Mikor az orvos megérkezett, már elmult a baj, mert nem volt más, csak egy kis idegzavarodás. Az az átmenet azonban amint az egészséges ember hirtelen nyomorékká lesz, ott maradt lelkében és sokszor mondogatta, hogy ezt az élményt meg fogja írni drámai formában. Meg is tette, amikor megírta a *Szegény Henriket*.

+ **Combes bonbonja.** A *Journal des Débats* közli a francia miniszterelnökről a következő történetet. *Combes* a hét áradalmi után megkívánta a mult héten a szórakozást. Bizalmas embereivel tanácskozott, hogy melyik nemét válassza a szórakozásnak. A miniszterelnök színházba akart menni és a Renaissance színházat választotta, ahol *La Châtelaine* című párisi tárgyú drámát adak. Mikor a francia államhatalom iöképviselője eloioglalta helyét pábolyában egy bonbonos dobort talált ott, amelyet a színház udvarias igazgatója készített oda. *Combest* rendkívül érdekelte az előadás. Csupa jól volt, mikor *Guitry* és csupa szem, mikor *Jane Hading* beszélt. Az előadástól lekötve önkéntelenül a bonbonnierbe nyúlt és kivett egy darabot, amire rendesen komoly arca felderült. Anékküi, hogy fejét a színpadtól elfordította volna, szerelmesen pillantott a bonbonokra és egy második darabot vett ki. A másodikikat egy harmadik, negyedik, ötödik cukorka következett. Eleinte a látszat kedvéért még kísérletet tett, hogy figyelmét a dráma és a cukor közt megoszsa, de később feladta a harcot és a cukor gyözött. A közönség meglepődve nézte, a miniszterelnök kísérete zavarba jött. Egy nacionalista képviselő mindenki hallatára gyonosan jegyezte meg: „Ugy eszi a cukrot is, mint a papokat!” Az előadás után egy kíváncsi riporter megkérdezte az igazgatót, hogy micsoda cukrot evett oly mohón *Combes*. *Apáca* voltak, ezek most a legdivatosabb cukrok, — felelte az igazgató.

+ A szomjúság. Sven Hedin, a hírvesz utazó, aki most Kopenhágában tartózkodik, egy látogatójának érdekes nyilatkozatokat tett azokról a szomjúságokról, melyeket a szomjúság okoz.

— Kü önös érzés a szomjúság, — mondja Sven Hedin. — Mig az éhség gyomor- és bélfájálmakkal jár, addig a szomjúság a szájak, a torokban és a nyakban okoz szenvedéseket, de sohasa a gyomorban. A szájtüreg kiszárad, és a ajkak megsebesednek, a beszéd is megnehezül, mert a hangszálak elvesztik nedvességüket. A szomjúság annyira igénybe veszi az ember erejét, hogy két nap múlva a tagok ugy elernyednek, hogy járni sem tud az illető. Tibeti utazásom alkalmával egy homokos puszta vidékre kerültem. Ivóvizünk elfogyott és a szomjúság csakhamar beállott. Rövid néhány nap múlva megdöglöttem tevéim és négy kisérőmet is eltemettem. Egy napon azonban tiszta vízzel patakra bukkantunk és már az első korty után éreztük, hogy erőnk ismét a régi. A szomjúsággal sokkal borzasztóbb, mint az éhhalál.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak tegnap lovag Falk Zsigmond elnöke alatt tartott ülésén dr. Beck Frigyes budapesti ügyvéd tartott feladvást az ipari balesetek hátréjtási szabályozásáról a polgári törvénykönyv tervezésénél. Az előadó beavatott ismertette a tervezett újítást, melynek kiindulási pontja, hogy a munkaadó minden esetért felelős, ha csak a sérült munkás direkt gondatlanságát be nem igazolja. Az igazságtalan szigoron, mely leginkább a kisiparost fogja erősen sújtani, legjobban segíthet a kötelező munkás-balesetbiztosítás. Ezért annak behozatala most még sürgetőbb, mint volt eddigéig. A nagy figyelemmel hallgatott érdekes előadásért az előadó köszönetet mondott.

Borjувásár. 1902. évi december hó 12-én. (A budapesti marhavásártörvény végrehajtásáról.) Felhajtás: Belvárosi élő borjú 264 drb, leőli borjú 2 db, bécsi borjú — db, — db, nővendékmárha 2 darab, bárány élő — darab, leőli bárány — darab. Argyezések. — Belvárosi élő borjú 1 rendű 84—96 l-ig, kivétel — II. rendű élő borjúkért 76—82 l-ig, 1 kilonként leőli borjú l. r. 98— l-ig, II. r. — l-ig, kivét — l-ig, kilonként levonás nélkül. Rögött borjúkért 48—60 l-ig. Nővendékmárha — l-ig, l-ig, l. r. — l-ig, középminőségű 56 — l-ig, alarendelt — l-ig, 1 kilonként. Bárány élő — k, leőli bárány 10— K, kivételesen ár — l-ig páronként. — Az irányzat és az árak változatlanok maradtak.

Sertéskonzumvásár. (A székesiővárosi sertésvásár és közzéghid intézése.) December 12-én. Felhajtás: Zsírsejtés, egymint öreg 1 rendű 350 kilogramm felett — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehező 300 kilogramm felett — darab, kősej 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, sütdő — darab, malao — kilo-

grammig — darab. Összesen — darab. Husértés egymint: nehező 800 kilogramm felett — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, sütdő — darab, malao 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 1225 darab. Előző napi maradvány 41 darab, összesen 1266 darab. Eladottat 1036 db, Maradvány 230 db. A vásár irányzata élénkebb. Az árak silárdak. — Következő árak jegyzetkötök: Zsírsejtés: Öreg 1. r. 350 kgr.-on felett 85—93 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 80—86 fillérig, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehező 300 kilogramm felett 88—93 fillérig, fiatal könnyű 220—300 kilogramm 86—92 fillérig, fiatal kősej 220 kilogramm 78—86 fillérig, sütdő 84—90 fillérig, malao — fillérig. Husértés: Nehező 800 kilogramm felett — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, sütdő — fillérig, malao 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élőszulban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, december 12. Szilárd irányzat és jó vételkedv mellett 30.000 métermázsza buza került a forgalomba 5—7 1/2 fillérral magasabb áron.

Más gabonaművekben mérsékelt forgalom mellett szilárdan tartottak voltak az árak.

Eladottat: Buzsa. Tiszavidéki: 200 mm. 82 k. 8 K. 67 1/2 f., 200 mm. 82 k. 8 K. 65 f., 500 mm. 82 k. 8 K. 50 f., 850 mm. 81 1/2 k. 8 K. 50 f., 1000 mm. 81 k. 8 K. 65 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 60 f., 1000 mm. 81 k. 8 K. 65 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 500 mm. 81 k. 8 K. 55 f., 300 mm. 80 1/2 k. 8 K. 57 1/2 f., 200 mm. 80 1/2 k. 8 K. 50 f., 200 mm. 80 1/2 k. 8 K. 45 f., 600 mm. 80 1/2 k. 8 K. 42 1/2 f., 280 mm. 78 k. 8 K. 42 1/2 f., 500 mm. 80 1/2 k. 8 K. 57 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 1/2 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 1500 mm. 78 k. 8 K. 42 1/2 f.

Fejérmegyei: 600 mm. 78 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 20 f. Pestmegyei: 600 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 100 mm. 80 1/2 k. 8 K. 50 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 47 1/2 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 37 1/2 f., 110 mm. 79 k. 8 K. 35 1/2 f., 150 mm. 79 1/2 k. 8 K. 35 f., 150 mm. 79 1/2 k. 8 K. 35 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 1/2 k. 8 K. 20 f., 180 mm. 77 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 10 f., 250 mm. 76 k. 8 K. 07 1/2 f. Tolnai: 600 mm. 78 k. 8 K. 30 f., 500 mm. 76 k. 8 K. 30 f., 1050 mm. 78 k. 8 K. 30 f. malomba szállítva. Felsőmagyarországi: 400 mm. 75 k. 8 K. — f. Bányási: 1000 mm. 78 1/2 k. 8 K. 35 f., 200 mm. 78 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 37 1/2 f., 500 mm. 77 1/2 k. 8 K. 20 f., üszkös, 800 mm. 79 k. 7 K. 95 f. Bácskai: 1000 mm. 77 k. 8 K. 40 f., 500 mm. 77 k. 8 K. 37 1/2 f., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 35 f., 800 mm. 78 k. 8 K. 35 f. Marosi: 1000 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 2000 mm. 78 k. 8 K. 35 f. Zentai: 1200 mm. 78 k. 8 K. 37 1/2 f. Ó-Kanisai: 1500 mm. 77 k. 8 K. 35 f. Raktárhoz: 4000 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 2100 mm. 77 k. 8 K. 25 f. Mind három hónapra.

Rozs: 500 mm. 6 K. 70 f., 800 mm. 6 K. 70 f., paritásra. Zab: 100 mm. 6 K. 67 1/2 f., 100 mm. 6 K. 60 f., 100 mm. 6 K. 65 f.

Készletvizelés mellett. A készár hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktörvény szerinti szerint közléstérben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for location (Tiszavidéki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bányási, Bácskai) and price per kilogram (Kilogramm Ára) in various units (K-tól, K-ig).

Table titled 'Egyéb gabonaművek' with columns for location (Buzsa, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Kóles) and price per kilogram (Kilogramm Ára) in various units (K-tól, K-ig).

A határidőszület folyamán a következő kitélek történtek: Októberi buza 1902. — Áprilisi buza 1903. 7.85—7.84—7.86—7.83—7.85 Októberi rozs 1902. — Áprilisi rozs 1903. 6.77—7.76—6.77 Októberi zab 1902. — Áprilisi zab 1903. 6.36—6.37 Májusi tengeri 1903. 5.82—5.83 Augusztusi repce 1903. —

Déli éj órákon a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Októberi buza 1902. — Áprilisi buza 1903. 7.85— 7.86 Októberi rozs 1902. — Áprilisi rozs 1903. 6.77— 6.78 Októberi zab 1902. — Áprilisi zab 1903. 6.36— 6.37 Májusi tengeri 1903. 5.83— 5.84

Délián fél 5 órákor zárul: Buzsa októberre 1902. — Áprilisi buza 1903. 7.86— 7.88 Októberi rozs 1902. — Áprilisi rozs 1903. 6.77— 6.78 Októberi zab 1902. — Áprilisi zab 1903. 6.36— 6.37 Májusi tengeri 1903. 5.83— 5.84

REGÉNY

A sötét titok.

— Bűnügyi regény. —

(23)

Wegenernek telt, rokonszenves hangja volt. Termete közepmagas és előkelő tartásu, arca finom metszésű. Magas, mély ráncokkal borított homloka a farszót, tépelődő tevékenység bélyegét viselte magán. Hosszu fehér szakállá épp oly sűrű és bozontos volt, mint haja és szemöldökei. Egészben véve dr. Wegener jóval öregebbnek látszott, mint valójában volt, a hetvenéves ember benyomását tette az emberre.

A három ember beszélgetése eleinte közönyös dolgokról folyt. Artur egy betűvel sem akarta érinteni a szolga halálát, nehogy az öreg urnak fájdalmat okozzon. A beszélgetés ártatlan jellege dacára az orvos nagy nyugtalanságot érzelt el tekintetében, szavaiban és mozdulataiban. Ugy tetszett, mintha szemei, amelyek az előbb érdeklődéssel csüngtek a vendég ajkán, egyszerre merev vagy közönyös kifejezést öltöttek volna és féltékeny jártak a szoba egyik szegletéből a másikba. A legegyszerűbb mondat közepén jól ápított kezével hirtelen a fejéhez kapott, mintha gondolatait nem tudná összeszedni. Az is megtörtént, hogy egyes szavakat kétszer-háromszor ismételt; de ilyenkor mindig udvariassan becsonátot kért szórakoztatásáért. Sellinre olyan ember benyomását tette az orvos, aki rendkívül nyomott kedélyhangulatban van, aki nem örül többé az életnek, aki a sors súlyos csapásaitól megtörve már csak a halált kívánja, akinek idegei teljesen tönkrementek.

Rövid idő múltán jelentette a szolga, hogy a kávé az asztalon van.

Amidőn Artur a kőszöbön átment, megpillantotta az ebédlőt, melynek szépségeit nem győzte csodálni, úgy hogy pillanatra megállt.

A terem a templomhajójának megfelelő három részre volt osztva és már csucsvis ablakain is remekelt a művészet, az alsó ablaktáblák üvegfestményei szent- és lovagképeket ábrázoltak a XVI. századból. A berendezés teljesen az épület stílusának felelt meg, sötét tölgyfából készült minden butor. A gazdagon faragott szekrényeken buffetek és pohárszékeken velencei üvegek és drága ezüstkészletek voltak láthatók.

A kávéasztal egy kis podiumon állt a park felé nyíló ablakhoz közel, balusztekerekkel választva el a terem többi részétől. Ott négy-hat ember számára volt hely és az orvos rendszeren ott ebédelt is leányával. Hatnál több vendéget a rosenthali kastély nem látott az új földesur alatt. Vidám lakmározásnak lármája tizenöt év óta nem zavarta meg e terem esendjét, amely egy királyi palota ebédlőjének is beillt. A podiumhoz tartozó ablak nyitva volt és a nyár üdítő levegője ömlött be az ünnepi hatást keltő terembe.

Az öreg orvos, ugylászik nagyon megörült annak, hogy vendégére oly hatalmas benyomást gyakorolt az az egykori káptalan-terem.

— Bizony, — szólt csaknem boldog mosolyal, — nagy fáradságba került ezt így helyrehozni, ahogy most van. Evék munkájára volt szükség. Franciaországban, Olaszországban, mindenütt hordtam össze a kincseket! Becsületesen hordtam össze. Mert ezeket mind utazásaimból hoztam magammal.

A kávénál egy fiatal, nagyon csinos, fekete szemű leányka szolgált föl, aki a személyzet tegnapi kihallgatásakor nem vonult elébe és azért azt hitte róla, hogy ez a leányka a gazdaasszony-nak az a támasza, aki akkor távol volt. Ebben a feltevésében nem is csalódott és meggyőzte abban, Frida megszólítása. A leány csakugyan Krause Meta volt, a dombroveni vagyonos polgár leánya, akinek erőnyéért és érintetlenségéért Stein Oswald oly melegen síkra szállt.

Artur már szokásból is, titkon, de annál

élesebben nézegette a leányt. Feltűnt ugyanis neki, hogy Krause Meta nagyon idegesen, sőt féltékeny viselkedett. Ha Frida szólt hozzá, nem tekintett fel rá nyíltan és szabadon, hanem nyugtalan szemekkel a padlót kereste, majd zavartan a kötényen bábált és egy percre sem tudott nyugodtan a lábán állni. Azonkívül arca, keblének heves zihálása szokatlan, szinte beteges izgalmat adott árult el, mire a felügyelő semmiféle elfogadható okot nem tudott találni.

— Mi baja van ennek a leánykának? — kérdezte magában, félték, nyugtalan viselkedése nem mutat-e arra, hogy kínzó aggodalom, rossz lelkiismeret győtti lelkét. Csak nincs összeköttetése ez a leányka Merten meggyilkolásával. De hiszen Stein Oswald oly szép dolgokat beszélt róla. Talán az anyja beteg, talán ösztöret egy értékes porcellán-tárgyat és fél bevallani tettét... Hisz ismeretes, mily tragikusan fogják föl gyakran a fiatal, éretlen leányok a legártatlanabb dolgokat is.

Wegener dr. hangulata az ablakon besuhanó légy szálló és a kávé folytán is mind frissebbé vált és utóbb már egy bárgyú ideges, de különben teljesen egészséges ember benyomását gyakorolta.

Frida örövendé édesatyja víz hangulatán, több tréfás, kedves megjegyzést tett és ilyeneken az öreg orvos hangosan fel is kacagott.

Mégis Artur nagyot bámolt, amidőn az orvos hirtelen ezt a kérdést intézte hozzá:

— Minthogy ön jó ismerőse Koniki urnak és Stein bíró urnak, talán van önnök sejtelméről, kit is gyanúsítanak tulajdonképpen öreg szolgám meggyilkolásával?

Nyugodtan és bágyadtan kérdezte ezt az öreg orvos, de légy hangján keresztülhangzott kissé a bánat halk rezenése.

Sellin azonban, akinek figyelmét semmi sem szökte elkerülni, jól észrevette, hogy Krause Meta kisasszony hirtelen elhalványult és aztán elfordulva, zsebkezdőjét ajkához nyomta. Háttal állt neki a leány, mégis meglátta borzasztó lelki izgalmát.

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde nyugodt és csöndes volt, valamint hogy délen is rendkívül korlátolt maradt a forgalom.

Előzőszo. Előfordult költések: Osztrák hitelrészvény 667.50-669.25. Magyar Hitelezés 700.-

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.85 százalék. Magyar hitelrészvény 701.-

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 668.25. Magyar hitelrészvény 701.50.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árúljarmokat állapította meg:

Jegyzék: Héremag: lucerna magyar 52.-58.-korona, vörös aprószemű 54.-57.-korona, vörös erdőnyi ... korona, vörös búsángi ... korona.

A bécsi gabontőzsde.

Bécs, december 12. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A hajózásnak a tartós fagy folytán beálló hosszabb szünetelése, valamint az a körülmény, hogy a szántóföldek még nem fűdi kellőképpen a hó, az irányzatot nyugodtá tette.

Egy pillanatra sem vette le róla tekintetét, miközben Wegener kedvére így válaszolt:

Sajnos, amennyire én tudom, még semmi-féle biztos támpontot nem találtak a gyilkos kiletére nézve ... csak bizonyos sejtelmek vannak.

Es mi a véleménye a bíróságnak kutyám agyonütéséről? Azt hiszik a jogászkor, hogy az állatot ugyanaz az ember üttötte agyon, aki Mertent, kutaita élenken tovább Wegener dr.

Mindenestre; mindenki e nézet felé hajol! Sellin lassan és hangsúlyozva kiejtett válaszára Krause Meta csinos alakja ősszerázkodott, s mintha félne az ősszerákdadtól, mindakét kezével a pompás abrosz csüskébe kapott.

Arturon kívül senki sem figyelte meg saját-szerű viselkedését.

Krause kisasszony, - szólt most Frida barátságosan, - legyen szives, töltsön Sanders hadnagy urnak még egy csésze kávé!

A megszóltott leány elkapta jobbját az asztaltól, megragadta az ezüst kannát, hogy felemelje, de nem volt ereje: az edény esőrompólve visszaesett az asztalra ... bal kezével szívéhez kapott a leány és hebegte:

Bocsánat ... rosszul érzem magamat ... Rémesen halvány lett és egész testében remegett, mint a nyárfa levél.

Frida felugrott, hogy segítségére legyen a szánalomraméltó teremtesnek.

Az azonban megint összeszedte magát és a korlátba kapaszkodva, támolygó léptekkel ment, a teremből.

Mi baja a kisasszonynak? - kérde Sellin izgatóttan az öreg orvostól.

Szerelmi bánat gyöttri szegényt, - válaszolt az orvos, szomorúan intve fejével - Atyja néhány héttel ezelőtt ideadta hozzáam, hogy elfelejthessen a távolban egy fiatal, előkelő urat, aki, úgy látszik, nagyon közel fért a szívéhez. Különben nem volna szüksége arra, hogy idegen házban dolgozzék. Mindnyáján minden lehető költözetünk, hogy a szegény gyermeket felvidít-

A bécsi értéktőzsde.

A bécsi tőzsde nyugodtan indult és stagnáló árúljarmok mellett kedvtelenül zárult.

Bécs, december 12. (Magyar érdekek sárlata.) 4% os aranyjáradék 120.25. líszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.50.

Bécs, december 12. (Osztrák érdekek sárlata.) 4% os papírjáradék 101.20. 4% os osztr. aranyjáradék 120.65. 1860-os sorsjegy 151.85. Osztrák hitelrészleg 493.-. Angol-osztrák bank ... bécsi bankjegysület 448.-

Bécs, december 12. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 667.75. Magyar hitelrészvény 702.-.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 12. (Tőzsdei tudósítás.) A tegnapi newyorki tőzsde megnyitása itt csak annyiban tett hatást, hogy a kanadai vasút részvényei 11/2%-kal hanyatlottak.

Berlin, december 12. (Zárlati) 4% os papírjáradék ... 4% os osztrák aranyjáradék ... Elhavölgyi vasút ... Magyar koronajáradék 98.50.

Berlin, december 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirlata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjáradék 101.40. Magyar koronajáradék 98.50.

Paris, december 12. (Zárlati) Osztrák-magyar államvasút ... 4% os osztrák aranyjáradék 102.95. Osztrák Länderbank ... 3% os francia járadék 99.67.

bank 586.-. 3 1/2% os francia járadék 93.92. Alpeisi bányarészvény ... Déli vasút 96.-. 4% os magyar aranyjáradék 103.95.

Frankfurt, december 12. (Zárlati) 4% os papírjáradék 101.60. 4% os osztrák aranyjáradék 103.-. Magyar koronajáradék 98.45.

Frankfurt, december 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirlata.) Árlójarmok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 211.-.

Hamburg, december 12. (Zárlati) 4% os ezüstjáradék 101.40. 1860. sorsjegy ... Déli vasút 17.80. 4% os osztrák aranyjáradék 102.80.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése.

December 12. A sertésüzlet irányzata: élszékbe. A Hízott sertések ára: L A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz, páronként 400 kilogramm felüli súlyban 108-110 fillérig.

Viz állás.

Table with 3 columns: Locality (e.g., Inn, Duna, Vág), Date/Time (Dec. 12, 11, 10 m éter), and Water Level/Status (e.g., 1.80 0.56, 0.38 0.70).

Kivonat a hivatalos lapból.

December 12.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. Tyrnauer Márk cserjési járásbírósi és dr. Klein Kálmán miskolci törvényészkli joggyakornokokat a miskolci törvényszékhez, Jászter Kálmán királyhelmezi járásbírósi joggyakornokot a sajószentpéteri járásbírószékhez, végül Kálmánchey Kálmán máramaroszi törvényészkli joggyakornokot a debreceni törvényészkhez feljegyelték.

Kivételés. Az igazságügyminiszter Török Miklós hód-sági járásbírósi aljegyzőt a zombori törvényészkhez helyezte át. - A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lászlóffy né Jahn Elvira törökbecsei tanítónő a törökbecse-nagyréti és Fereghí Gabriella nagysajó tanítónő a kovászi; állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

Kivételés. Az igazságügyminiszter dr. Erdős Jeromos hődmézvásiarhegyi gyakorló ügyvédet a szegedi ügyészség kerületbe ügyészségi megbízottul rendelte ki. Athelyezés. Az igazságügyminiszter Török Miklós hód-sági járásbírósi aljegyzőt a zombori törvényészkhez helyezte át.

XVI.

Artur távoztával dr. Wegener és leánya még sokáig ültek egymással szemben a terem pódiumán, a nélkül, hogy egy árva szót is váltottak volna egymással.

Krause kisasszony még Sanders hadnagy távozása előtt visszatért s miután a még gyámóltalan szolgálk segítségével lefordta az edényeket az asztalról, megint kiment.

(Folytatása következik.)

újvidéki pénzügyigazgatásnál pénzügyi biztosi, a szabadelvű törvényeknél aljegyzői állásra két hét alatt lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Naptár. Szombat, december 13. Római katolikus: Lucia. — Protestáns: Lucia. — Görög-oroszló (november 30), András. — Zsidó: Kislev 13 — Nap két: 7 óra 25 perckor. — Nyugszik: 3 óra 52 perckor. — Hoid két: 2 óra 49 perckor délután. — Nyugszik 4 óra 54 perckor éjjel. A művészek nem fogadjak. A képviselőház hármagya fogad 11—12-ig. Téli kiállítás a Múzeumban. Nyitva 9 órától 4-ig. Belépődíj 1 korona. Padl. László-kiállítás a Nemzeti Szalonban. Látható délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér. Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Művelődési Múzeum (Kerepesi-út 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Földrajzi intézet múzeuma nyitva délelőtt 9—1 óráig. Belépődíj 1 korona. Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 18.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig. Statisztikai hivatali könyvtára és térképgyűjteménye délelőtt 10—1 óráig. Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sói-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakfőnökvé, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től 12-ig és délután 3 óráig 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés ágazatát is eszközöl) a városi galériákban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután

3 órától 6 óráig. A külügyi kirendeltségek központi ügyvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 12. A magas levegőnyomás Közép-Európát borítja és magva az északi Kárpátok felett van, a depresszió pedig Angliába nyomult. Európa időjárása hideg és jobbára száraz. Jelentékeny esők voltak Franciaország déli részén. Nánk az idő igen hideg, (Erdélyben — 20°C is volt a reggeli hőmérséklet) száraz és az ország északi részében derült, egyhűtt pedig borús vagy ködös. Kildás. Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Mint hogy e hónap végével üzletemtől teljesen visszavonulok

összes raktáron lévő áruimat mélyen leszállított árban adom el.

Ritka alkalom finom, a legkényesebb izlésnek is megfelelő diszműféléket, bronz-, bőr-, kínai ezüst-árukat, valamint arany, ezüst és utánzott ékszereket, továbbá finom párisi legyezöket olcsón vásárolni. — Tisztelettel

Winter J.

Magasin Francais, Kossuth Lajos-utca 4.

Legszébb Legjobb Legoliosabb PAP PAP PAP

Table with 3 columns: Item description, Price, and Item description. Includes items like '1 szeszesható vasgyűjtő', '1 szeszesható matrac', '1 szeszesható paplan', etc.

Köszöntő-könyv. Irta: Lankel Henrik és Roboz Andor. Ára kötve mince borítékkal 1 korona 40 fillér.

GUMMI és hálópálya-különlegességek. Ártalmatlan. Róma 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt tucatja, hálópálya 2, valódi francia és angol gyártmány, teljesen biztos és 3, 4, 5, 6 frt tucatja, Capotes amerikai 2, 3, 4, 5, 6 frt tucatja, párisi szivacs 2, 3, 4, 5, 6 frt tucatja. Pannarum occlusivum frt 1,50—2,00-ig orvosi rendeltetésre. Diana-örv hártya-kötés 2 frt 50, 3 frt 50 krajcar darabja. Magyar Orvosi Múszertárban Budapest, Kerepesi-út 32. M. a Rákóczi-körút templomával szemben. — Árjegyzék ingyen, zárt borítékban. — 10 forintnyi bevásárlásnál 20% kedvezmény.

ALAPÍTOTT 1874. ÓRÁK, ARANY-EZÜST-ÉKSZER ÉS CHINA-EZÜST TÁRGYAK 6 ÉVI JÁRTÁSSAL RÉSZLET FIZETÉSRE is. REICH MÖR ÉS FIA ÉKSZERESZEKNÉL SZEGEDEN. JAVÍTÁSOK PONTOSAN ESZKÖZÖLTÉNEK. NEMTETSZŐ TÁRGYAKAT KICSERELJÜK ESÉLIEG A PÉNZ VISSZA KÜLDJÜK. NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN BÉRMENYVÉ

Karácsonyi ajándékul

Igen alkalmas kisebb díszmunkák és költemények az Athenaeum irodalmi és nyomdai r-t. kiadásából: Madách Imre Összes művei. Három kötet. Remek díszkötésben 28 korona. Egy marék virág. Költemények. Irta Szalay Fruzina. — Ára díszes celluloid-kötésben 8 korona. Régi Magyar Társasélet. Irta D'Artagnan. Előszóval ellátta Porzó. 2. kötet díszes vászonkötésben 4 korona. Titánia. Költemények. 1896—1902. Irta Martos Ferenc. — Ára díszes vászonkötésben 4 korona. Nagy képes természetrajz a hazai művelt közönség számára Dr. Vangel Jenőfő. I. rész: Állattan, különös tekintettel Magyarország állatvilágára. 24 tábla szines rajzzal és a szöveg közt 476 ábrával. II. rész: Növénytan és ásványtan. 23 tábla szines rajzzal és a szöveg közt 329 ábrával. — Ára egy díszes vászonkötésben 30 korona. Endrődi Sándor Összegyűjtött költeményei. 1867—1897. Négy kötetben. Ára díszkötésben 24 korona. Kurucz-nóták. 1700—1720. Irta Endrődi Sándor. Második kiadás. Ára félszegmeny vagy kurucorabeli nyugellírás kötésben 6 korona. Heine, Datok Könyve. Fordította Endrődi Sándor. Taumann Pál 123 rajzával. 40. Ára pompás díszkötésben 12 korona. Vigasztalások Könyve. Elmékedések és hangulatok. Irta: Meck János. Második kiadás. Ára vászonkötésben 6 kor. Pompás díszkötésben 10 kor. Legfinomabb borjúbörkötésben 15 korona. Délen és éjszaka. Irta Pekár Gyula. Két kötet. Ára pompás díszkötésben gazdagon illusztrálva 20 korona. Az Esztendő Legendája. Irta Pekár Gyula. Díszes kötésben ára 7 korona. Szájról Szájra. A magyarság szálló igéi. Gyűjtötte és magyarázza Tóth Béla. Második kiadás. Ára díszes vászonkötésben 7 korona. Kaphatók a kiadótársulatnál Budapesten, VII. ker., Kerepesi-út 54. és minden könyvkereskedésben.

BUNDAK Városi- 35 frttól 140 frtig Gazdász- 14 " 60 " Ulster- 40 " 150 " Utazóbundák 30 " 180 " Télikabát " " 15 frt Loden télikabát " " 6 " Csakis kipróbált, elismert jó minőségű KOCH TESTVÉREK legnagyobb férflu- és gyermekruha-áruházában Károly-körút 26. Zöldszínt. I. és II. em.

Titkos betegségek gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján Dr. Kajdacsy v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos Bites sikerrel rövid idő alatt gyógyít: húgycsőgyógyászat, hólyagbaj, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is elektro Massage vagy Psychopropor által. Onfer-tóztást és annak utóbajait: idég- és hátrginczobaj- és minden női bajokat. — Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. — Budapestben, Kigyó-utca 5. Clotild-palota (I. emelet). Átjáró ház. — Lift használat. Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyogyosiker.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Sába királyinője.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenedjét szerzette Goldmark K. Szövegét írta Mosenthal.

Személyek:

Salamon	Ney D.	Sulamit	Vasquezné
Baál Hanán	Mihályi	Sába királyinője	Dicsőné
Assád	Brouill	Astaroth	Berts M.
Főpapa	Szendrói		

Kezdeté 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Az utolsó levél.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Sardou V. Fordította: Fái J. Béla.

Személyek:

Block Prosper	Császár	Tairio	Gabányi
Vanhovc	Gyenes	Colomba	Vizviránie
Francis	Gerő L.	Paul	Náday B.
Mártha	Molnár R.	Bursorier	Hetyényi
Suzanne	Lánczy	Solange	Boér H.

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Loute.

Boházát 4 felvonásban. Irta: Pierre Veber. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Dupont	Góth	Echanguetenné	Hunyadi
Castillon	Hegedűs	Roné, leánya	Nógrádi
Franconlin	Tany	Brucé	Makróczyé
Barouin	Szerényi	Chevrelné	R. Rostagni
Bru	Vendrei	Petitboisné	Erdi
Loute	Varsányi	Marchaisonné	Nikó

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Frederic Achard francia színtársulatának vendégjátéka.

A zsába.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

A piros bugyellárás.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Irta Csereghy Ferenc.

Személyek:

Török Mih.	Ezirnai	Hájás, ispán	Herváth
Zsófi felesége	Kúry	Kőzsa Gyurka	Vidór
Julia asszony	Izsóné	Misi postás	Ujvári
Menci	Kápolnai	1-ső kishíró	Delli
Huszárkapit.	Szerdahelyi	2-ik	Némedi
Csillag Pál	Kiss	Oregbérés	Szilágyi
Posták	Szabó	Ójska, kocsis	Kovácsk.
Boros	Marton	Egy legény	Kalocsai
Pennás, jegyző	Kovács M.		

Kezdeté 7 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Keleti Sráje.

Irta Szokolay Kornél.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. december hó 13-án.

Haláles csönd.

Dráma 3 felvonásban. Irta José Echegaray. Fordította Huzár V.

Személyek:

Augustias	Márkus	Raimundo	Mihályi
Dona Mercedes	Helvey	Genaro	Pálf
Pura	Szacsavayné	Orellana	Dezső
Inés	Vizváci M.	Rodrigo	Beregi
Julia	Munkásné	Penna Negra	Gái

Kezdeté 7 órákor.

FOLIES CAPRICE

VI. kor. Révay-utca 18. szám.

Igazgatóság: Leitner és Keleti.

Naponta 3 boházát. — 9 órákor

A kis KOHN! Irta: Caprice.

10 órákor

ÉJJELE SZOLGÁLAT.

Boházát a vasnapi délután, Irta: Forgalmista.

11 1/2 órákor

Egy óra az anyakönyvi hivatalban.

Boházát, Irta: Caprice.

A zenek telkeriben Munczy Lajos híres zenekara reggeltől 6 óráig hangverseny.

A 18930. számú „Kör lángzó szénhidrogénlámpák számára”

c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal üzletri teket keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyerhető!

Kalmár J. mérnök, budapesti szabadalmi ügyvivő irodájában

Budapest, VII., Kezpeleti-ut 44. szám

FOVAROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagyvezet 17.

Annie Wünsch

berlini szüret

A volos

Nyolcon-művészek

Automatns

Jelenet a pantoptikumban

Arras és Alice

gimnasztikusok

A párbaj

A Tarka Szinpád boházása

A három kalandja

Lianko Pál operettje

stb. stb.

A telkeriben reggeltől 5 óráig Vörös Etok cigányzenekara hangversenye.

Kizárolag

BLUZ-ÁRUHÁZ

ZOLTÁN DEZSŐ

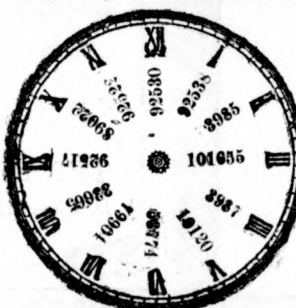
Király-utca 30.

Olcsó karácsonyi árák.

Bluz és pongyola képes árjegyzék ingyen.

A szoracsa megteremtése egy pillanatúvá.

Rendelje meg Ön postafordultával levelező lapon az osztályorsjegyek azon számát a melyik ezen óra címlapján jegyezve van és a melyik órában eisen hirdetés olvassa.

Sorsjegyárak a II-ik osztályhoz

1/8-4 kor, 1/4-8 kor, 1/2-16 kor, 1-32 kor.

II-ik osztály buszára december 17 és 18-án

Benkő Bankház

Budapest, Andrassy-ut 79. szám.

Melyik órában olvassa ezen hirdetés.

Karácsonyi és újévi ünnepekre

ajánljuk t. vevőinknek és a nagyérdemű közönségnek elismert jó minőségű és tisztán kezelt

aszali, peccsenye és csemege borainkat

ugyszintén mindennemű magyar és francia

pezsgőt, cognakot és likőröket

méréselt árában.

Ajándékokat nagyobb vételnél Ausztria és Magyarország bármely állomására bérmentve szállítunk.

Tisztelettel

Radó és Társa magyar bor- és szőlészeti

Budapest, V., Mörleg-utca 4. szám.

Uj! Szabadalmazott alsós-táblák. Uj!

Az alsós-táblák felsőszoraszékek a szülőseges irótblák, kreták, sivezetek stb. használatakor kezelet ruhák, karkötők és az asztali piszoktól mentes vannak, a mely körülmény sa eduigi körönszünelalati okérthetően volt.

Az alsós-táblák melyek minden körülményteliszét képezik, oir taroznak, hogy azok egyszeri beszerzése egy és mindenkör elégség.

Az alsós-táblák kaphatók a legkisebb papírhoz és díszművekre-kereskedésben.

Nagyban el-Wohlmuth és Schwarz Árusítóhely: V. kerület, Szabadgáz-tér 3. szám.

Ismételőadónak tetemes árcsökkentmény.

A m. kir. szabad. osztályorsjáték

II. osztályának nyereményhuzása

I. é. december hó 17-én és 18-án lesz.

A II. oszt. sorsjegyek megújítási árai:

(melyek az I. osztályban már játszottak.)

1/1	eredeti sorsjegy	korona	20.—
1/2	„	„	10.—
1/4	„	„	5.—
1/8	„	„	2.50

A II. osztályú vételsorsjegyek árai:

(Az újonnan beléptők részére.)

1/1	eredeti sorsjegy	korona	32.—
1/2	„	„	16.—
1/4	„	„	8.—
1/8	„	„	4.—

Török A. és Tsa

bankháza, Budapest.

Központ: Teréz-körút 46b.

Pfökök: Váci-körút 4., Múzeum-körút 11., Erzsébet-körút 54.

Legnagyobb osztályorsjegyjúzet hazánkban.

Ünnepi és alkalmi ajándékul legal-kalmasabb, díszesen kiállított mesekönyvek.

Legjobb magyar mesék.

Az ifjúságnak és nópnek meséi Moka bácsi (Hallaé Ignác), Cseregy, Somló, Salányi, Tolnaydy és Tull eredeti rajzaival és szines képekkel, 2 kötet; mind-eget legúj. egy illúzo. egész-let képm. Pompos szines dom-borgyomáú vászonkötésben ára egy-egy kötetnek 7 K. 20 fill. Egy-egy szines vázonkötésben ára egy-egy kötetnek 4.50

Ugyanaz ill. kötet. Nagy S. rajzaival. Ara díszes kötésben 4.—

Mesék és elbeszélések.

Irta Benedek Elek. Nagy László szerkesztésében. 5 kötet. Szines rajzaival. Tolnaydy és Tull eredeti rajzaival. Nagy nyilat-csót szines vázonkötésben, ára

4.—
Művelő képekkel, 2.50
kötet ára 3.—

Andersen meséi. Számos fajtával és szines képekkel. Szines borítékba kötve

Andersen újabb meséi. Színes és fekete képekkel. Szines borítékba kötve

Andersen összes meséi. 8 szines és igen sok fekete kép-pekkel. Andersen meséinek leg-új-jeszebb gyűjteménye. Ara igen szép színnyomtatás bökötésben

Andersen összes meséi. 8 szines és igen sok fekete kép-pekkel. Andersen meséinek leg-új-jeszebb gyűjteménye. Ara igen szép színnyomtatás bökötésben

Legjobb reggelfűző. Rogék és kalandos történetek gyűj-teménye. A magyar ifjúságnak elismert írója János. Színes, masú és számos képvel . . 3.—

Egyezer volt, hol nem volt. A legszebb mondák, regék és kalandos történetek gyűj-teménye. A magyar ifjúságnak elismert írója János. 62 mesét tartalmazó, színes és fekete képekkel. Ara színnyomtatás bökötésben

Tündérek hőst. A legszebb mesék gyűjteménye Bani Jánosé. Színes és fekete képekkel. Ara színnyomtatás bökötésben

Történetek az iskolából. 2 kötet. Színes és fekete képekkel. Ara színnyomtatás bökötésben

Ótthon és idegenben. Képekkel 2.50

Által történetek. Képekkel 3.—

Színnyomtatás bökötésben. Ara színnyomtatás bökötésben

Színnyomtatás bökötésben. Ara színnyomtatás bökötésben

Tündér-mesék Meséi: Lajos bácsi 2.50

Képes mesék Meséi: Lajos bácsi 4.50

Tündérvilág: Irta: János bácsi. Valogatott mesegyűj-temény, melyet 24 színesbű-nyomtatásos kép és 24 színes képpel 9.—

Hármas név Özpánc-mese. Az ifjúságnak és nópnek meséi Horoz Gábor, Szinó és számos színesképpel. (Tartal-maz 300 mesét az élmérvilágból) Színnyomtatás bökötésben. Ara 4 kor. Német nyelven is kapható. Ara 4.—

4. színes kötet. Irta: János bácsi. Valogatott mesegyű-temény, melyet 24 színesbű-nyomtatásos kép és 24 színes képpel 9.—

Ugyi Melyi, a. vázmadár. A színes és fekete képekkel. Egyedül jogosított kiadósk. Busch Vilmos után irta Czikó Lajos. Nagy kö-nyvtár. Szines boríték kötésben. Ara 3.50

Megrendelések a kiadósnál

LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fia)

cs. és kir. udv. könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrassy-ut 21

Télikabát 32 kor, szőrme kabát 40 kor., városi bunda, shawgallér-al 135 kor. mindég raktaron van Rothberger Jakab és szász. és kir. udvari szállítónál Budapest, Váci-utca 6.

Sikerült

Révizek, Aquarell, Platin, és Pigment nagytételek készítenek KIVOLTI műtermében Budapest, Jókai-utca 30. szám.

Videki nagrendelésekre különös figyelem fordítottak.

CIMBALMOK.

Legújabb beállított, 5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-51

LONDON KARÁCSONYA

férfi-, fiu- és gyermekruhákban

látható az

Angol Királynál Budapesten

KLEIN és SCHWARCZ férfiszabók, IV., Károly-körút 16.

A karácsonyi ünnepek alkalmával kivételes karácsonyi árak.

!! Karácsonyi áraink !!

Hálóköntös	6	frttól feljebb
Télikabát	14	" "
Vadászkabát	8	" "
Gazdászkaft Szörmebéleléssel	16	" "
Kangarn-öltöny	12	" "
Ferencz József-öltöny	22	" "

Specialitás fiu- és gyermekruhákban:

Tomy-öltöny rövid nadrággal	8	frttól feljebb
Angol fu-télikabát bíbergallérral	10	" "
Selyembársony-öltöny	8	" "

Világrekord!

Egy rövid télikabát }
Egy nadrág }
Egy hálóköntös } **összesen 18 frt.**

Nagy karácsonyi vásár szörmeárukban.

Van szerencsénk szives értesítéssel adni, hogy Magyarországon lakó nagyrabecsült vevő-közönségünk kényelmére

TEA-BEHOZATALI-TÁRSASÁG

BUDAPEST

cég alatt külön üzletet nyitottunk. — Az irántunk eddig oly nagy mérvben tanúsított szives jóindulatukat kérjük új vállalatunkra is átruházni. Teljes tisztelettel

London. * Shanghai. Tea - Behozatali - Társaság
HAMBURG.

Vonatkozással hamburgi törzsházunk értesítésére, bátrak vagyunk becses tudomására adni, hogy a mélyen tisztelt magyarországi fogyasztó közönségünk igényeinek megfelelően csakis a legkifűnőbb minőségű, legemesebb TEÁKAT hozzuk Magyarországon is piacra, a melyek ham-burgi és londoni házuk által már évek hosszu során át forgalomban vannak.

Figyeljünk arra, hogy csomagjaink az itt rajzban feltüntetett védjeggyel legyenek ellátva.

Szállítunk bár-hova utánvétel mellett. 3 kilón felül portómentesen.

Különösen ajánlhatjuk a következő keverék teákat:

- 23. sz. Hamburgi keverék, legkedveltebb keverék Peccovirágokkal 1/2 kilonként K 4.50
- 24. sz. Orosz keverék, remek zamatu, gyengéd nemes ízű 1/2 kilonként K 6.—
- 25. sz. Angol keverék, az aratás legjobb és legerősebb teáiból 1/2 kilonként K 7.25
- 26. sz. Karaván keverék, a leggyöngédebb és legjobb teából kitűnő ízű 1/2 kilonként K 8.50
- 27. sz. Kiváló Király keverék, a legemesebb fehér kigővirággal vegyítve, rendkívül nemes ízű és legemesebb zamatu 1/2 kilonként K 12.—

TEA-BEHOZATALI-TÁRSASÁG

Budapest, V., Honvéd-utca 2. (Szabadság-tér sarkán.)

Telefon 44-54.

Meghívó.

Az Egyesült Takarékos Hitelszövetkezet

1902. december 26-án d. e. II óraker saját helyiségében (VII., Dohány-utca 39. I. emelet) tartja

III-ik

rendes közgyűlését,

melyre a tagokat tisztelettel meghívjuk.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről.
2. A zárszámadások előterjesztése és a mérleg megállapítása.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és határozat a felmentvény megadására iránt.
4. Az igazgatóság kiegészítése.
5. 4 felügyelő-bizottsági tag és 2 felügyelő-bizottsági póttag megválasztása és a választmány kiegészítése.
6. Alapszabályok módosítása.
7. 5 felszámoló-tag választása.
8. A tagok részéről netán teendő indítványok.

Jegyzet: A tagsági igazolványok, melyek a közgyűlésen való részvételhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlen szükségesek, a bevett könyv felmutatása ellenében 1902. december hó 23-ig bezárólag a hivatalos órák alatt adtnak ki a szövetkezeti helyiségben. A mérleg az intézet helyiségében a t. tagok rendelkezésére áll.

Az igazgatóság.

VAGYON.

Mérleg-számla 1902. november hó 30-án

TEHER.

VAGYON.		kor.	fil.	kor.	fil.	TEHER.		kor.	fil.	kor.	fil.
44	Pénztárkészlet			17203	20	7	Az 1899/1900. I. évtársulat vagyona a mult évről	42962			
30	Pénztáratételek elhelyezve						Az 1899/1900. I. évtársulat heti befizetése a f. évben	22076		65038	
14, 27	Kötvényekre kih. kölcsönök			132804		10	Az 1900/1901. II. évtárs. vagyona a mult évről	12772			
32	Leitár	1847	94		1570		Az 1900/1901. II. évtársulat heti befizetése a f. évben	12876		25598	
	15% leírás	277	94			11	Az 1901/1902. III. évtársulat befizetése a f. évben			13785	
36	Szervezkedési költségek	1443	08			35	Hitelezők			33520	
	20% leírás	289	08		1154	10	Letétek			6800	
15	Nyomatványok	917	58			11	Óvadékok			400	
	30% leírás	275	58		642	27, 45	Tartalékalap			1972	95
	Átmeneti tétel					39	Fel nem vett jutalék			13	60
	Adósek folyó számlán				922	38	Osztalék			17	48
							Nyereség egyenleg:				
							a) áthozat a mult évről	110	66		
							b) folyó évi nyereség	5809	32	5919	98
										15479	53

Vécsel Kálmán s. k. pénztáros, Budapest, 1902. november hó 30-án. Gonda Lipót s. k. főkönyvelő, Fischer M. Ignác s. k. elnök, Glüek József s. k. vezérigazgató, Gutwillig Zsigmond s. k. alelnök, Vécsel Kálmán s. k. igazgató. Ezen mérleget a f. és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és rendben találtuk; Klein Mór s. k. felügyelő-biz. elnök, Somogyi Jakab s. k. felügyelő-biz. tag, Greiner József s. k. felügyelő-biz. tag.

VESZTESÉG.

Veszteség-nyereség számla 1902. november hó 30-án.

NYERESÉG.

VESZTESÉG.		kor.	fil.	kor.	fil.	NYERESÉG.		kor.	fil.	kor.	fil.
23, 29	Üzleti költségek			1013	96	46	Nyereség áthozat a m. évről			110	66
23	Tiszti és szolgáló fizetések			4904	84	19	Kamatok és kezelési díjak			12708	41
14	Adó és illeték			68	40	18	Késedelmi kamatok			1222	41
34	Házbér			1048		15, 22,	Beíratási és egyéb díjak			1979	30
33	Hitelkamatok			1851	69	7, 18					
40	Letét kamatok			481	31						
32, 36,	Leírások				842						
15	Nyereség egyenleg										
	a) Áthozat a m. évről	110	66								
	b) folyó évi nyereség	5809	32	5919	98						

Vécsel Kálmán s. k. pénztáros, Budapest, 1902. november hó 30-án. Gonda Lipót s. k. főkönyvelő, Fischer M. Ignác s. k. elnök, Glüek József s. k. vezérigazgató, Gutwillig Zsigmond s. k. alelnök, Vécsel Kálmán s. k. igazgató. Ezen veszteség-nyereség-számlát a f. és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és helyesnek találtuk; Klein Mór s. k. felügyelő-biz. elnök, Somogyi Jakab s. k. felügyelő-biz. tag, Greiner József s. k. felügyelő-biz. tag.

A mult évről maradt: 475 tag 1170 üzletrésszel
A számadási évben belépett: 149 " 405 "
Összesen: 624 tag 1575 üzletrésszel
Időközben leszámolás folytán kilépett: 107 " 326 "
Az év végén maradt: 517 tag 1249 üzletrésszel
Felmondott: 39 " 156 "

Nem téveszti össze cégünket hasonnevelőkkel, a ki megfigyeli védjegyüket, mert

az „Angol szabó”-hoz
KOHN HEILMANN és FIAI
 az. és kir. udv. szállítók
 Budapest, Károly-körút 12.
 összes ruháit e védjeggyel hozza forgalomba.

Szenzációs ujdonság
 az általam föltalált

cipő öntisztító-gép
 melyről mindenkinek, hogy bajlania kellene, Guzi-kénes-csel bekenve, kétszeri forgatás által elegendő tisztításra. Világosra találmányom a törv. védett Guzi-kénes-cs, melyről ha a cipő felső bőrét bekeni, ezenel 1 évi irásbeli jóállást váltatok és idővelti elszakadás esetén ingyen megcsináltatom. FENOMÉLIS TAJÁLMÁNYOM A CIPŐ-SANFA, mely hozzájárul, hogy a cipő az egyévtől kibírja, miután a cipőt, ha névben állapotban levetik, a bőr ósorszerűen tisztul.

Minden nála vásárolt cipőhöz találmányom küldi tetőzet szerint kettőt teljesen ingyen mellékelek. Mindenkinek, hogy megőzött szerszemesen világosra Guzi-kénes-cs, óságnál, ki elcsúszt velona közli. Itévely Guzi-kénes-csot és több ábrával ellátott árjegyzékom küldöm ingyen és bérmentve. Mértékének a legbiztosabb, ha harisnyában egy papírrépa állva a lábatipó körvonalát terajzolja. Neq nem fölött elegendő cseletem magam a pénst minden levonás nélkül visszaszámol. A teljes postaköltség csopán 30 krajcár.

Férfi vízközi sima erős cipő	2.-
Elegans gavallér vízfűző	3.50
Oroszlák, cugos v. fűző cipő bőrszárral	4.-
Elegans szalon-lakk, fűző cipő	4.-
Bagaria-csizma egy darabból háthágyrajal teljesen vízmentes	5.50
festive, háromsoros talppal, 3 évi jóállással	7.50
Ungarn borjúbőrbe, nyelvé	8.50
Hálma-csizma, térdig érő, egész magas háthágyrajal, háthágyrajal vízmentesen	8.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box v. sörv. fűző gavalércipő	4.50
Elegans barna, bagaria cipő	3.50
Egyéves önkéntes csizma, elegáns, fényes háttal	3.00
Női zergebőr, cugos v. fűző cipő, erős	3.-
Elegans szalon-lakk, fűző v. gombos	3.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box vagy sörv. fűző v. gombos	4.-
Oroszlák fűző v. cugos, bőrszárral	3.50

Fűzők:

Agulár Ignác
 Budapest, Korepesi-ut 30.
 a Rókus-kórház templomával szemben Főközlét Király-u. 6.

Gummi

és háthágy, valódi francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban! Orvosilag ajánlva, feltétlen biztos és ártalmatlan! Árak koronáértékekben!

Tucatanként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Ered. amerikai ujdonság! „Newerrip”.
 Feltűnőhatatlan! Rugalmas! Elvitáztatlanul a jelenkor legjobb övszeré!!!

Diana-öv (havi kötszer) 8—11 korona. Dusan felszerelt raktár: Irrigatorok, feeskendők, suspensoriumokban stb. Női övszeré: „Pessarior oclusivum” Menzina tanár szerint orvosi rendelre adatik ki. Ára 3—5 korona.

UJ! „Auto Vaginal Spray”! a UJ! legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség. Ára kor. 15.—

Figyelemreméltó!!! Legújabb es. és kir. szabad. Keleti-féle sérvtűző pneumatikus gummi- vagy glicerin töltéssel.

Legújabb képes árjegyzék, zárt borítékban, titoktartás mellett küld:

KELETI J. orvos-szébszi mű- és kőtszergár. Alapítva 1878.
 Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Kataphoresse

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK

radikális gyógyításra legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körút 44. l. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

KI AKAR LENNI?

= egyéves önkéntes =

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészítésgükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. — Aki már sor alatt állott, elkésett. Születési év közléndő.

Prospektus legyen és bérmentve küld

LICHTBLAU ALBERT
 a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Tanbiztos: eddel DRAUGENTZ JANOS nyug. ezredes, nemetifutási SIMONFFY GYULA nyug. százados, honvédelmi és JAROSY LAJOS nyug. százados. Főigény: a nm. vállas-és kőraktástartó m. kir. miniszterium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket rendelő intézetében és a kórház ügyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
 specialista,
 emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megsavarása nélkül leg-rövidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármily régi és makacs

titkos betegséget

(hugyesófolysát, sebeket, syphilit, börtbetegségeket és önfertőzésből támadt idegobjakokat).

Megelőző és eredmény FÉRFIÜI GYENGESÉGNEL (IMPOTENCIA) még öregebb egyéneknek is.

Levelekre díjlanul válasz; kívánásra gyógyszerok

Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig

Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.
 (a New-York palotával szemben), félemelet.
 Bejárat a lépcsőnél. Külön váróteremk

MITVÁSÁROLJÁK KARÁCSONYI AJÁNDÉKUL FÉRJEMNEK ÉS A GYEREKEKNEK?

Férjemnek
 Hálóköntöst vagy reggeli kabátot, Redingot, Smoking vagy frakköltényt. Városi bundát vagy télikabátot. Gazdasági sztrömbeleléses vagy dan bőrkabátot,

Fiamnak
 matróz - costumót, korszolya vagy télikabátot,

Leányomnak
 angol costumót, vagy téli paletot.

HOL?
NEUMANN M.
 az. és kir. udvari szállítónál,
 férfi-, flu- és gyermekruha-telepe
 Budapest, IV., Múzeum körút 1.

Idea

irógép azonnal és állandóan látható írással. Beépített tizedes táblatorral rovatok műkakóba, költégyvetés, számlák íráshoz.

Legnagyobb áttító képesség!

Teljesen acélib. Drótalkatrészek és spirálrugók

Számló gépek!

Prospektus, írásmintákat küld és a gépeket díjlanul bemutatja a vezérkönyvtárhoz

SCHOTT H. és DONNATH
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 1.

DÓCZI MÓR czipész
 Budapest, Kerepesi-ut 10.

Sohi jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jöhrnevd cégénél.

Férfi:

Postó, cugos, bőrről 3.20, oroszlakkal	3.50
Derby, borjúbőr angol bakancs	3.50
Borjúbőr v. vitcos, fűző 3.20, cugos	3.-
Elegans francia sörv-cipők	4.50
Amerikai box-bőrcipők	3.50
Lakk vagy box angol bakancs	4.50
Szalon-vagy oroszlák-cipők	4.-

Női:

Postó, engos, bőrről 3.-, oroszlakkal	3.40
Zerge, fűző vagy cugos 3.-, gombos	3.30
Amerikai box, fűző, gombos v. cugos	3.50
Serve, fűző, gombos vagy cugos	4.-
Szalon v. oroszlák fűző v. cugos	3.40
Lakk, kivágott 1.50, keresztosított	2.-
Gyermekcipő 1.-, Flu- vagy leánycipők 2.-	

Osizmak, teljesen vízmentesek

Halmából, körli bőrről, dupla talppal	5.-
Vadászcizma, halmából, bőrről körli	6.-
Bagaria-bőről, erős háromsoros talppal 7.-	
Gyermek-csizmak bér- v. lakk-szárral 20—30 2 fnt. 31—36 2 fnt. 40.	

Fővárosi gummi-szerepek: Férfi 1.50, női 1.30, gyermek 1.— Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítótérlet ingyen. Vidéki rendelések postaiar és köllal-ismertesen oszkoztathatók. 10 fnton fölül bérmentve. Nem megfelelő áru kérésregről kiserés

Miért szenved? mikor önnek a biztos gyógyulásra a legregibb sebek-nél is kilitása van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputációt, ha Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi centifolia-kenőcsét használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatásai van, a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetően. Valódi centifolia-kenőcs használatuk: a gyermekek agyának mellbajánál, a tejválasztás akadályainál, melkemenyvedésnél, vörheny-nél, mindenféle régi bajná, nyit sebeknél lábakon és csontokon, sebeknél, sós-csusz, dagadt lábakknál, sőt csontszúrnál is; ütött, szurt, lőtt, vágott és roncsolt sebeknél; az idegentestek kiválasztásánál, mint léveg- és faszilánk, homok, daratövis stb.; mindenféle daganat, kinöves, karbunkulus, új képződmények valamint ráknál, körörmögégnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kibeszedett lábák, ná. Eggett sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegék fokévtől eradt sebeit, a nyakton támadt daganatot, vérárgagnatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb. Szakítások csak az óságnál és borköltés ellenében 2 téglert csomagolású, postaköltséggel és szállítótérlettel együtt 2 kor. 50 filler. Számtalan elismerő bizonyítvány eredetiben megkötinthető. Mindenkét óvok hamisítványok vételétől és kérem vizsgálni, hogy minden téglertben a cég: „Orangyal-gyógyszerész Thierry (Adolf) Limited Progradna” becégetve legyen.

Thierry A. gyógyszer. balzsama és centifolia-kenőcse.
 E két gyógyszerben finomítottak szor, sokszor renklék ol, elevenen mért régijs hoz, annál erős-kezebb és hathatósabb, és nem a szokás, sőt pedig a hídge nem árt nekik, így tehát az éb bérnyel szakában kildhető. Mindnem mindig van hatások és segítők. Iszálabb az orvos negerkéztől, ter-kozóvalon nem szabad hamisítványokat vagy egyéb csokorosan ártól hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekről csak legelőbb a párti dobozok ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megfizethető, amellett teljesen ártalmatlan, világhírű szernek, melyeknek minden csaklónál találatónak kellene lenni. A hol a fent ismertetett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni, és elismerni:

Thierry (Adolf) Limited Orangyal-gyógyszertára. Progradna Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
 Közp. raktár Budapestben: Török J. gyógyszerész. Zágrábban: Mittohach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerész.

!!! FELHÍVÁS !!!

BUTOR-

raktáron készletben levő összes asztalos- és kárpitozott butorokat átköltözés miatt minden elfogadható áron eladom!

Dósa Kálmán
 Budapest, Erzsébet-tér 18., sas-utca sarok.

Minden sző egyzeri beiktatása noppareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 6 fill.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegzet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetések közzététel iránt... BRENER NÓVÉREK... DEUTSCH MIKSA... ECKSTEIN ERNŐ...

ERŐSIRANGU... Intelligens ember volt földirtók... Kereslet... Egy volt falud gazda...

ERŐSIRANGU... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

ERŐSIRANGU... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

ERŐSIRANGU... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

ERŐSIRANGU... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

Cimbalom pedális 80 fűtél előző... Szabóné kintné gyaztatási... Csomagszállító... Akadémiát... Tanárjelölt...

Az Orfeum közlésében egy csinos butorozó... Knyvszekrény... A legjobb fogak... Intelligens gyarmatek...

Kerékpárok néhány darab... Fűzőjavítások és textiliák... Szegény tanuló... Körte... Kintné italok...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók... Szabóné kintné gyaztatási...

Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók... Szabóné kintné gyaztatási...

Praktikus karácsonyi ajándék!... Mielőtt... Kályhás mester... Történelmi elbeszélések... Magyarországi szent Erzsébet életjele...

A Magyar Földbirtok 1903-ra... Magyarorszag 100 holdon felelő földbirtokosainak... Czimtára... Előfizetési ára...

Világhírű Olmitzi Sajtoskákat... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda... Intelligens ember volt földirtók...

Történelmi elbeszélések... Magyarországi szent Erzsébet életjele... Fekete Katalin... Szabóné kintné gyaztatási...

Butor részletfizetésre... Meghatározott időre szőlő árak... Fővilágosítással szőlő: Varga Ignác... Előfizetési ára...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Singer varrógépek... Penzkölcsön... Képzett szakemberek... Kereslet... Egy volt falud gazda...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény... A magy. kir. Államvasutak Pozsonyi főállomását...